KEYİFLİ ANLARI KENT'LE YAŞAYIN

Amerika'dan ithal edilmiştir

1979 YILI İCRA PL. 467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR

PLAYBOY

TÜRKİYE

yazı ve zahmet

ARALIK 1986 ● 2000 TL (KDV+Konut Fonu Dahil)

TÜRK GÜZELLERİ TOPLU GÖSTERİSİ

LAURIE CARR VE ANAHTARLARI

PLAYBOY RÖPORTAJI: MEHMET ALİ BİRAND

GİZEM CANSÜR

Almanya 9 DM
Belçika 165 F
Fransa 28 F
Hollanda 10 Fl
İngiltere £ 2.75
İtalya 2500 Lit
İsviçre 75 F
Kıbrıs 2500 TL

18 YAŞINDAN KÜÇÜKLERE ZARARLIDIR

Rothmans
KING SIZE
SİGARADA
EN BÜYÜK İSİM
1979 yılı icra pl. 467. tedbir uyarınca sigara sağlığa zararlıdır.

PLAYBOY'DAN

GELDİK 1986'nın sonuna... İnanıyoruz ki, gelecekte, 1986, PLAYBOY ve "muzır ayıbı" ile anılan bir yıl olacak... Ve o zaman göreceğiz, muzır ilan edilen yayınlar mı, onları muzır ilan edenler mi tarihe "muzır" olarak geçecek...

1986'nın sonunda biz kıvançlıyız! Çünkü Türk okuruna güvenmekte ne kadar haklı olduğumuzu gördük. Başından beri, okurumuzun kaliteden yana olduğuna inandık ve bunda yanılmadığımızı anladıkça daha kaliteli olana yönelmekte tereddüt etmedik... Türkiye'nin en pahalı dergisi PLAYBOY, son iki aydır "yok" satıyor... Tirajımız Türkiye ölçülerinde rekor sayılabilecek bir oranda artıyor... Dergisini hem herkesten önce, hem de daha ucuza almak isteyen PLAYBOY okurları, abone olmak için başvuruyor... Ürünlerini en iyi medyada tanıtmak isteyen ilan sahipleri PLAYBOY'a başvuruyor... Ve PLAYBOY, Türk basınında gerçek bir olay oluyor... PLAYBOY'un bu başarı grafiğine ulaşmasında en büyük pay seçkin PLAYBOY okuruna aittir. PLAYBOY'u bugünlere ve 1987'ye ulaştıran okurlarıdır. Sizlerin bu artan ilgisi sürdükçe bizim daha iyiye ulaşma şevkimiz de artacaktır elbette...

PLAYBOY, 1986'da edindiği deneyimle, her geçen gün biraz daha artan okuruyla 1987'de daha güçlü, daha etkin ve daha doyurucu olarak seçkin okuyucusunun "çağdaş yaşam rehberi" olmaya devam edecektir...

Sizleri bu soğuk kış günlerinde "dünyanın ünlü 80 genelevi"ni kapsayan bir yolculuğa çıkaralım, dedik. Bu yolculukta rehberlik görevini de **Morgan Sportes** üstlendi. Ardından Sportes'in gezdiği Latin ülkeleri sıcaklığında bir başka bölgeye, "sol"a bir gezi düzenledik. **Altan Öymen**, sol'da bir klasik hastalık teşhisinde bulunuyor, "sol"daki incelemesi sonucunda... Öymen'in bu yazısının illüstrasyonunu usta sanatçı **Gürbüz Doğan Ekşioğlu** hazırladı.

Erkekler kadınlar hakkında konuşunca laf eninde sonunda vajina'ya gelir mi? Siz karar verin. Ancak **Hande Öz**, bir kadın yazarımız olarak, *Kadınlar Erkekler Hakkında Konuşunca* lafın hangi adrese ulaştığını tespit etmiş. Merakla okuyacağımız bu denemenin şirin illüstrasyonunu **Yılmaz Aysan** gerçekleştirdi...

Yine arkadaşımız **Ahmet Kahraman**'ın gerçekleştirdiği bir *Playboy Röportajı: Mehmet Ali Birand*. İlgiyle okuyacağınızı umduğumuz bu röportajın yanı sıra böylesiyle ilk kez karşılaşacağınız türde bir röportajımız var bu sayıda: *20 Soruda Koko*. Dünyanın en ünlü gorillerinden biri olan *Koko* ile **Bob Crane** görüştü.

Hayatının bir buçuk yılını Haiti'de geçiren, o yörelerin uzmanı **Herbert Gold**, *Baby Doc*'la içinizi ısıtacak. Yazının illüstrasyonu **Robert Guisti**'den.

Türkiye'nin başarılı genç kuşak gazetecilerinin başında gelen **Ufuk Güldemir** soruyor: *Atom bombası yapması için Pakistan'a kim yardım etti?* Makalesinde cevabı da veriyor. Güldemir'in makalesini yine **Yılmaz Aysan**'ın illüstrasyonu süslüyor.

Aralık'ın özel bir Türk güzeli var: *Gizem*. **Yakup Ertunga**'nın görüntülediği güzelimizin yanı sıra 1986'da PLAYBOY'da yer alan Türk güzelleri de bir toplu gösteri sunuyorlar sizlere. Muhteşem "playmate"imiz *Laurie Carr*'i, çalışmalarını yakından tanıdığınız **Arny Freytag** görüntüledi. Geçen sayımızda yayınlayacağımızı ilan edip, *Jeane Manson*'a feda ettiğimiz *Wendy O. Williams*'ın dahşetengiz fotoğraflarını da Freytag çekti. *Wendy* için bir ay beklediğinize değecek umudundayız.

Yeni yılda buluşmak üzere...

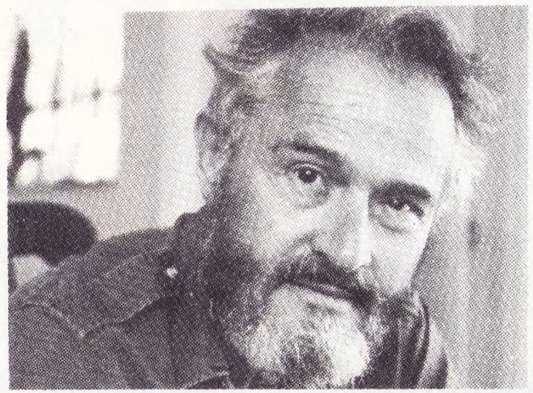
GOLD

GÜLDEMİR

CRANE, KOKO

FREYTAG

KAHRAMAN

ERTUNGA

TÜRKİYE PLAYBOY, ARALIK 1986, YIL 1, CİLT 1, SAYI 11, ADRES: PLAYBOY, BASIN SARAYI, 34410 CAĞALOĞLU İSTANBUL. ABONE KOŞULLARI: YILLIK 15.000 TL, ALTI AYLIK 8.000 TL. POSTA ÜCRETİ YAYINEVİMİZE AİTTİR. ABONE ÜCRETLERİ POSTA HAVALEBİ İLE GÖNDERİLEBİLİR. İŞ BANKASI CAĞALOĞLU ŞUBESİ NEZDİNDEKİ 20 NOLU HESABA DA YATIRILABİLİR. YURTDIŞI ABONELER İÇİN UÇAK POSTA FARKI ALINIR.

LIVE-POWER
BASF chromdioxid extra II sesin en mükemmeli
BASF 90
high precision cassette
BASF CR-E II 90 EC II
chromdioxid extra II
hifi stereo cassette · 2x45 min · 132 m
BASF 90 CR-E II
Türkiye Genel Dağıtıcısı
KAYSERİ TİCARET
Tel: 578 40 44 - 581 90 33 - 581 23 77
BASF

PLAYBOY®

İÇİNDEKİLER

Cilt 1, Sayı 11, Aralık 1986

PLAYBOY'DAN 3
İÇİNDEKİLER 5
SEVGİLİ PLAYBOY 6
PLAYBOY SOHBETLERİ 9
SİNEMA ..... ATİLLÂ DORSAY 11
KİTAP ..... GÖKHAN AKÇURA 14
MÜZİK ..... ORHAN KÂHYAOĞLU 16
PLAYBOY FORUM 18
PLAYBOY RÖPORTAJI: MEHMET ALİ BİRAND — açıkyürekli bir sohbet 21
DÜNYANIN ÜNLÜ GENELEVLERİNDE—gezi ..... MORGAN SPORTES 30
GİZEM—fotoğraf 34
SOLUN KLASİK HASTALIĞI—makale ..... ALTAN ÖYMEN 42
DENİZLER ÜZERİNDE 1000 BEYGİR—makale ..... BERNARD GIROUX 46
LAURIE CARR — playboy'un bu ayki playmate'i 52
PLAYBOY FIKRALARI — mizah 64
KADINLAR ERKEKLER HAKKINDA KONUŞUNCA—deneme ..... HANDE ÖZ 66
PARFÜMLER 70
20 SORUDA: KOKO 72
TÜRK GÜZELLERİ TOPLU GÖSTERİSİ — fotoğraf 74
BABY DOC'TAN SONRA HAİTİ ..... HERBERT GOLD 82
SEN NEYMİŞSİN WENDY O! — fotoğraf 86
ATOM BOMBASI YAPMASI İÇİN PAKİSTAN'A KİM YARDIM ETTİ?
—makale ..... UFUK GÜLDEMİR 94
PLAYBOY VİTRİN 117

Gizem S.34

Solda bir gezinti S. 42

Anahtar deliğinden S. 52

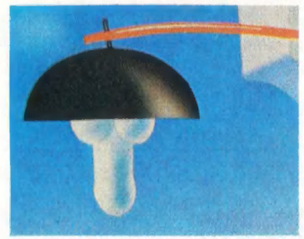

Gündemde fallus S. 66

KAPAK: Brooke Shields bir süs bebeği sanılsa da, Stephen Wayda'nın bu ayki kapağımız için görüntülediği gibi yapmacıktan uzak, ılık ve çarpıcı bir güzeldir. Kapak çekiminin prodüktörlüğünü Tom Staebler, dizaynı Kerig Pope, stilistliği Lee Ann Perry, saçları ve makyajı ise Ruthie Savin yaptı.

ADRES: MERKEZ: PLAYBOY, BASIN SARAYI 34410 CAĞALOĞLU, İSTANBUL. TELEKS: 23360 KARC TR. ANKARA BÜROSU: TUNUS CAD. 67/7 06640 BAKANLIKLAR, ANKARA. TELEKS: 42512 MLT TR. İZMİR BÜROSU: 859 SK. SARAY İŞHANI A.5/406 35250 KONAK, İZMİR. TELEKS: 53567 MLT TR. OKURLAR TARAFINDAN BİR MUKAVELE SÖZ KONUSU OLMAKSIZIN PLAYBOY'A GÖNDERİLMİŞ MEKTUPLAR, YAZILAR, İLLÜSTRASYON VE FOTOĞRAFLAR ÜZERİNDE HİÇBİR HAK İDDİA EDİLEMEZ. YAZI İŞLERİ BUNLARI YAYINLAYIP YAYINLAMAMAKTA, YAZILARI KISALTMAKTA, TÜRKÇELEŞTİRİP GÜZELTMEKTE SERBESTTİR. TELİF HAKKI - COPYRIGHT - ©1986. BU DERGİNİN İÇİNDEKİ YAZI, FOTOĞRAF VE İLLÜSTRASYONLARIN TÜMÜ PLAYBOY'A AİTTİR. PLAYBOY'UN YAZILI İZİN OLMAKSIZIN HİÇBİR YAZI, FOTOĞRAF YA DA İLLÜSTRASYON KISMEN YA DA TAMAMEN İKTİBAS EDİLEMEZ, BASILAMAZ, ÇOĞALTILAMAZ. PLAYBOY, PLAYMATE, AYIN PLAYMATE'İ, FEMLIN VE TAVŞAN BAŞI İBARE VE DESENLERİ PLAYBOY ENTERPRISES INC'E AİT TESCİLLİ MARKALAR OLUP, ONUN İZNİ İLE KULLANILMAKTADIR. BU SAYIDA YER ALAN TAMAMEN YA DA KISMEN HAYAL ÜRÜNÜ YAZILARDA GEÇEN ŞAHIS VE OLAYLARLA GERÇEK ÖZEL VE TÜZEL KİŞİLER VE OLAYLAR ARASINDAKİ BENZERLİKLER TAMAMEN TESADÜF OLUP, YAYINEVİNİ İLZAM ETMEZ. İÇERİDE BELİRTİLMEYEN İMZALAR: TAYYAR YILDIZ 3, 9, 14; YAKUP ERTUNGA 6; PATER SATO 9; TEOMAN MADRA 12; HARUMI YAMAGUCHI 18.

SEVGİLİ PLAYBOY

ADRES:
BASIN SARAYI, 34410
CAĞALOĞLU, İSTANBUL

BİR BİÇEM SORUNU!

Kasım PLAYBOY'u biçem olarak ilerlemiş: Devin, Donna ve de Jeane bunu kanıtlıyor. Umarım bu ilerlemeler devam eder. Bugün "Mons pubis" yarın "Labia Major" öbürgün "Labia minör" ... Gerçekte PLAYBOY da budur.

Ayla'yı pek tutmadım. Bir kere biçemi PLAYBOY'a aykırı. Playmate daha özgür olmalıydı.

Donna için tespitiniz yanlış galiba. Onun "36'lık top gülleleri —İkizleri—" menkul değil "Taşınmaz" yani yardımcısız taşınmaz, haksız mıyım?..

Yılbaşında Burçin Orhon çıkacakmış 1. kanal TV'ye.

Hem yıldönümünüz, hem de o dakikalar bizleri şoke edecek sevgili 'Bambi'mizi bugünkü PLAYBOY biçeminiz ile yeniden sunarsanız çok çok hoşnut kalacağız. Sevgilerimi sunuyorum.

Tanay Bükenler,
Adapazarı

YANINIZDAYIZ!

Tebrikler PLAYBOY,

Türkiye'de hiçbir derginin yapamadığını, başaramadığını yaptınız, hem de yeni yeni zorluklara rağmen. Bırakın başarınızı çekemeyenler istedikleri söylentileri çıkarsınlar. Siz içeriğini değiştiren dergiler gibi pes etmeyeceksiniz, çünkü yanınızda sizi destekleyen bizler, okuyucularınız var.

Kasım sayınız ekim sayısından da güzeldi. Yerli playmate'imiz Ayla ve Donna, Türk basınına taş çıkartacak röportajlarınız mükemmeldi! Unutmayın yanınızdayız, başarılar dilerim.

Can Cansu,
Ankara

BAŞARILI SÖYLEŞİ

Son sayılardaki çalışmalarınız, özellikle Aziz Nesin ile söyleşiniz mükemmeldi.

Başarılarınızın sürekli olması dileklerimle.

Arif Aydın,
Pazarcık/K.Maraş

BALTAYI TAŞA VURDUK

Dergimizin Kasım 1986 sayısında düzenlediğimiz "Playboy Müzik Ligi"nde bir teknik hata sonucunda yirmi beş yıldır kaliteli müzik yapmanın uğraşını veren Güneri Munzur'un adı kadın sanatçılar listesinde yer almış. Çok büyük bir talihsizlik. Başta Güneri Munzur'dan olmak üzere tüm okuyucularımızdan özür dileriz. Zira kendisi bir erkek.

PLAYBOY

PLAYBOY
TÜRKİYE

imtiyaz sahibi:
GÜN GAZETECİLİK LTD.

OĞUZ DEMİRCİOĞLU *genel koordinatör*

YAYIN KURULU

NURİ DİKEÇ, ATİLLA DORSAY, SEVİL GÖKPINAR, DENİZ GÖKÇE, NEVZAT ERKMEN, GÖKHAN AKÇURA, CEM İLHAN, FERİHA BİNGÖL. **ANKARA TEMSİLCİSİ:** AHMET KAHRAMAN; **ALMANYA TEMSİLCİSİ:** YAŞAR ARSLAN; **DÜZELTİ ŞEFİ:** SERRA TÜZÜN.

SANAT

AYŞULE TANDOĞAN
ALP DOĞAN YILDIRAN
art direktörler

FOTOĞRAF

TAYYAR YILDIZ *servis şefi;* SAVAŞ DİK *laboratuvar;* YAKUP ERTUNGA *katkıda bulunan fotoğrafçı.*

TEKNİK ÜRETİM

RENGİN AKKEMİK *üretim ve planlama*
CENGİZ HASTÜRK *ofset hazırlık*
NURETTİN ÖZAKSEL *renk ayrımı*
NİZAMETTİN BAĞCI *baskı*
ALPAY ÖZDOĞANCI *işletme*

Bu dergi KARACAN OFSET tesislerinde hazırlanmış ve Harris M-1000 çift kurutmalı rotatifte basılmıştır.

Dağıtım: GAMEDA

SATIŞ

DÜNDAR İNCESU *satış müdürü*
BERRİN ÇETİN *abone servisi sorumlusu*

İLAN VE DIŞ İLİŞKİLER KOORDİNATÖRLERİ:

CAHİT CEYLAN, NİLGÜN ALEMDAR

MÜESSESE

ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU *mali koordinatör;* HASAN ÇAĞLAYAN *bütçe ve planlama müdürü;* NECAT ERDEM *idare amiri.*

PLAYBOY ABD

HUGH M. HEFNER
yayıncı ve editör
ARTHUR KRETCHMER
murahhas üye ve genel yayın yönetmeni
TOM STAEBLER
art direktör
GARY COLE
fotoğraf yönetmeni
G. BARRY GOLSON
yazı işleri müdürü

PLAYBOY INTERNATIONAL PUBLISHING

HARESH SHAH
genel müdür
MARIAN BUSSIE, JEAN CONNELL *telif hakları,*
JUDIE FELDMAN *iletişim*

PLAYBOY AVRUPA

PAUL E. JACQUET
uluslararası lisans başkan yardımcısı

REKLAM YAYIN İLKELERİ: REZERVASYON ANCAK ORDINO GÖNDERİLMESİ HALİNDE YAPILIR. FİLMLER SONRADAN GÖNDERİLEBİLİR. DERGİNİN REKLAM SAYFALARININ DOLMASI HALİNDE GELEN REKLAMLAR BEKLEMEYE ALINIR. PLAYBOY FORMA İLAVESİNE KARAR VERİRSE YAYINLANIR. REZERVASYON İPTALİNİN EN SON TARİHİ İLAN FİLMİNİN TESLİM TARİHİNDEN BİR HAFTA ÖNCESİDİR VE BAŞVURU YAZILI YAPILMALIDIR. İLAN FİLMİNİN SON TESLİM TARİHİ AYIN İLK HAFTASI İÇİNDEDİR. ÖRNEĞİN, MART SAYISI İÇİN ŞUBAT AYININ İLK HAFTASI. REKLAM ŞİRKETLERİNİN İLAN FİLMLERİYLE BİRLİKTE, PROVA BASKI VEYA KROMALİN, PROVA GÖNDERMELERİ, RENKLERLE İLGİLİ BİLGİ VERMELERİ GEREK BASKIDA, GEREKSE REKLAMIN YERLEŞTİRİLMESİNDE TERCİH SEBEBİ OLUR. REKLAMLARDA ÇOK İNCE YAZI VE ÇİZGİLERİN TRİKROME RENKLERDEN ANCAK BİRİNDE VERİLMESİ; NEGATİF METİNLERİN UZUN OLMAMASI VE ÇOK İNCE HARFLERDEN DİZİLMEMİŞ OLMASI GEREKİR. SİLME SAYFA İÇİN HAZIRLANAN REKLAM FİLMLERİNİN ÇEVRESİNDE, KESİM ALANININ DIŞINDA AYRICA EN AZ 6 MM'LİK BİR ALAN BIRAKILMASI. REKLAM FİLMLERİNİN '54'LÜK' TRAMLA POZİTİF OLARAK HAZIRLANMASI. FİLMİN ÜSTÜNDEKİ "IŞIK" BİTTİĞİ YERDEN 15 MM BOŞLUK BIRAKILMASI. BU BOŞ ALANLARIN ÜST VE ALT KENAR ORTALARINA "İSTEN" EN AZ 5 MM UZAKLIKTA BİRER "KROS" ATILMASI GEREKLİDİR

"Ayağınıza sağlık"

Yolculukta
yanınıza alacağınız
en gerekli giysi...
sağlıklı yürüyüşte
kalitenin sembolü...

KONTİ®
Ayağınıza Sağlık

% 100 LAMBSWOOL "Kuzu yünü"
% 100 koton "Pamuk"

Başlıca ayak rahatsızlıklarının (kaşıntı, mantar, vs.) asıl sebebi giyilen sentetik çoraplar ve ayakkabılardır. Korunmanın ve tedavinin çaresi sentetikten kaçınmaktır.

Çorabınız % 100 pamuk (koton) veya hakiki saf yünden imal edilmiş ise, sentetik ayakkabı giyilse de ayağınızın sağlığını koruyacaktır.

Genel dağıtım: Fabrika Tel: 581 90 33 - 581 23 77 - 578 40 44

İstanbul Toptan Pazarlama Tel: 520 90 18

Bugün Brut Gününüz

by
FABERGÉ

Genel Dağıtım:
Parfab Eksport Kimya San.Tic. A
Tel.149 35 16 - 149 65 60

EKIP

PLAYBOY SOHBETLERİ

FEDAKÂR KOCA

Avustralya'da bir aile planlama merkezinde çalışan doktorlar şaşırıp kalmışlardı; hiçbir şey anlamıyorlardı artık bu işten. Merkezlerine başvuran bir çifte yaklaşık altı yıldır bir doğum kontrol programı uyguluyorlardı. Ne var ki sonuç sıfır elde var sıfırdı. Geçen süre içerisinde, çift, ikisi ikiz tam üç çocuk sahibi olmuştu. Doktorlar son bir umutla doğum kontrol programlarının nerede aksadığı konusunda belki de onun daha farklı bir düşüncesi vardır diyerek bu kez kadın yerine kocasıyla görüşmek istediler ve vardıkları sonuç gerçekten de her bakımdan şaşırtıcıydı.

Doktorların hayret nidaları arasında bu fedakâr koca, karısının çok unutkan yaradılışlı bir insan olduğunu ve bu nedenle aralarında anlaşıp hapları kendisinin almasının daha uygun olacağına karar verdiklerini açıklıyordu.

Zavallı doktorlar! Ne yapsınlar? Soğukkanlılıklarını muhafaza ederek otururlar, adama hapları niçin karısının alması gerektiğini münasip bir dille anlattılar. Ve böylece her şey olacağına vardı, kocanın sonradan aktardığına göre artık yeni bir hamilelik durumu beklemiyorlarmış.

Öte yandan geçenlerde ABD'de bir aile planlaması kliniği personel yetersizliği nedeniyle kapanmak zorunda kalmış. Anlaşıldığı kadarıyla sekiz kişiden oluşan asistan personelin sekizi de hamilelik nedeniyle izinliymişler ve de klinik müdiresi bayanın da üçüz doğum yaptığı için daha bir süre hastanede kalması gerekiyormuş. Demek ki, bazı durumlarda aile planlamasının gerekli olduğunu savunmak başka şey, bunu fiilen kendine uygulamak daha farklı bir şey oluyor.

KADIN MÜSTEŞAR

Kadın hakları, kadının zor yaşam koşulları, vs. günümüz Türkiye'sinde pek sık gündeme gelen tartışmalı konulardan... Bu durum bir yerde, Türk kadınının artan bir dinamizmle toplumsal yaşamın içerisinde yerini alması ile bağlantılıdır denilebilir. Nitekim böylesi bir savı doğrular mahiyette bir haber geçenlerde gazetelerin kısa haberler sütunlarına da yansıdı: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı müsteşarlığına müsteşar yardımcısı *Şeyda Odyakmaz* atanmıştı. Görünürde basit bir atama ama gerçekte anlamı çok daha kapsamlı. Zira Şeyda Hanım böylelikle Türkiye'nin ilk kadın müsteşarı unvanını da almış oluyordu aynı zamanda. Ne mutlu biz erkeklere! Böylece kadınlar şimdiye kadar sadece erkeklerin sırtında olan sorumlulukları yüklenirken belki onları birazcık daha fazla anlama olanağına kavuşurlar.

"BUNU YAZAN TOSUN"

Genel tuvaletlerimiz pisliği yanında bir de neyiyle meşhurdur? *"Tosun edebiyatıyla!"* Biliyorsunuz bir zamanlar *Tosun*'un ünü sınırlarımızdan öteye aşmış, ta Almanya'lara kadar uzanmıştı: "*Tosun* Almanya'da da hizmetinizde!"

Bugüne dek bu edebiyat türünün tümüyle bize özgü, Türk insanının yaratıcı dehasının bir ürünü olduğunu sanırdık. Ne ki yanılmışız... Amerikalılar bu işe de el atmışlar, özellikle de San Fransiskolular. Malumunuz bu şehir dünya nonoşlarının başkenti olarak anılır, dolayısıyla tosun edebiyatları da bu duruma uygun. İşte size San Fransisko havalimanı tuvaletlerinden son derece şiirsel bir örnek: "Eğer kabul edersen, ben mütevazı insan, dünyanın mirasını (!) almak istiyorum."

Buraya işeyen şöyledir, çöp döken eşektir türünden yazılar duvar edebiyatımızın büyük gelişme gösterdiği bir başka alandır. Bunlar daha çok bizi eğlendirmeye, güldürmeye yöneliktir. O kadar severiz ki bu yazıları, gazetelere fotoğraflarını dahi basarız. Bir diğer tür ise çokluk devlet dairelerinde karşımıza çıkan uyarıcı ve de yasaklayıcı levhalardır. Genel kültürümüzü artırmak amacıyla kaleme alındığı bilinen bu yazıların ne demek istediği genellikle anlaşılamayacak kadar çetrefillidir; o kadar kanıksamışızdır ki, onlara bakmayız bile.

Ancak siz şu işe bakın ki eloğlu bu konuda da pek boş durmuyor. Mesela uyarıcı ve yasaklayıcı levhalar: Amerikan hastanelerinde rastlanan örnekleri hiç de yabana atılır cinsten değil...

New York Hastanesi bekleme salonunda şöyle bir ibare bulunuyor: "Hastane ücretinizi ödeyene kadar lütfen, ıslak elle elektrik prizlerine dokunmayınız."

Yine bir başka hastanenin bahçesinde ise şöyle yazıyor: "Çimlere basmak yasaktır, cezası 10 dolardır, topluca yürüyüşe çıkanlara özel grup indirimi yapılır."

Bir yaşlılar bakım yurdunda ise, idare, çalışan personeli şöyle ikaz ediyor: "Mesai saatinin dışında çalışan personele zaman kazanmak için katlar arasında asansöre binmeleri tavsiye edilir. Bu tavsiye sadece asansörü olan hastaneler için geçerlidir."

Ne dersiniz, güreş ve futboldan sonra bu edebiyat türünde de birinciliği kaptırıp, son sıralardan nal mı toplayacağız?

Marlboro

1979 YILINCRA PL. 467 TEDBİR UYARINCA
SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR.

Dünyanın
en çok satılan sigarası.

SİNEMA

ATİLLÂ DORSAY

SİNEMA MEVSİMİ ilerliyor. Yıllarca unutulmayacak başyapıtlar yok ortada... Ama belli bir kımıldanma olduğu, özellikle gençliğe seslenen filmlerin sinema salonlarını yeniden doldurmayı başardığı gözden kaçacak gibi mi? Hele *Türk Sineması*'nda açık bir canlanmanın olduğu ve seyircisini aptal yerine koymayan, ona saygı gösteren filmlerin hak ettikleri ilgiyi bulduğunu gözlemlememek imkânsız...

Evet, *Antalya*'nın *Altın Portakallı* ve 5 ödüllü filmi **Aaahh... Belinda**, bizce en önemli özelliğini, seyircisini aptal yerine koymak şöyle dursun, onun zekâsına, kavrayışına sığınan bir film olmasından buluyor. Yıllar yılı hep *"seyirci böyle istiyor, işletmeci böyle istiyor"* diye diye geri zekâlılığı sinemanın kaderi haline getiren *Yeşilçam*, şimdi pekâlâ akıllı, zeki, esprili, düzeyli, incelikli filmlerle, düşle gerçeğin birbirine karıştığı, fantastik çağrışımlı konularla da o seyirciyi çekebileceğini anlıyor. *"Aaahh... Belinda"*nın sanatçı *Serap*'ını *"ortadirek Naciye"* rolüne getirip atıveren hikâyesiyle *Atıf Yılmaz*, kolay kolay izlenemez, anlaşılamaz korkusuna kapılmadan, sanki *Bunuel*'den, olağanüstü öyküleri kolaylıkla anlatan 1940'ların *Amerikan* güldürülerinden ve *Woody Allen*'den esintiler taşıyan bir filmi alabildiğine rahatlıkla kotarmış. Ve seyirci seviyor, bağrına basıyor bu sevimli filmi; gereken tepkiyi gösteriyor. *Türkiye*'de her şey değişiyor çünkü... Seyirci de... Değişmeyen şeylerden biri de, galiba, *"iyi film"*in ancak *"ciddi"* olması, *"ciddi"* hikâyeler anlatması gereğine inanan belli bir aydın / eleştirmen kafası!.. ¥¥¥

•

İşte o *"ciddi"* konuları anlatan iki film... *Şerif Gören*'in **Sen Türkülerini Söyle** ve *Zeki Ökten*'in **Ses** filmleri, benzer bir hikâyede buluşuyorlar: *12 Eylül*'den sonra içeride yatmış, işkence görmüş genç insanlarımızın çıkıştan sonraki sorunları, topluma uyumsuzlukları, geçmişin yaralarının bıraktığı izler... Bu 2 önemli yönetmenimizin böylesine güncel bir konuya sıcağı sıcağına eğilmesi ne iyi... Ama niye içimizde her 2 filmden de belli bir doyumsuzluk kalıyor? Niye her 2 filmin de (birini *Kadir İnanır*'ın, diğerini ise *Tarık Akan*'ın oynadığı) başkişilerini gereğince tanıyamıyor, onlara yeterince yaklaşamıyor, işkence gibi bir insanlık suçunun dehşetini algılayamıyor (filmden algılayamıyor) ve hep yüzeylerde dolaşıldığı izlenimine kapılıyoruz? Belki cevap, bu dönemde ancak bu kadarı anlatılabiliyor mazereti olacak. Belki bu mazeret geçerli de... Ama kim ne derse desin, sinemamız henüz *"siyasal sinema"* yapma yönünde yeterli olgunluğa sahip değil. Yine de, bu iki yetersiz, ama yürekli çıkışı yeterince değerlendirmek gerekir. ¥¥

Müjde Ar: *Aaahh Belinda...*

Değişmeyen şeylerden biri de, galiba, "iyi film"in ancak "ciddi" olması, "ciddi" hikâyeler anlatması gereğine inanan belli bir aydın/eleştirmen kafası!..

•

Güzeller güzeli *Valérie Kaprisky*, mevsim başında üst üste 2 filmle karşımıza gelerek gözlerimizi şenlendirdi. Ama sanatsal zevkimizi o denli doyurmadı bu filmler... Yılların güldürü ustası *Philippe de Broca*, anlaşılan artık formunu yitirmiş... **Çingene Aşkı**'nda Fransız sinemasının gözde bir temasına, farklı kuşaktan kişilerin duygusal / cinsel ilişkilerine dayalı bir güldürü yapma çabası, pek başarıya ulaşamıyor ve alışılmış *"şampanya kadar hafif"* Fransız güldürülerinin yerini, açık bırakılmış bir şişe şarabın burukluğu alıyor. ¥

•

Kaprisky'nin ikinci filmi **Plaj Âşıkları** da, benzer temalara bu kez daha ciddi, hafif polisiye, hafif psikolojik inceleme tarzında yaklaşan bir film... Ama genç *Christopher Frank*'ın sinemasından akla kalan da, *Saint-Tropez* plajlarının *"üstsüz"* güzelleri ile *Nina Hagen*'in şarkısından başka bir şey değil. Ve herhalde *Frank*'ın amaçladığı da bu değil. ¥

•

Francis Ford Coppola'nın 2 gençlik filmi, mevsim başında oldukça ilgi gördü. **Sokaktakiler - Outsiders**, 1950'lerin gençlik filmlerine, özellikle de *Nicholas Ray*'in **Asi Gençlik**'ine göndermeler yapan ve sanki o dönem filmlerinin anlatımını yinelemeye çalışan bir film... Ve her *"taklit"* olayında olduğu gibi, yine pek başarılı olamıyor. ¥½

•

Ama **Siyam Balığı - Rumble Fish** oldukça farklı... *Coppola*'nın sineması, yine 1950'lerden izler taşıyor: Oyuncularıyla, temalarıyla, *"asi gençlik"* ve *"çete savaşları"* motifleriyle, *"Asi Gençlik"*ten *"West Side Story"*ye çeşitli filmlerden aldığı esinlerle... Ama *Coppola*, oldukça cüretli bir sinema dili kurmaya, gerçekçi dekorları fantastiğe dönüştürmeye, düşsel bir hava yaratmaya, siyah-beyazla da desteklenen bir mizansen denemesi yapmaya çalışıyor. Ve başarıyor da... Filmin tümüne sinmiş olan *"varoluşçuluk"* da cabası... *"Siyam Balığı"*, *Coppola*'nın ne denli usta bir sinemacı olduğunu bir kez daha anımsatan önemli bir film... ¥¥¥

•

Gösterişli *Amerikan* filmlerinden birkaçını da seyrettik... **Amazonda Fırtına - Romancing the Stone**, sinema meraklılarının, belki de çoktan videoda izledikleri bir filmdi... Ama bu dur-durak bilmeyen esprili serüveni, geniş perdede izlemenin başka bir keyif olduğunu kim yadsıyabilir, bilmiyorum... Önemli bir film değil, ama özellikle *Kathleen Turner*'in hatırı için... ¥¥

•

Son haftaların bir sürpriz filmi, kuşkusuz *Alan Parker*'in **Duvar - The Wall**'u oldu. *Pink Floyd* topluluğunun müziğini oldukça canlı, cüretli, etkili görüntülere dönüştürmeyi bilen *Parker*, belki de *Pop* müziğin görselleştirilmesi alanında tek kalacak bir yapıt yaratmıştı. Ve filmin genç seyirci için bir *"başucu filmi"* sayılması şaşırtıcı değildi. Biz de kendimizi biraz daha genç varsayalım, *Beatles*'in oynadığı ünlü **Sarı Denizaltı - Yellow Submarine** ve *Ken Russell*'in **Tommy** filmlerini de unutalım ve filme yıldızımızı verelim. Bu arada, *Alan Parker*'i de **Geceyarısı Ekspresi** kepazeliği için bağışlamaya hiç niyetimiz olmadığını da belirtelim. ¥¥

¥¥¥¥ Mükemmel
¥¥¥ İyi
¥¥ Vasat
¥ Yaramaz

SAF YENİ YÜN RAHATLIK VE KALİTEDİR.

Saf yeni yün size, yalnız kaliteli giysilerin sağladığı seçkin bir görünüm ve eşsiz bir rahatlık verir.

Rahatlık, doğal elyafın niteliklerine özgüdür... Saf yeni yünden üretilen kumaş ve giysiler tekstil dünyasında tanınan YÜN DAMGASI (Woolmark) ile garanti altına alınmıştır.

Her zaman ve her yerde, seçkin ve rahat yaşantı için giysilerinizde YÜN DAMGASI'nı arayınız. YÜN DAMGASI, saf yeni yünden mamul ürünlerin garanti simgesidir.

Ⓕ FULMAR

YÜN DAMGASI, Uluslararası Yün Birliği'nin dünyada 15.000'i aşkın yün tekstil üreticisine kullanma hakkı verdiği kalite garanti simgesidir.

Uluslararası Yün Birliği Türkiye Şubesi

KİTAP

GÖKHAN AKÇURA

"... BİR GÜN GELDİ, insanlar hem konuşmaya, hem okumaya başladı... Çocuklar bile güler oldu bir kitabın 3-4 bin satıldığına... Kimse utanmıyordu okuduğu kitaptan. İyi bir yemek yenince, 'kitap gibi olmuş, ne güzel' deniyordu artık... 'Bugünlerde ne okuyorsun?' diye selamlaşılıyordu... Buluşmak için kitapçılarda randevu veriliyor, kütüphaneler rengarenk boyanıyordu... Artık kitap fuarları daha geniş alanlarda yapılıyor, hiçbir yayıncı nefes darlığından bayılmıyordu... Avrupa'nın en kalitesiz kâğıdını en pahalı fiyattan almak zorunda kalmıyorlardı... *Yangında ilk kurtarılan kitaptı...*"

Bu satırlar, "bir yayıncı masalı"nın son sözleri olabilir elbette! Geçtiğimiz ay İstanbul'da beşincisi açılan TÜYAP Kitap Fuarı dolayısıyla dört yayınevinin fuar için özel olarak çıkardıkları *Yaşasın Kitap* adlı bültenden aktardık. Masalda anlatıldığı kadar ümitli bir manzara arz etmese de, bu tür fuarlara akın akın koşan insanlarıgörünce, "Acaba bir şeyler mi değişiyor?" diye heyecanla sormaktan alıkoyamıyorum kendimi. Ama hemen sonra beşbinleri aşmayan tirajlar bir tokat gibi çarpıyor düşlerime. Neyse, ağlaşmadan fuarların erdemlerinden bahsedelim. Ne de olsa onlar sayesinde kitapseverler yeni yayınlarla tanışıyor, yazarları görüp kitaplarını imzalatıyorlar... Az şey mi?

Geçtiğimiz ay, fuarın da etkisiyle olsa gerek, birçok yeni kitap yayınlandı. Size bu sayfada hepsini aktaramayacağımız sayıda yeni kitap... Olabildiğince söz edebilmek için kısa notlarla yetinmek yolunu seçtim.

Tarihler beni her zaman heyecanlandırmıştır. Hele tarihi yazılan konu o güne kadar kıyıda köşede kalmış, pek itibar edilmemiş türden olursa bu heyecan daha da artar. İşte, *Turgut Çeviker*'in Türk karikatürünün tarihini hazırladığını yıllar önce duyunca da aynı duyguları yaşamıştım. Toplam on üç kitaptan oluşacağı açıklanan bu tarihin ilk cildi çıktı. Bu ciltte, 1867-1908 arasında yayınlanan karikatürlerle "Tanzimat ve İstibdat dönemi" ele alınmış. Turgut Çeviker, kütüphane ve özel kitaplıklarla uzun, özenli ve sabırlı bir çalışma gerçekleştirmiş. Bugüne kadar genel antolojilerle ancak bir iki örneğini bulabileceğimiz ilk karikatür örneklerimizin yüzlercesini bir arada görebiliyoruz. Karikatürün toplumsal yaşamımızı kitlelere yansıtan bir ayna görevini taşıdığını düşünürsek, yapılan çalışmanın değeri daha kolay anlaşılır. Keşke kitabın sonunda yer alan Yusuf Franko Paşa'nın karikatürleri aslında olduğu gibi renkli yayınlanabilseydi... (Turgut Çeviker, **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü**, Adam Yayınları, büyük boy 324 sayfa.) ¥¥¥

Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü

Yangında
ilk kurtarılan
kitaptı...

•

Karikatürün bugününe ilgi duyanlar için de bir haberimiz var. *Behiç Ak*, *Cumhuriyet* gazetesinde yayınlanan çizgi-bantlarından bir seçmeyi (herhalde çizerin en sevdiklerinden oluşan bir derlemedir) güzel bir albüm halinde yayınladı. Hayranlarına müjde! (Behiç Ak, **Kim Kime Dum Duma**, Metis Yayınları.)

•

Geçen ay özellikle anılar ve biyografiler üstünde durmuştum. Bu konuda yeni yayınlar yapıldı, onlara da değineyim. *Taha Toros*'un *Fikret Mualla* incelemesi güzel bir sürpriz oldu. Yazarın zengin arşivinden mektuplar, fotoğraflar ve tablolarla süslenmiş özenli bir çalışma... *Fikret Mualla*'nın özel yaşamına ilişkin özgün bilgiler, sanırım konuya önemli katkılar getiriyor. Baskının da çok özenli olduğunu özellikle belirtmek istiyorum. (Taha Toros, **Fikret Mualla**, Akbank Yayınları, büyük boy 62 sayfa.) ¥¥¥¥

Metis ve *Hil* yayınları bir araya gelip "Ahtapot Müzik Kitapları" adını verdikleri yeni bir dizi başlattılar. Genç yazar *Mario Levi*'nin *Jacques Brel* hakkındaki kitabı bu dizinin ilk ürünü. Kitabın içeriği kadar biçimi de dikkati çekiyor. Alışılmamış bir boyutta (16,5x15,5 cm) ve özenli bir düzenlemeyle (mizanpajla) sunulan kitap, Brel'i değişik yönleri, yaşamının ayrıntıları ve sanatıyla gündeme getiriyor. Özellikle iki dilde yayınlanan şarkı sözlerini okuyunca, Fransızca bilmemekle neleri kaçırdığınızı anlıyorsunuz. *Brel*, kalbinizde güçlü bir yer mutlaka bulacak... (Mario Levi, **Jacques Brel, Bir Yalnız Adam**, Ahtapot Müzik Kitapları, 168 sayfa.) ¥¥¥

•

Bir biyografi de *Afa* Yayınları'ndan... *Andrey Tarkovski*, sanatını ve düşüncelerini anlatıyor. Kişisel yaşamından fazla söz etmediğinden anı diyemedim. *Tarkovski*'yi anlamak diye bir çabanız gündemdeyse, bu kitabın size çok yararı olacak. (Andrey Tarkovski, **Mühürlenmiş Zaman**, Afa Yayınları, 234 sayfa.)

•

Deneme kitaplarını severim. Dergi sayfalarında kaldıkları için çoğu unutulmaya mahkûm yazılara hep üzülmüşümdür. Onları kesip dosyalamak isterim, unuturum, yine dergilerde kalırlar. Keşke kitaplaşsalar diye düşünürüm. *Ferit Edgü*'nün denemelerini bir araya getiren kitabı bu yüzden sevinçle karşıladım. *Edgü*, çok geniş bir kültür yelpazesinin büyütecinde, ele aldığı konuyu mutlaka "bir şeyler diyerek" irdeleyen az sayıdaki yazarlarımızdandır bence. Derinlemesine ve titiz bir çalışmayla kaleme aldığı denemeleri, bizleri edebiyat ve plastik sanatlar dünyasında yeni boyutlar keşfetmeye çağırıyor. (Ferit Edgü, **Şimdi Saat Kaç**, Ada Yayınları, büyük boy 192 sayfa.)

•

Denemelerini toplayan bir başka yazar da *Emre Kongar*. Kongar, *Yaşamın Anlamı*'nda kendine ilişkin yazılarını ve konuşmaları bir araya getirmiş. "Bu kitapta topladığım yazılar, bir yandan yetişmeme ilişkin ipuçlarını, öte yandan yaşamım boyunca karşılaştığım 'garabetler' karşısındaki tepkilerimi kapsıyor: Tam bir 'traji-komik' bütünlük," diye tanıtıyor kitabını. Tahmin edeceğiniz gibi YÖK'ün kestiremediği sakalı, kitabın önemli bir bölümünü oluşturuyor! (Emre Kongar, **Yaşamın Anlamı**, Remzi Kitabevi, 126 sayfa.) ¥¥¥

ETERNA
Since 1856 Switzerland
Bir yıldız geliyor. Eterna saatlerini artık Türkiye'den alabileceksiniz.
Yalnızca Diamond Mücevherat sunacak bundan böyle şık, alımlı ve üstün Eterna'ları...
Sonsuzluğa uzanan, zamanı şaşmaz Quartz hassasiyetiyle ölçen... altın,
Altın-Pırlanta ve Altın-Çelik kreasyonlarını çağdaş estetikle sunan Eterna'ları.
Birkaç saniyenizi verip, ömür boyu terkedemeyeceğiniz bir Eterna'yı ve her Eterna'yı...
Diamond
VALİKONAĞI CAD. 30/B DEMİRHAN, NİŞANTAŞI-İSTANBUL TEL: 146 43 00 - 148 87 23 Tlx: 27 307 DMOK

ORHAN KÂHYAOĞLU

"MÜZİĞİN DİYALEKTİĞİ açısından ilk çağlardan Caz'a, Pop'tan Elektronik Müziğe uzanan deneysel bir dinleti" başlığı altında toplanan konserler dizisi, 1985-86 sezonunun belki de en ilginç ve o kadar da önemli sanat olaylarından biriydi. *Çekirdek Sanat Evi*'nde yapılan deneysel çalışmaların bir parçası niteliğinde olan dizinin, sözünü edeceğimiz birinci kaseti *'Yabancılaşma'* teması başlığı etrafında toplanıyor.

Tarih boyunca sanatta yabancılaşmanın müzik açısından sorgulanmasına bir adım niteliği taşıyordu bu konserler. Konserin ilk aşamasını içeren kuramsal temelli *"Müzik Tarihi"*nin teorik ve pratik açıdan başını çeken, her yönüyle *'anlatımcı'* işlevini üstlenen *Erkan Şimşek*, Türk müzikçileri arasında *'Popüler'* olmaktan yıllardır kaçmış bir sanatçıdır. İşte *Şimşek*, burada uzmanlık dalı olan kemanı kullanarak, çağımızın *'tek'* kapsamlı müzik kuramcısı diyebileceğimiz *Adorno*'ya bağlı olarak *Jamao*'nu eleştirmekten de kaçınmayıp, ilkel tınılardan bugünün çoksesli müziğine uzanan tarihçeyi panaromik olarak sunmuştu. Konserlerin ikinci bölümünde ise, bu kuramsal yaklaşıma bağlı denemeleri dinlemiştik.

Erkan Şimşek'le birlikte, denemeleri gerçekleştiren sanatçılar ise *Erkan Uğur, Bülent Ortaçgil, İmer Demirer* ve *Robert Johnson*'du. Söz konusu çalışmaların ilkiydi, 1986 yılında yayımlanan **Yabancılaşma**, başlıklı ürün.

Bir *'konser dinleyicisi'* olmanın getirdiği rahatlıktan yararlanarak, kasetin içindeki ürünlerin hepsinin tek tek 'özgün' deneylerin ürünü olduğunu açıkça söyleyebiliyorum. Hepsi ilginç anlatımları içinde barındırıyor. Bilhassa *Şimşek*'in teorik birikiminden öte, kemanını kullanmadaki ustalığını, kaseti her dinleyişimde açıkça sezinliyorum. Kasetin ilk iki yapıtında ise nefesli ile gitarın ilginç uyumunu ve birbirini tamamlayışını mistik bir atmosfer içinde zevkle dinliyorum. *İmer Demirer*'in oldukça genç yaşına rağmen, cazın yanında diğer başka deneylere girmesi çok sevindirici. Çalışmaların bir başka değerli sanatçısı *Erkan Uğur* ise Doğu ağırlıklı halk ezgilerini damıtıp, gitarın kullanım alanına başarıyla sokuyor. *Bülent Ortaçgil* ise *Türk Hafif Müziği*'nde *"özel"* bir isim olmasının yanında, bu tür deneylerin içinde yılmadan çaba göstermesi açısından saygınlığını bir kez daha sunuyor bence.

Yabancılaşma: Deneysel çalışmalar...

Tek yapıt içinde üç özgün müzikal yapının denenmesi...

Kasetin ikinci yüzünde çoğunlukla kemanın hakim olduğu deneylerden aldığı lezzeti yadsıyamıyorum. *'Yabancılaşma'* temlerini belki de en belirgin ortaya koyan yerler de buraları. *Robert Johnson*'dan da söz ederken hemen kasetin son ürününe yönelmek istiyorum. Zaten *Amerika*'da da birçok albümü çıkmış bir *'blues'* sanatçısı olan *Johnson*'ın başlattığı yapıtta sanatçının özgün *'blues'* temasıyla alıyoruz ilk soluğumuzu. Bu özgün motif sürerken devreye hemen Doğu Anadolu kökenli ezgileriyle *Erkan Uğur* giriyor ve hemen ardından da *Şimşek* kemanıyla *Avrupa Cazı - grappelly kemanı* çağrışımları veren virtüzitesini katınca; tek yapıt içinde üç özgün müzikal yapının içiçe girip denendiğini görüyoruz. Ancak yine de bu deneyin ve diğer bir - iki yapıttaki ürünlerin *'yabancılaşma'* temasını sorgulayan bir yaklaşım içerdiğini söylemem mümkün değil. Böylesi ürünlerin daha çok temaların birbirleriyle olan ilişkilerini sezinliyorum.

Bütün bunlara karşın yapıtın doyumsuz bir çabanın ürünü olduğu açık. Kayıtın stüdyoda anında yapılması ürünün özgünlüğünü kanıtlıyor. Ancak yine de kasetin özenli bir dizim içinde sıralanıp, oluştuğunu söyleyemeyeceğim. *Çekirdek Sanat Evi*'ne yeni ve yoğun uğraşlar dileyerek... ¥¥¥

•

Ne *folk* müziğinden ödün veren, ne de yeni dönemlerin getirdiği müzikal açılımlardan kaçan, tam tersine üstüne giden, denemeden yorulmayan bir sanatçıdır *Paul Simon. Garfunkel*'le birlikte ulaştığı zirveden sonra, 70'li yıllarda bir başına savaşımını sürdüren *Simon*, bu süreçte ilk aklıma gelen *"There Goes Rhymin"*, *"Still Crazy After All These Years"* ya da *"Heart an Bones"*dan sonra, bu yıl içinde de **'Graceland'** adlı solo albümüyle ilgileri üstünde topluyor. Ne *folk* müziği, ne de *rock*'ın müzikal ana yapısından kopmayan sanatçı, bireysel tutku ve dünyevi sevgi arayışlarını şiirsel anlatımına yedirerek yaptığı bestelerde *'daha kolay kolay silinmeyeceğini'* tekrar kanıtlıyor.

'Zerafet Ülkesi', *'Mutluluk Ülkesi'* çağrışımını veren *'Graceland'* albümünün içindeki şarkılar da sanatçının *'yabancılaşmaya'*, *'ilişkisizliklere'* gösterdiği tepkiyi açık duyuruyor.

İlk yüzdeki beş parça arasında *'The Boy In The Bubble'* ve *'Gumboots'*da dikkati çeken ağız armonikası, *folk-rock* temalarına değişik bir tat katıyor. Ama beste olarak çok *'ayrıcalıklı'* sayılmazlar. *'I Know What I Know'* da bir başına farklılık gösterniyor. Ancak plağın bütünlüğü içinde yerine oturtulabilir bir beste. Bu yüzde en başarılı bulduğum iki şarkı ise *'Graceland'* ve *'Diamonds on the Soles of Her Shoes'*. Bilhassa söz ettiğim bestelerden ikincisi, *'yabancılaşma'* teması olarak kullanılan orta vokalle oldukça yetkin bir melodi rengini gün ışığına çıkartıyor.

İkinci yüzde ise *"You Can Call Me Al"*, *"Crazy Love Vol. II"* ve *"That Was Your Mother"*. Bu şarkıların üçüncüsünde orkestrasyonun mükemmelliğini ve saksofondaki başarılı anlatımı istisna olarak düşünürsem, klasik *Simon* yapısının dışına çıkamamış şarkılar. Belki de plağın en güzel iki şarkısı olarak da *'Under African Skies'* ve *'Homeless'* den söz etmek gerekiyor. Birincisinde *Afro* ve *Reggae* temalarıyla *Simon 'Sound'*unun üst düzeyde bileşiminden söz ederken, *'Homeless'*de iletişimsizlik sorununa yaklaşımındaki radikalliğe ek olarak, temalar arasındaki geçişleri sağlaması açısından hem deneysel, hem de sorularla dolu bir şarkıyı doyumsuzca ve ürpertilerle dinliyorum. Plağın son şarkısı *'All Around The World On The Myth of Fingerprints'* rock temasının, hatta '80 sonrası rock'ının izlerini taşıyor. Pek ayrıcalıklı bir beste değil ama, plağın iç akışını noktalaması açısından da kötü bir seçim sayılmaz sanırım. ¥¥¥

İşte VESTEL müzik setleri...

İşte gençlik...
İşte müzik...İşte dans...

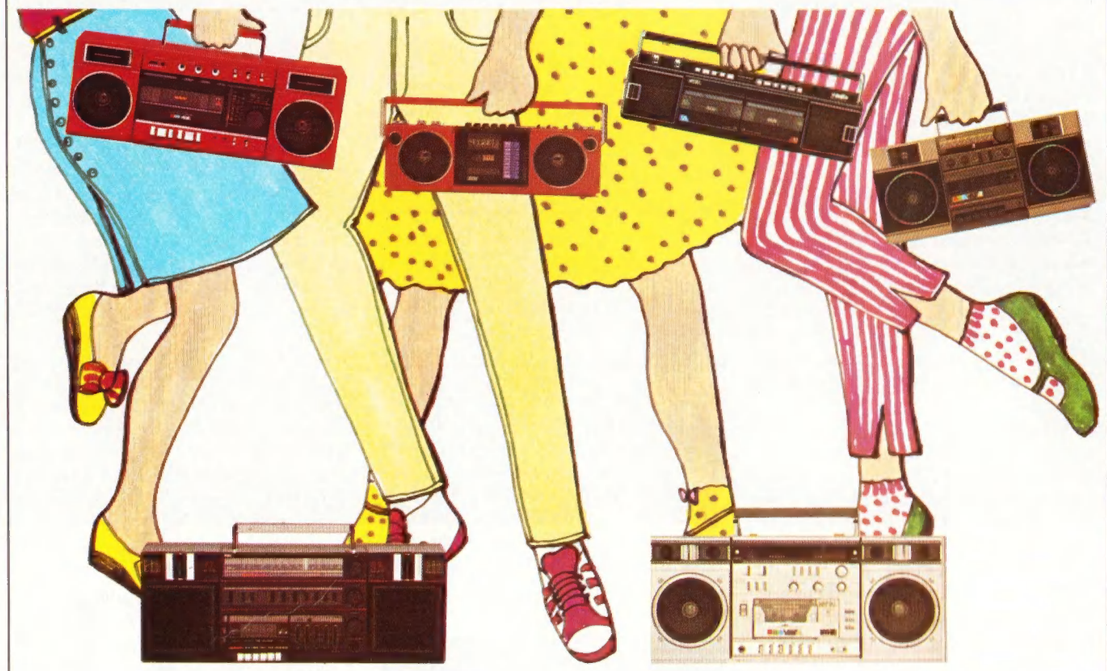

Gençsiniz... Müziği yaşayın,
dansı, coşkuyu, dostluğu yaşayın...

Vestel müzik setlerinin her biri
yürekleriniz kadar hızlı atan ritmlerden
yürekleriniz kadar yumuşak ezgilere
kaynağındaki tonları, kaynağındaki tınısı,
kaynağındaki rengiyle müzik
demektir.

Gençliğinizin değerini bilin...
Müziği, dansı, sevinci
Vestel müzik setleriyle yaşayın.

Vestel müzik setlerinin
Laser okumalı Compact Disc
Player'lısı var,
Auto Reverse Sistem'lisi var,
Equalizer'lisi var,
Çift Kaset/Dubbing Sistem'lisi var..

Vestel müzik setlerinin
hepsi "4 track 2 kanal"
stereo, hepsinde
"Tweeter/Woofer"
hoparlörler var, hepsinde
Süperheterodin ve
Multiplex sistem var...

VESTEL
"İleri teknolojiden üstün ürünler"

PLAYBOY FORUM

playboy'la okurlar arasında güncel sorunlar üzerine diyalog

AZİZ NESİN RÖPORTAJINA ALİ ERGİN GÜRAN'IN AÇIKLAMASI

Ekim 1986 sayımızda, *Ahmet Kahraman*'ın *Aziz Nesin* ile yaptığı röportajda, müvekkilim *Ali Ergin Güran*'ın sahibi olduğu KATKI Dergisi ile ilgili olarak çıkan bölümünde (sayfa 114) vahim yanılsatmalar biçiminde, okuyucuyu şartlandıracak maddi hatalar vardır:

1. KATKI Dergisi'nin başlık altı ifadesi aynen; "Türkiye Komünistlerinin Fikir Dergisi" biçimindeydi. Hiçbir zaman ve zeminde "TKP'nin Yayın Organı" olmamıştır.

2. "Kimse dokunmuyordu. Rahatlıkla yayınını sürdürüyordu" şeklindeki beyanında verdiği "imaj" da, kesin bir yanlışlığı sürdürmekte veya maksatlı bir "tahrifat"ı göstermektedir.

Zira, KATKI Dergisi defalarca toplatılmış, 1980 yılında, 12 Eylül'den önceki son yayını ile de kapatılmıştır. Aşağı yukarı her yayını hakkında bir dava açılmıştır.

1978 yılındaki 36. sayı ile yapılan yayın nedeni ile isimleri geçen 6 kişi hakkında TCK'nun 141. ve 142. madelerinden dava açılmış ve 1983'te, Müvekkilim *Ali Ergin Güran* dahil 6 kişi TCK'nun 141/1. maddesinden 8 yıla mahkûm edilmişlerdir. (İstanbul SYNT. 2 No'lu Mah. 982/617 A.). Müvekkilim Temmuz 1984'ten bu yana cezaevindedir. (Halen, Çanakkale Cezaevi, E/2 koğuşunda).

3. Gülmececi *Aziz Nesin*'in yanlış ya da maksatlı iddialarını, daima, insanlar "cevap veremeyecek" bir durumda iken ortaya atması, kendisinin kişiliği hakkında ipuçları vermektedir.

Çünkü, derginizce soru konusu edilen KATKI Dergisi yayınının içeriğinden de anlaşılacağı gibi, *Aziz Nesin*'in hayatta olmayan bir insan hakkında yaptığı beyan üzerine söz konusu yazı kaleme alınmıştır.

Bu kere yapılan imalı ve maksatlı beyanı da, insanlar cezaevinde iken çıkmaktadır.

"Tek kişilik parti" gibi bilime karşı, garip durumunu dahi kazanç sayan bu şahsın, müvekkilim hakkındaki bu beyanının yanlış veya maksatlı olduğunun kamuoyunda anlaşılması için, bir "düzeltme" veya "açıklama" şeklinde yayınlanmasını, müvekkilim adına talep ederim.

Saygılarımla,

Ali Ergin Güran Vekili
Av. Ali Tümer

MENFİ OLMAK YA DA OLMAMAK

Sabah gazetelerini her ele alışımda içim kararıyor. Kendi kendime düşünüyorum, bu toplumu oluşturan bizler neden bu kadar menfi karakterliyiz diye; basın da bir yerde bizim halet-i ruhiyemizin aynası... Bakıyorum gazetelere hep muhalifler, hep eleştiriyorlar: Yok *Özal* şöyle yaptı, yok şu bakan bilmem nerede nasıl da yanlış şeyler konuştu, yok şurada büyük bir yolsuzluk söz konusuymuş, vb. Tabii bir de onları bu yola iten haber dürtüsü var, her ne olursa olsun kural dışı olanın ya da kendilerince kabul edilemez olanın peşinde koşacaklar. Ama neden hep yaklaşım menfi? Olumlu bir gelişme de haber kaynağı olamaz mı? Tamam yanlış işler yapılıyor, mesela şu "Muzır Yasası" gibi ya da yanlış bazı ekonomik kararlar gibi...

"Bir GAP projesi var ki, milyonların kaderini değiştireceği kesin dev bir proje..."

Ancak bunların yanında illa hükümetin bir tasarrufunun sonucu olarak görülmese dahi Türkiye gelişiyor, güçleniyor.

Örnek mi istiyorsunuz? Alın size İstanbul... Şu son birkaç yıl içerisinde bu yüzyıllık şehrin âdeta çehresinin değişmeye yüz tuttuğunu kim inkâr edebilir? Aydan aya İstanbul'da yeni işlere girişiliyor ve bir bakıyorsunuz karşınızda bir başka İstanbul şekillenmeye başlamış. Mesela şu İstanbul çeşmeleri: Önce ufaktan ufağa başlayan restorasyon çalışmaları sonradan hızlandı ve bugün artık İstanbul'da daha önceden fark etmediğimiz bir sürü çeşme tüm güzelliğiyle şimdi yollarımızı süslüyor. Haliç'i anmama bile gerek yok bu satırlarda; hepimiz biliyoruz, hem nasılsa daha başka o kadar çok örnek var ki; işte size inşası başlayan yeni Galata Köprüsü ya da geçenlerde ilk telleri çekilen 2. Boğaziçi Köprüsü. Olmadı sahil yolu projesi var, olmadı yeniden düzenlenen, bu yağmurda çamurda bizi zora koşsa dahi, yeni trotuarlarımız var, olmadı dar ve orta gelirli vatandaşların imdadına hızır gibi yetişen "Sabit Halk Pazarları" var. Ayrıca örnek sadece İstanbul'la sınırlı da değil; bir GAP projesi var ki, milyonların kaderini değiştireceği kesin dev bir proje, sonra yeni altyapı yatırımları, milli savunma sanayimizi kurmak yönünde atılan yeni adımlar, vs...

Neden çok saygıdeğer basınımız —haftalık ve aylık dergileri nispeten bundan vareste tutuyorum— bize her gün temcit pilavı misali aynı eleştirileri, aynı muhalif ve de menfi havayı solutmakta bu kadar ısrarlı? Neden bir kerecik olsun tersini denemek istemiyorlar?

Üstelik böylesi bir tutum genç demokrasi filizimizin yeşerip boy atması bakımından daha yararı değil mi? Basınımız ki, Türk demokrasisinin temel direklerinden biridir— ve biz de bununla övünüyoruz— demokrasinin sadece bir müsamaha rejimi olmakla kalmayıp aynı zamanda özel ve genel çıkarların sağlıklı bir dengelenmesi ve her şeyin başında da bir teşvik rejimi olduğunu unutmamalıdır. Tabii biz sade vatandaşlar da...

Süha Atılgan,
Suadiye-İstanbul

Dünyanın her yerinde
"iyi"yi seçmesini bilenler vardır.
Türkiye'de de...

PARKER

Ülkü Kırtasiye Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Meclisi Mebusan Caddesi 493, Ülkü Han, Fındıklı-İstanbul.
Telefon: 151 27 48 (7 hat) / Telex: 24242 Ulk tr.

İşte Türkiye'nin yeni kredi kartı:

PRESTIGE CARD

Pamukbank, itibarlı bir ödeme biçimi arayanlara, Türkiye'nin yeni, itibarlı kredi kartını sunuyor...

Prestige Card!

Türkiye'nin en seçkin 3000 kuruluşunda* Pamukbank itibarı ve güvencesiyle, "özel" avantajları, "özel" kolaylıklarıyla sunulan yeni kredi kartınız...

Prestige Card'a sahip olmak, Prestige Card itibarından yararlanmak için size en yakın Pamukbank şubesine başvurun. "Prestijinizi" artırın.

PAMUKBANK
iyi bankadır.

* Oteller, lokantalar, gece kulüpleri, butikler, büyük mağazalar, kuyumcular, havayolları, demiryolları, denizyolları, hediyelik eşya satıcıları, galeriler...

PLAYBOY RÖPORTAJI: MEHMET ALİ BİRAND

basınımızın ve televizyonun en çok dikkat çeken ismiyle özel yaşamı, gazetecilik, dış politika, ordu ve 12 eylül üzerine açıkyürekli sohbet

Mehmet Ali Birand, 1940 tarihinde İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni, daha sonra da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi.

Öğrenciliği sırasında, Milliyet Gazetesi'nde gazeteciliğe başlayan Birand, daha sonra Milliyet Gazetesi'nin Brüksel muhabiri olarak çalıştı.

Türkiye'nin dış politikası ve özellikle NATO, Ortak Pazar konusunda uzman gazeteci olan Birand, Milliyet Gazetesi'ndeki yazarlık görevinin yanında, televizyonda da dış olayları içeren "32. Gün" programını yönetiyor.

Birand, "32. Gün" adındaki aylık televizyon programıyla, hâlâ gazeteden yarı habersiz yaşayan köy evlerine de girerek beğenilerini kazandı.

Aynı zamanda araştırmacı gazetecilik yapan Birand'ın "Diyet", "Ortak Pazar Macerası", "30 Sıcak Gün", "12 Eylül" ve son olarak da "Emret Komutanım" adındaki kitapları yayınlandı.

12 Eylül 1980 ihtilalinin öyküsü olan "12 Eylül" Türkiye'de en çok satan kitaplar listesinde, uzun süre birinci sırayı işgal etti.

Birand, son olarak Türkiye ordusuna ilişkin bir araştırma ve incelemesini "Emret Komutanım" adıyla yayınladı.

Mehmet Ali Birand evli ve bir çocuk babası.

Mehmet Ali Birand'la, PLAYBOY için yaptığımız söyleşide, bu kez değişik bir yöntem kullandık.

Mehmet Ali Birand, dış konularda uzman bir gazeteci. Ayrıca ordu ve 12 Eylül konusunda araştırma - incelemeleriyle ünlü. O nedenle Mehmet Ali Birand'la konuşurken, özel yaşamından çok, ilgili olduğu alanlara ağırlık verdik. Bir noktada onun uzmanı olduğu konuları tartıştık.

PLAYBOY: "12 Eylül" adındaki kitabımız, 12 Eylül ihtilalinin öncesiyle sonrasını irdeleyen ilk ciddi belgesel. Kitap yayınlandıktan sonra ihtilalcilerden herhangi bir tepki geldi mi?

BİRAND: Hem evet, hem de hayır...

PLAYBOY: Neye tepki gösterdiler?

BİRAND: Askerlerin içinden bir bölüm, "Buna ne gerek vardı?" diye tepki gösterdi. "Askerler şöyledir, böyledir diye yazmakla ne kazandın?" dediler...

PLAYBOY: Olumlu karşılayanlar ne diyorlardı?

BİRAND: Genellikle, "Yazılması iyi oldu," dediler.

PLAYBOY: Kitabımızda, "ihtilalin hazırlık dönemi," anlatılırken, perde arkasındaki olaylar, daha sonra açıklanan gerekçelerle, açıkça çelişiyor. "Hoşa gitmeyen," bu durumu algılayıp farkına varmadılar mı?

BİRAND: Farkına vardılar. Askerler satır aralarını da çok iyi okuyup anlıyorlar. Ama ben kitapta, onları kişisel olarak zedelememeye özen gösterdim. Olaylara kişisel olarak değil, genelde baktım. Kişileri irdeleseydim, daha önce yazılmış "müdahale" kitaplarından farkı kalmazdı. "O bunu dedi, öteki böyle dedi"yle kalırdı o zaman.

PLAYBOY: "12 Eylül", ihtilalcilerin henüz güçlerinin doruğunda oldukları bir dönemde yayınlandı. Buna "itiraz" etmediler mi?

BİRAND: İtiraz edildi. Benim zorlandığım nokta da, kitabın yayınlanma dönemiydi. Henüz çok erkendi. Fakat, benim istediğim, kitabın sıcağı sıcağına yayınlanmasıydı. İlerisi için birtakım hammaddeler vermek istedim. Nitekim, o hammaddeyle daha sonra birçok

"Aslında Amerika'nın askeri kazançları 1960 ihtilalinden sonra oldu. Bu sefer o kadar olmadı. 1960'ta elde ettiği pratik avantajlar çok daha büyüktü..."

"DISK olayı Avrupa'da bütün sendikaları, konfederasyonları ayaklandırdı. Sağlar dahil... Uluslararası Hür İşçiler Konfederasyonu mesela..."

FOTOĞRAFLAR: ERCMEND KAVAKLI

"Babamı hiç hatırlamıyorum. Ben daha iki yaşındayken ölmüş. Babam öldüğünde cebinden 50 lira ve birkaç bono çıkmış..."

kitap yazıldı. Bir bakıma ben, "12 Eylül üstünde tartışılmaz," tabusunu yıktım.

PLAYBOY: Kitabı yazmadan önce Kenan Evren'le konuştunuz mu?

BİRAND: Konuştum...

PLAYBOY: Kitapta, Evren'in not defterinden alıntılar var.

BİRAND: Var...

PLAYBOY: O, genelde bilgi ve belge vermez. Buna nasıl ikna oldu?

BİRAND: Not defterini bana vermedi. Anlattı. Verseydi, çok daha enteresan olurdu tabii. Bazı arkadaşlar sonradan, "Askerden geçirtti," diye eleştirdiler, beni. Oysa benim için önemli olan görüşlerini almaktı.

PLAYBOY: Ama siz kitap son şeklini aldıktan sonra da Evren'e okuttunuz.

BİRAND: Okuttum. Ama amacım, bana "onay" versinler değildi. Amacım, "Niçin, nasıl yaptınız?" diye sormaktı. Evren kitabı önceden okudu. Sonra, Evren'le uzun bir konuşma yaptık. Bazı düzeltmeler yaptı.

PLAYBOY: Satır aralarında, resmi açıklamalarla çelişen değerlendirmelere karşı çıkmadı mı?

BİRAND: Karşı çıktı. Ama, "Sen şunun için şöyle diyorsun. Bunu çıkart," demedi. "Sen, şu gün, şöyle bir karar alındı diyorsun. Oysa o karar o gün değil, şu tarihte alındı. Bak, ben defterime şöyle bir not düşmüşüm," şeklinde oldu. Görüşmemiz sırasında "Ben değerlendirmelerle mutabık değilim," dedi. "Doğru değerlendirmeler değil," dedi.

PLAYBOY: Evren'in "doğru değil," dediği değerlendirmeleri çıkardınız mı kitabınızdan?

BİRAND: Hayır...

PLAYBOY: Amerika Birleşik Devletleri'nin, "bir an önce olsa," biçiminde, ihtilal beklentisi içine girdiği, ihtilali "kurtarıcı" gibi görüp, hatta özendirdiği kitapta vurgulamıyor.

BİRAND: Özendirme değil de... Hatta, bir ara "Artık yeter. Hadi bir an önce yapın"a kadar gitti. Zaten, onlar bunu söylerken, asker kanadı da artık gecikilmeye başlandığını... Ama, dışarısı istiyor diye yapmıyor bizimkiler. Zaten ihtilal hazırlıkları içinde. Karşı taraf da, "Yapacaksan bir an önce yap. Elden gidiyor..."

PLAYBOY: "Hadi kardeşim," yollu dış çabalar açık açık anlatılıyor kitapta...

BİRAND: Tabii...

PLAYBOY: Kitabınızda, Amerika'nın Türkiye'ye bu denli "önem" vermesinin gerekçesini anlatırken, İran ve Afganistan'ın Amerika açısından "elden gitmesini", Ortadoğu'da dengelerin bozulmasını örnek gösteriyorsunuz...

BİRAND: Tabii... Çok nettir bu. Bu benim yorumum değil. Amerikalıların resmi belgelerinde, "özel dergilerinde", konferans ve raporlarda bunlar açıkça belirtiliyor. Zaten onlar, böyle kamuoyu oluştururlar. Bu belgelerden yola çıkarak bazı şeyleri yazdım.

PLAYBOY: Daha sonra, Reagan'ın Dışişleri Bakanlığı'nı da yapan dönemin NATO'nun Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı General Haig, 12 Eylül'ü nerdeyse sevinç çığlıklarıyla karşılamış ve "bizim çocuklar," demişti.

BİRAND: Aaa, tabii... Washington'da, yönetimde öyle bir kesim var ki, onlar için demokrasi fazla önemli değil.

PLAYBOY: Dönemin Amerikan Başkanı Carter da, "rahatladık" demişti. Haig'in de, Carter'ın da bu sözleri kitabınızda yer alıyor.

BİRAND: Bu Amerikalılar açısından normal. Fakat, aynı şekilde Sovyetler Birliği de rahatladı...

PLAYBOY: 12 Eylül nedeniyle Amerikalıların rahatlamaları doğal. Sovyetler neden rahatladı?

"Sovyetler Birliği kadar kargaşadan hoşlanmayan bir başka ülke yoktur..."

BİRAND: Süper güç açısından, bir ülkede karışıklıklar varsa, onun taraftarları sonra duruma egemen olursa, üstüne varmaz. Ama, karşı güçlerin ele geçirme olasılığı varsa, rahatsız eder...

PLAYBOY: İşte bu nedenle, Sovyetler neden rahatlasın?

BİRAND: Sovyetler Birliği kadar kargaşadan hoşlanmayan bir başka ülke yoktur.

PLAYBOY: Bu sözleriniz bazı çevrelerce Sovyet propagandası diye nitelendirilebilir...

BİRAND: Neden olsun? Onların böyle düşündüğünü kuşlar bile biliyor. Sovyetler netlikten hoşlanıyorlar. Onun için en sevdikleri iki Amerikan Başkanı Nixon ve Reagan'dır.

PLAYBOY: Kişisel zayıflıkları nedeniyle mi?

BİRAND: Ne yapacaklarını bildikleri, kestirebildikleri için. Carter'dan hiç memnun olmamışlardır. Çünkü bugün yaptığını ertesi gün değiştirmiştir. Sürprizle karşılaşmak istemez Sovyetler. O dönemde, İran ve Afganistan olaylarından sonra Türkiye'de istikrar gerekiyordu, Amerika için. Sovyetler de netlik istiyordu. Çünkü, Türkiye'yi ele geçirecek başka bir grup Sovyetler'e karşı çok daha düşmanca davranabilirdi. Tabii ki, taraftarlarının iktidara gelmelerini isterlerdi. Ama gelemeyeceklerine göre, hiç değilse olaylar bitsin istiyordu. Ordunun iktidara gelmesinden Sovyetler fazla rahatsız olmadı. DİSK ve Barış Derneği davasına kadar da 12 Eylül'e karşı çıkmadılar. Batı Avrupa da DİSK ve Barış Derneği davalarıyla birlikte karşı cephe aldı zaten.

PLAYBOY: Kitabınızda Amerika'nın tutum ve beklentilerini vurgulamanız karşısında, ihtilalciler, "Bu da ne?" diye sormadılar mı? "Neden yazdınız?" demediler mi?

BİRAND: "Aman kardeşim, bizim için böyle bir şey yok," dediler gayet tabii. "Biz Türkiye'yi düşünüyoruz. İran veya Afganistan bizi ilgilendirmez," dediler ama, bu olaya çok dar açıdan bakmak olurdu. Haig'in telaşını, Washington'un tutumunu anlatmak için, o perspektiften bakmak gerekir. Amerika niçin bunu istiyor? Amerika, "ister Demirel, ister Ecevit, ister asker gelsin," demiyor. O olaya global bakıyor. Onun için önemli olan Türkiye'nin sarsılmaması...

PLAYBOY: Amerika, çıkarı söz konusu olunca, müttefiklerinde demokrasi fazla önem taşımıyor galiba...

BİRAND: Gayet tabii... Büyük güç çıkarsız konuşmaz zaten. Oradan hareket ediyorum, kitabımda. "Benim çıkarıma en uygun hangisidir?" diyor. Niçin bugün Özal'ı destekliyor Amerika?

PLAYBOY: 12 Eylül'den sonra Amerika'nın yeni askeri kazanımları da olmadı mı Türkiye'de?

BİRAND: Aslında Amerika'nın askeri kazançları 1960 ihtilalinden sonra oldu. Bu seferki o kadar olmadı. 1960'ta elde ettiği pratik avantajlar çok daha büyüktü. 12 Eylül'den sonra Türkiye'nin yaptığı en önemli olay Yunanistan'ın NATO'ya geri dönmesini sağlamak oldu. İkincisi de, Doğu Anadolu'da iki üssün yapılmasına izin verilmesi... Muş ve Batman'daki üsler henüz bitmedi. Yavaş yürüyor inşaat. Ama buna izin verilmesi bile, yeterince caydırıcıdır Sovyetler açısından. Buralardan kalkacak bir uçak iki dakika sonra Sovyetler Birliği'ndedir.

PLAYBOY: Bunları yazmanıza tepki göstermediler mi?

BİRAND: Kitap 1984'te yayımlandı. General Haydar Saltık'ın bir sözünü hatırlıyorum: "Mehmet Ali Bey," dedi, "Siz, 12 Eylül'ü içinize sindirememişsiniz. Bu, satır aralarında o kadar iyi çıkıyor ki." Ama bir gerçek var: İsteselerdi, bu kitabı yayımlatmayabilirlerdi.

PLAYBOY: Neden izin verdiler size?

BİRAND: Bence, Cumhurbaşkanı'nın

AYAĞINIZIN ALTINA GÜMÜŞSUYU SERİN,

Halıda SAF YENİ YÜN kalitesini arayanlar, aradıklarını Gümüşsuyu'nda buluyorlar.

Gümüşsuyu'nun duvardan duvara döşemelik çeşitleri;
- *TİTAN*
- *VERJLİ*
- *AKSMİNİSTER*

ile
- *GÜMÜŞMEKİK*
- *SÜPER ÇİFT MEKİK*

çeşitleri, SAF YENİ YÜN'den dokunmuştur.

Uluslararası Yün Birliği'nin 28 TU 75 W lisans numarasıyla tescil ettiği Gümüşsuyu'nun SAF YENİ YÜN halıları, YÜN DAMGASI (Woolmark) garantisi taşır.

Siz de ayağınızın altına Gümüşsuyu serin.
Bastığınız yere özen gösterin...

GÜMÜSSUYU

"Hangi halı değil, hangi Gümüşsuyu"

Yün Damgası

ilmeleri saf yeni yün

POYRAZ REKLAMCILIK

BASTIĞINIZ YERE ÖZEN GÖSTERİN!

demokrasiye geçiş isteği bu olayda rol oynadı. Kitabın durdurulması daha çok soru işareti doğuracaktı.

PLAYBOY: Başlangıçta 12 Eylül'e ses çıkarmayan Batı Avrupa, daha sonra neden tepki gösterdi?

BİRAND: Avrupa ülkeleri, kendi ülkelerinde var olan hak ve özgürlükleri istiyor. Başlangıçta 12 Eylül'ü geçici gördü. Onun için ses çıkarmadı.

PLAYBOY: İşkence olayları yüzünden mi, karşı cephe aldılar?

BİRAND: DİSK davasıyla birlikte tepki göstermeye başladı. DİSK olayı Avrupa'da bütün sendikaları, konfederasyonları ayaklandırdı. Sağcılar dahil... Uluslararası Hür İşçiler Konfederasyonu mesela, Amerikan uşağı diye yuhalanır. En fazla karşı çıkan o oldu.

PLAYBOY: Türkiye'nin Ortak Pazar'a girme girişimleri sürüyor. Sendikalara karşı alınan önlemler, işçi haklarının kısıtlanmasıyla olası mı bu?

BİRAND: Bu mümkün değil, giremez.

PLAYBOY: Neden?

BİRAND: Öncelikle, Türkiye'nin karşısına çıkarılacak ilk iş, "şu sendikalar yasasını değiştirin," olacak...

PLAYBOY: 12 Eylül kitabımızda, "içerdeki gerekli koşulların hazırlanması," ve sokaktaki adamın "ne olacaksa bir an önce olsun," dedirtme çabaları yansıyor. Bu konuda tepki gelmedi mi?

BİRAND: Süleyman Demirel sık sık şunu tekrar eder: "Benim istediğim gibi terörü durdurtma yerine, hafif göz yumuldu ki, daha artsın, sokaktaki adam, 'yeter artık. Askerden başka çare kalmadı' desin."

PLAYBOY: Kitabımızın satır aralarında yansıyan da bu...

BİRAND: Ama şu var: Asker güvenemiyor. Benim algıladığım ve kitaba da yansıtmaya çalıştığım o. Diyor ki, "Terörle mücadele etmem için kazımam lazım. Girip adamı yakalayacağım. Adamı içerde üç ay tutacağım. Avukatıyla görüştürmeyeceğim." Yani, onun terörle mücadele için bir yöntemi var. "Ben bunu sivil kadrolarla yapamam. Kanunları değiştirmem lazım. Ayrıca bunu yaptığım takdirde bana Ecevit'in ordusu, Demirel'in ordusu diyecekler." Asker şunun veya bunun ordusu, şu veya bu partiye yakın denilmesine karşı çok duyarlı. İşte bu nedenler olmalı ki, istenilen şekilde bir mücadeleye girmedi, giremedi.

PLAYBOY: "Demirel'le Ecevit el sıkışsaydı 12 Eylül olmazdı," denildi duruldu. Fakat, kitabımız bir bütün olarak ele alındığında, bunun hiçbir koşulda "önlenemez" olduğu görülüyor. Siz ne dersiniz?

BİRAND: Önlemek için şöyle yapılabilirdi: Demirel'le Ecevit Meclis'i olağanüstü toplantıya çağırırdı. Cumhurbaşkanı da gelirdi. Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanları o gün emekliye sevk edilirdi. Yerlerine yenileri atanırdı. Belki bu şekilde önlenirdi. Başka türlü önlenemezdi.

PLAYBOY: Ama planlar, stratejiler hazırdı. Yeni gelenlerin yapmayacaklarını kim garanti edebilirdi, demokrasinin altı oyulmuşken...

BİRAND: Komutanlarla iş bitmezdi tabii. Ecevit'le Demirel'in hemen arkasından oturup sorunların üstesinden nasıl gelineceğini çözmeleri gerekirdi.

PLAYBOY: Sizce neydi gereği?

BİRAND: Devlete sahip çıkmak lazımdı. Polis, MİT işlemez haldeydi. Çünkü bürokrasi ilginçtir: ortada soru işaretleri dolaşmaya başladığı an tarafsızlaşıyor. Çark işlemez oluyor. Bu çarkı harekete geçirmek gerekiyordu...

PLAYBOY: İznînizle konuyu değiştiriyorum. Aileniz, İstanbul'un varlıklılarından Birand'lardan mı?

BİRAND: Hayır. Babamı hiç hatırlamıyorum. Ben daha iki yaşımdayken ölmüş. Babam öldüğünde cebinden 50 lira ve birkaç bono çıkmış. Annem, babamdan kalan üç aylık maaş ve dayımın katkısıyla ağabeyimle beni büyütüp okuttu. Aileden kalma bir ev olduğu için fazla sıkıntı çekmedik. O nedenle "orta halli" olarak büyüdük. Ben ilkokuldan sonra Galatasaray Lisesi'ne yatılı olarak devam ettim. Sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdim.

"Annem, babamdan kalan üç aylık maaş ve dayımın katkısıyla ağabeyimle beni büyütüp okuttu."

PLAYBOY: Gazeteciliğe nasıl başladınız?

BİRAND: Öğrenciyken bir dergi çıkarıyorduk. Abdi Abi (İpekçi) Galatasaraylı en ünlü gazetecilerden biri olduğu için danışmak amacıyla sıkça ona gidiyorduk. Bir ara gazeteci olmak istediğimi söyledim. Bana, "Dene bakalım," dedi. Böylece 1962 yılında başladım. Bir yandan da üniversiteye devam ediyordum. Sonra üniversite bitti. İngilizcemi ilerletmek için İngiltere'ye gidiyordum. Abdi Abi'ye söylediğimde, "Halit Kıvanç, BBC'de staj yapıyor," dedi. "Fakat şimdi Türkiye'ye dönecek. İngiltere'deyken, onun yerine bize haberler gönder." İngiltere'ye gittikten bir süre sonra Kıbrıs krizi başladı. Yıl 1964'tü. Ortalık karıştı. Tabii ortalık haberlerle dolmaya başladı. Ben de yetişebildiğim kadarıyla haberler gönderdim. Gazetecilikle aktif olarak tanışmam böyle oldu. Yurda dönünce, gazetecilik isteğimi Abdi Abiye açtım. "Gel başla," dedi. Milliyet'in magazin bölümünde işe başladım. Ama aksiliğe bakın ki, başladığım gün, bölümün sorumlusu, rahmetli Adnan Tahir bir buçuk aylık izne ayrıldı. Her şeyi bana teslim etti.

PLAYBOY: Bu konuda bir deneyiminiz var mıydı?

BİRAND: Hayır, hiçbir deneyimim yoktu. Sayfa yapmasını bilmiyor, başlık nasıl atılır anlamıyordum. Hemen bırakıp kaçmak istemiyorum. Kendimce bir sayfa yaptım ertesi gün. Başlıkları yerleştirdim. Fakat benim başlıklarım sayfayı çok aşıyordu. Mürettiphaneden çağırdılar. "Bu gazete ne zaman 12 sütun oldu," dediler. Baktım olacak gibi değil. Bıraktım bu işi. Beni halkla ilişkiler servisine verdiler. Bir süre burada çalıştım. O arada liselerarası folklor yarışmaları oluyordu. Onları düzenledim. Hatta takdimcilik bile yaptım, yarışmalarda. Sonra, dış haberlerde bir kişilik yer açıldığını gördüm. Sami Kohen'e gittim. "Size çok mektup geliyor," dedim. "Olmadığınız zaman mektuplarınıza bakayım," dedim. Kabul etti. Bu serviste işe başladım. Bir süre sonra yavaş yavaş dış haberleri derleme işine girdim. İstanbul'a gelip giden yabancıları izledim. Rauf Denktaş'la Kıpriyanu görüşmelerini izledim. Bu benim ilk ciddi gazetecilik serüvenimdi. 1967 yılında, Brüksel'de NATO Bakanlar Konseyi'nin bir toplantısı vardı. Ben de davetliydim. Hazırlıklarımı tamamladım. Gitmeden bir gün önce Abdi Abiye "Yarın gidiyorum," dedim. "Nereye?" diye sordu. "Brüksel'e," dedim. "Oğlum sen deli misin?" dedi. "Dünya birbirine girmişken Brüksel'de ne işin var senin? Gideceksen Atina'ya git." Bunun üzerine programımı değiştirip Atina'ya gittim. 1967 yılındaki Kıbrıs - Türkiye - Yunanistan krizi yaşanıyordu. Kıbrıs'taki olaylar nedeniyle Türkiye müdahaleye hazırlanıyordu. O zaman avukatlık yapan, fakat Amerika Başkanı Johnson tarafından ara bulucu olarak atanan, sonradan ABD Dışişleri Bakanlığı'na kadar yükselen Cyrus Vance, Ankara ile Atina arasında mekik dokuyordu. Ben işin Atina yönünü izliyordum. Bu çalışma bana aynı zamanda ilk ödülümü kazandırdı.

PLAYBOY: Ne ödülü?

BİRAND: Gazetecilik başarı ödülü... Şöyle oldu: Vance'in çabaları sonucu taraflar arasında anlaşmaya varıldı. Savaş havaları yatıştı. Ben de artık iş bitti diye dönmeye hazırlanıyordum. Akşam oteldeydim. O zaman Atina Büyükelçisi rahmetli Turan Tulu'ydu. Beni aradı. Onunla konuşurken bazı engeller çıktığını söyledi. Akşam geç zamandı. Kalkıp elçiliğe gittim. Tulu, Makarios'un anlaşmaya yanaşmadığını söyledi. Bilgi verdi. Otele döndüm. Gece yarısına doğru İstanbul'u arayıp Abdi Abiye durumu anlattım. O sırada gazetenin taşra baskıları bitmişti. Abdi Abi, bana "Taşra baskılarını iptal edeceğim. Bu haberi vereceğim. Ama haber yanlış olursa sakın İstanbul'a dönme," dedi. Bu arada bana gidip haberi bir de Yunanistan Dışişleri Bakanlığı'ndan tahkik etmemi istedi. Gittim. Gece yarısıydı ve kapılar kapalıydı.

PLAYBOY: Büyükelçinin sözlerini yeterli bulmuyor muydu Abdi İpekçi?

BİRAND: Büyükelçi demeç vermiyordu. Bilgi verdi ama, "Sakın bana atfen yazma," dedi. Güçlük buradan kaynaklanıyordu zaten. Yunanistan Dışişleri Bakanlığı'na girme olanağım olmayınca durumu tekrar Abdi Abiye bildirdim. Fakat, "Ya haber yanlış çıkarsa?" korkusuyla o gece uyuyamadım. Sabah erkenden İstanbul'u aradım. Arkadaşlar, "Bizden başka hiçbir gazetede bu haber yok," dediler. Bunun üzerine iyice telaşlandım. Kalkıp uluslararası ajanslara gittim. Orada çalışanları tanıyordum. Onlara, "Anlaşma olmadı. Makarios varılan anlaşmaya uymuyor," dedim. Sonra otele döndüm. Gazetedeki arkadaşları tekrar aradığımda, "Tamam," dediler. "Yabancı ajanslardan haber akmaya başladı." Bunun üzerine rahat bir nefes aldım. Birkaç saat sonra da Makarios "evet" dedi. Anlaşmaya uydu. İşte bu haber bana ödül kazandırdı. Sonra Brüksel olayı başladı. Brüksel muhabirliğini çok istiyordum aslında.

PLAYBOY: Neden?

BİRAND: Uluslararası düzeyde gazetecilik için Brüksel ideal bir merkezdir. NATO, Ortak Pazar nedeniyle... 1972 yılında Brüksel bürosu açıldı. Bunun başına geçtim. 1974 yılında Kıbrıs olaylarından sonra başlayan Cenevre Konferansı'nı izledim. Bu gazetecilik çalışması bana, "30 Sıcak Gün"ü yazmamı sağladı.

PLAYBOY: Yoğun çalışma ortamı ve gazetecilik arasında kitap yazmaya nasıl zaman ayırabiliyorsunuz?

BİRAND: Zaman ayırmak zorundayım. Çünkü, benim için asıl önemli olan kitaptır...

PLAYBOY: Son kitabımız "Emret Komutanım," Türkiye ordusunu inceliyorsunuz. Neden ordu?

BİRAND: Aslında benim bütün kitaplarımda ordu vardır. Batı ülkelerinde, Amerika'da ordu üzerine sayısız kitap, makale yazılmıştır. Bizdeyse tabu olarak görülmüş ve gösterilmiştir. Ordunun tabu olmadığını, bizden bir parça olduğunu söylemek istedim.

PLAYBOY: Kitabınızda, sokaktaki adamın orduya ilişkin görüşleri yok. Neden?

BİRAND: Onu da yansıtmak istedim. Fakat çok zor. Anketçiler, sokaktaki adama sorular sorduklarında, mesela, "Ordu müdahale etmeli mi, etmemeli mi?" diye sorduklarında, ardından "Ne zaman müdahale etmelidir?" dediklerinde, adam önce kuşkuyla etrafına bakıyor. Sonra aynı kuşkucu bakışını sorana yöneltiyor. "Git işine be kardeşim," diyor. "Bu adam bunları neden soruyor acaba? Ajan mıdır nedir?" diye düşünüyor. O kadar büyük bir duyarlılık ve çekingenlik var ki, sokaktaki adamın düşüncesini almak mümkün değildir. Biraz üstüne gittiğinde, savunmaya geçiyor. Soruyla ilgisi ilintisi olmayan şeyler söylüyor. "Kahraman ordu," diye nutuk atmaya başlıyor.

MICRONET

IBM'e uyumlu BİLGİSAYAR

- 8088-2 Mikro İşleyici, 256KB ile 640KB'lık Ana Kart,
- 4,77 ve 8 MHz (Soft-Hard seçebilen) Turbo Hız,
- Monochrome-Grafik-Printer Kartı, Ekran, Klavye,
- 2 Adet 360 KB'lık (Dar Tip) Disket Sürücü,
- Stok-Cari-Fatura, Muhasebe Programları,
- Türkçe Karakter Seti ve Kullanım Kitabı,
- 1 Yıl Süreli ARDA TİCARET Garantisi.

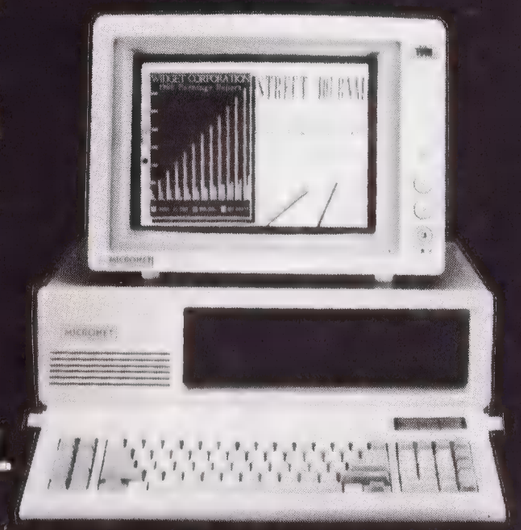

1.100.000 TL
(K.D.V. dahil)

Arda Ticaret

Yolcuzade İskender Caddesi. No: 58 Akın Han Kat: 2 80020 Şişhane - İSTANBUL Telefon: 155 11 17

PLAYBOY: Sizce, 12 Eylül'den sonraki işkence olayları, sokaktaki vatandaşın orduya bakışını değiştirdi mi?

BİRAND: Şu bir gerçek, ordu müdahalelerine karşı bir baskı var. "Artık yeter. Sorunları biz kendimiz halledelim. Asker müdahale etmesin," yolunda bir baskıdır bu. Ordu da kamuoyunun bu baskısını hissediyor.

PLAYBOY: Siz, Türkiye'de ordu üzerine ciddi çalışma yapmış, bu konuda kitap yazmış bir kişisiniz. O nedenle sizinle, ordu, asker hakkında ayrıntılı bir konuşma yapmak istiyorum. Şöyle sorabilir miyim? Askerler kendilerini "elit" bir sınıf, üstün bir tabaka olarak mı görüyorlar, toplum içinde?

BİRAND: Elit sınıf demek doğru olmaz tam anlamıyla. Şöyle görüyor kendini: "Ben disiplinli ve çok iyi bir eğitim aldım." Böyle bir duygu var. Ama kendini "elit" sayanlar da çıkabilir. O ayrı bir mesele. Ama daha çok disiplinli eğitimin getirdiği bir üstünlük seziliyor...

PLAYBOY: "Emret Komutanım" adındaki kitabımız için orduyu incelerken, askeri okullarda okutulan ders kitaplarını gözden geçirmişsiniz. Harp Okulu'nda okutulan ders kitaplarından yaptığınız alıntıya bakılırsa, hükümetler bir yana Meclis'in bile "devleti koruma ve kollama işlevi" yok sayılıyor. Koruma ve kollama adı altında ordu, müdahale için de hazırlanıyor gibi bir izlenim uyanıyor.

BİRAND: Orada çok ince bir nuans var, yalnız. Okullarda ordunun siyasete karışmasının sakıncaları, müdahalelerin olumsuzluğu anlatılıyor. Fakat koruma ve kollamaya geliyor iş. İç hizmet kanunlarının içinde olan bir şey bu. Fakat bunu öğretirken, hangi koşullarda korunup kollanacağı da söylenmiyor. Ama "durumdan görev çıkartma" diye bir deyim vardır. Türkiye ve Atatürk'ün ilkeleri korunup kollanacak. Atatürk'ün ilkeleri nelerdir? Altı ok... Diyor ki kendi kendine, "Bunlar mahvolma yoluna giderse, benim de görev çıkartmam lazım." Üstelik şimdiye kadar üç kere görev çıkartılmış, diyerek düşünüyor. Okul kitaplarında "şu koşullarda müdahale edeceksiniz," denilmiyor.

PLAYBOY: Kitabımızdaki alıntılardan anlaşıldığı kadarıyla askeri öğrenciler politikacıyı "çirkin" olarak görüyor. Politika ve politikacı "çirkin" olarak kafalara yerleştirildikten sonra, demokrasi nasıl yeşerip kök salacak?

BİRAND: Askeri öğrencilerle yaptığım ve kitabıma aldığım konuşmaları okuyan bir general de bana gazete kupürlerini gönderdi. Kupürler, Özal Hükümeti ve Meclis çalışmalarıyla ilgili. Altına da not düşmüş: "Mehmet Ali Bey," diyor. "Bakın basın nasıl bakıyor olaya? O zaman bu çocukların söylediklerini neden yadırgıyorsunuz?"

PLAYBOY: Hayır, basın "Politikacı çirkindir. Halkı kendi bireysel çıkarları için kandırıyor," diye toplu, genellemeye giden bir değerlendirme yapmıyor. Kişiler, partiler ya da hükümetleri eleştiriyor. Basın, "halk cahildir," diye küçümseme yoluna giderek, "her şeyi elit sınıf bilir," de demiyor.

BİRAND: İşte orada işler biraz karışıyor. Bakın, Başbakan'ı herhangi bir yerde, toplantıda, şenlikte eğlenirken gören asker, "Başbakan göbek atmış," diyor. Onun için Başbakan'ın göbek atması kadar korkunç bir şey olamaz.

PLAYBOY: Ciddiyet, asık yüzlülük ya da "kılıç yutmuş gibi," yürümek değildir. Başbakanlar da göbek atamaz mı, insan olduğuna göre?

BİRAND: Daha o kadar değil. Onların eğitimleri disiplin ve ciddiyet üzerinedir...

PLAYBOY: Toplum kışla değildir ama...

BİRAND: Askerle sivil farklı bakıyor.

"Avrupa'daki sivillerle askerlerin kafası arasında bizde olduğu kadar fark yok."

Önce bu farklılıkları gidermek gerekiyor...

PLAYBOY: Kitabımızdan anlaşıldığı kadarıyla, Harp Okulu'nda sendikacılık da "yanlış" öğretiliyor. Sendikacılık, "anarko sendikalizm," gibi gösteriliyor. Oysa, sosyalistler de anarko sendikacılığa karşıdırlar. Bu genelleme yanlış değil mi?

BİRAND: İşte problem bu. Çok genel eğitiliyorlar. Sendikacı için şurda "kötü" imajı çıkarıyorlar: Politik eylemler, grevler...

PLAYBOY: O zaman boş yere demokrasiden söz edilmiyor mu? Greve kuşkuyla bakılan toplumda demokrasiden söz edilebilir mi? Grev, demokrasilerde işleyen bir araç değil midir?

BİRAND: Ama asker öyle eğitilmiş ki, onun için önce kişisel özveri geliyor.

PLAYBOY: Salt çalışanın, işçinin özverisi mi?

BİRAND: İşte dünyalarımız ayrı.

PLAYBOY: Siz ayrıca bir askeri uzman sayılıyorsunuz. NATO ordularını, dünya ordularını da incelediniz. Tüm NATO ülkelerinin askerleri demokrasiye böyle mi bakıyor?

BİRAND: Bambaşka... Avrupa'daki sivillerle askerlerin kafası arasında bizde olduğu kadar fark yok... Sivillerle askerler aynı okullarda okuyor, aynı evlerde oturuyor, aynı yerlerde alışveriş yapıyor, aynı yerlerde eğleniyorlar... Onlar askerliğe bir meslek olarak bakıyorlar...

PLAYBOY: Askerlik, profesyonel bir meslek değil midir?

BİRAND: Meslektir tabii... Ama bizimkiler meslek olarak almıyor...

PLAYBOY: Bir uzman olarak, ne olarak algıladıklarını söyleyebilir misiniz?

BİRAND: Bir hayat tarzı olarak algılıyor. Ailesine hiçbir yük getirmeden okuyacak. Kendini vatanına adayacak. Sonra rütbelerini aşıp paşa olacak...

PLAYBOY: Herkes işini gücünü bırakıp, para da almadan askerlik yapmıyor mu? Bir noktada herkes kendini vatanına adamıyor mu? İşçisi, köylüsü, memuru ve çöpçüsü...

BİRAND: Öyle ama asker kendini daha farklı görüyor.

PLAYBOY: Türkiye'de askerler ayrı bir kesim oluşturuyor. Mahalleleri ayrı... Eğlence yerleri orduevleri. Tatil yerleri, alışveriş alanları ayrı. Bu durumda askerler toplumdan soyutlanmıyor mu? Ne dersiniz?

BİRAND: Aslında büyük problemleri o... Bu sorunu kendileri de biliyorlar.

PLAYBOY: Ama bir yandan da "ayrı dünya" politikası sürüyor...

BİRAND: Yazık ki bu, DP iktidarına tepki olarak doğmuş. Sıkıntı çekenler, 1960'ta iktidara gelir gelmez, "kendimizi garantiye alalım," demişler. Pazarlarımız, konutlarımız olsun demişler. OYAK kurulmuş...

PLAYBOY: OYAK amacını çok aşmadı mı?

BİRAND: Aslında uygulamada, gereğinden fazla ileriye gidildiğini kendileri de biliyorlar. Amerika'da, Fransa'da da lojmanlar var. Ama büyük yerleşim merkezlerinde değil. Ev bulunamayan yerlerde askerler için lojman yapılıyor oralarda...

PLAYBOY: Oysa Türkiye'de ihtiyaç fazlası askeri lojman var...

BİRAND: O kadar değil ama, sıkıntı da yok...

PLAYBOY: Türkiye'de ordu, OYAK aracılığıyla ikinci yatırımcı sektör durumunda. Kitabımızda, ordunun 28 süper şirketin sahipliğini yaptığını yazıyorsunuz. Bu durum nasıl bir etki bırakıyor toplumda?

BİRAND: Orduda çalışan subayın en büyük sorunu OYAK.

PLAYBOY: Dünyada bakkallıktan ticarete, otomotiv sanayiinden sigortacılığa, inşaata kadar her alanda iş yapan bir başka benzeri yok galiba?

BİRAND: Onlar da şikâyetçi...

PLAYBOY: Herhalde kârdan yeterince

(devamı 102. sayfada)

DÜNYANIN ÜNLÜ GENELEVLERİNDE

bu ilk bölümde, morgan sportes, orta amerika barlarında geçirdiği uzun, sıcak tropikal geceleri anlatıyor

TAKSİLER, iskele üzerinde, şilebin bordasının hemen yanı başına sıralanmışlardı bile. Gecenin içinde, tüm ışıkları yanık, arka kapıları ardına kadar açık, avlarını kollayan camgöz köpekbalıkları misali, pırıl pırıl bekleşiyorlardı. Ayaklarımızın altında dans eden eğreti iskele merdiveninden paldır küldür aşağı indik: Önde kaptan, sonra telsizci, ardından mürettebattan beş-altı kişi ve tabii bir de ben.

— Altı atış, bu gece tam altı atış yapıyorum! Kaptan bu, böyle bar bar bağıran. Adı *Tarkas*, Yunanlı. Sarışın bir insan azmanı.

New York'tan *Panama Kanalı*'nın *Atlantik* kapısı olan *Kolon*'a kadar denizde tam altı gün geçirmiştik; bu da demektir ki, her ne olursa olsun, "altı atış" şart oluyordu. Nasıl mantıklı değil mi?

Cümbür cemaat karşımıza çıkan ilk taksiye kapağı attık: Pırıl pırıl kromajlarıyla altın sarısı bir *Chevrolet*. Şoförümüzse *West-Indies* taraflarından bir zenci. Karayipler'in has müziği, bir *Reggae* kasetini köküne kadar açmış, o kapkara suratında *Allah*'ın hikmeti iki sıra süt beyazı diş, soruyor:

— *Where for?*

Kaptan bıraktığımız yerde hâlâ. Yarı İngilizce, yarı İspanyolca bağırmaya devam ediyor:

— *Muchachas, queremos muchas muchachas!* Altı atışım var bu gece! Namluda altı atış! *Adelante!*

— Altı atış olmaz, diyor telsizci, beceremezsin! Senin saçların ağarmış be! Kırk yaşında ne yapacaksın! İsmi, doğrusu bilmiyorum, ama lakabı *Istakoz*. Malum ıstakozlar kızıl olur ve o da *Kaptan*'ın en kesin bir kanaatine göre bir komünist hem de su katılmamış cinsten. Garip Istakoz, son seçimlerden birinde *Papandreu*'ya oy atmak gafletinde bulunmuş.

— Beceremem ha! Bahse var mısın, pis Bolşevik?

West-Indies'lerin kara adamı, bu arada, neredeyse gülmekten altına kaçıracak. Arabayı çalıştırıyor; artık yola koyulacağız. Allah kahretsin; bu araba tüm ihtişamına rağmen boş bir konserve kutusundan farksız; ölmekte çokça geç kalmış paslı amortisörleri üzerinde bir zıplayışımızda ortalığı öyle canhıraş feryatlar kaplıyor ki, dayanılır gibi değil *Adelante!*

Ilık, esrarengiz ve kıvamlı bir *Orta Amerika* gecesi önümüzden akıp gidiyor. Uzun, kısa tüm farlarımız açık; yol boyunca çıplak, bir o kadar da karamsar hindistancevizi ağaçları; siyah siluetleri birer hayalet gibi üzerimize üzerimize geliyorlar.

Avenide del Frente, Avenida Balboa... Taksinin ön camında sinsi, perişan görüntüler; eski şehrin yıkık dökük, hastalıklı binaları, bir pencereden ötekine serilmiş pembe, mavi, sarımtırak, uçuk renkli donlar, gömlekler, slipler; hepsi sanki birer sefalet bayrağı ya da belki de, kim bilir hangi unutulmuş bayramdan geride kalan bir garip zafer takları ki, insanın yüreğini daraltıyorlar...

Az ileride, bu kez önümüzü, yerden pıtrak gibi fışkıran neonların mavi, sarı, kırmızı ateşleri kesiyor: *La Flor Nite Club, Cadenas de Amor, Margarita.* İstasyonun hemen yanında, şehrin gece mahalleleri. Taksi bizi burada bırakıyor. Kıyıda köşede yığılmış çöp torbaları, bir kısmı kaldırımlara saçılmış. Delik deşik kaldırımlar ve köşebaşlarından bar kapılarına salınan rüya güzelleri: *Muchachas*'lar. Nane yeşili ya da şeker pembesi naylon çorapların sardığı uzun, upuzun bacaklar... Bir büyük meydan muharebesinin son savaşçılarıymışçasına saflarımızı sıklaştırıyoruz. Bu güzellerden korkulur!

Yol boyunca ilerliyoruz ve her nasılsa kaşla göz arasında, pembe flamingolardan biri kaptanı kapıveriyor. Biz de peşinden *La Flor*'un girişine doğru seğirtiyoruz. İçerisi, adına uygun, gerçekten de her yer çiçek dolu: Abajurların portakal rengi ışığı altında ağır ağır solmaya durmuşlar. Ve tabii köşedeki barın taburelerine tünemiş sıra sıra *muchachas*'lar. Ve sonra deniz piyadeleri, mavi, beyaz, kaki *Amerikan* askerleri. Bir de *"black"* ler, kara adamlar. Birçoğu *muchachas*'larıyla hafiften halvet olmuş. Diğerleri bir *Panama Cerveza* şişesinin başına çökmüş, boğulup boğulmamak arası kararsız. (Tüm duvar ilanları, *"Si no hay Panama no hay Cerveza"* diyor.)

PANAMA KANALI'NDA YİRMİ BİN YANKİ

Panama'da kanal boyunca 20.000 *Yanki* var. Bir tür muhafızlık yapıyorlar. ABD'nin batı yakası ile doğu yakası arasında transit taşımacılığın odak noktalarından birisi burası.

Juke-box bangır bangır bir şeyler

gezi MORGAN SPORTES

ILLUSTRASYON: RICHARD RODRIGUEZ

çalıyor; anlaşılmaz bir melodi, derin bir hüzün mü anlatıyor, başıboş bir sevinç mi, belirsiz. Kaptan ve birkaç gemici daha, pistin ortasında, dans mahiyetinde anlaşılmaz figürler yapıyorlar; zihinleri içtikleri sayısız *Cerveza* kadehiyle handiyse delimsirek. Sonunda yoruldular, kaptan hemen yanımda oturan üç-dört *muchachas*'ın kollarına salıveriyor kendini. Bu kızların hepsi *Kolombiyalı*. Marihuana ve kokainden sonra *Kolombiya*'nın en son ihraç malları bunlar olsa gerek. *Panama*'ya geliyorlar, zira burada dolar sokaklara dökülmüş vaziyette âdeta. Çöplerin arasında da olsa eğilip toplamak yeterli. Vizite 28 dolar (8 oda için, 20 kız için). Bir Kolombiyalı kız için servet bu!

Kaptan şimdiden uzun boylu, beyaz tenli bir *muchachas*'ın işini bitirmek üzere. Onu yukarıdaki odalardan birine çıkarıyor. Malum, gece bitmek üzere, eğer altı atışını tamamlamak istiyorsa, elini biraz çabuk tutmalı!

Istakoz telsizci, tek gözü bir şişenin dibinde, giderek içine kapanıyor. Kim bilir belki de, *Marks*'ın *Kapital*'inden sureler okuyordur. Bense önümden geçen harikulade dikenli bir siyaha takılıyorum. Böylesine, ancak bu tropikal kuşaklarda rastlanır. Topuz yaptığı siyahi saçlarını parıltılı taraklarla başının üstüne toplamış. Bundan daha harika bir şey düşünemiyorum: O koyu, mat teniyle *Afrika*'nın kalkık, zarif burnuyla kızılderili *Amerika*'nın, kalın kaşlarının kömür karası arabeskiyle *İspanya*'nın, *Andaluzya*'nın içiçe geçtiği bir deprem sanki. *Marlon Brando*'nun korsan *Morgan* rolünde olduğu bir *Metro Goldwyn* filminde *Karayip*'li bir korsan kadın belki de o. Nitekim kendisine adımın *Morgan* olduğunu söyleyince baştan inanmak istemedi. Gülüyor. Bu arada adaşım, öteki *Morgan*'ın bundan birkaç asır önce bütün *Panama*'yı kan ve ateşe boğduğunu belirtmeliyim.

Onunsa adı *Estrella Luz*. Güzel olduğu kadar oldukça şaşırtıcı bir kadın. Özellikle de müşterisini avlama yöntemi oldukça garip. Sayesinde bir düzine *Cervezas*'ı devirdikten sonra, beni neredeyse süngü zoruyla barın dibindeki merdivenlerden çıkılan odasına attı...

TAVANDAN ŞİŞME BEBEKLER SARKIYORDU!

Tabii önce silahlı bir fedainin koruduğu demir parmaklıklı bir kasada oturan pörsümüş bir çaçaya bir avuç dolar kesildim. *Estrella Luz*'un odası da en az kendisi kadar ilginç. Tavandan aşağıya doğru, bir telin ucuna bağlanmış sürüyle naylon şişme bebek sarkıyor: Kurbağalar, pembe fil yavruları, gümüş rengi deniz yılanları, *Miki fareler*, vs... Ve biz birazdan, ha bire orama burama değen bu garip şeylerin arasında, bu esrarengiz kızla aşk yapcaktık.

Estrella Luz'un kadınlığı da başında taşıdığı topuzu kadar karanlık ve esrarlı: Balta girmemiş bir orman, sanki *Amazon* ormanları, kara, kapkara, içinde kaybolmamak için yılların tecrübesini omuzlamış kurt bir denizci olmalı. Zira gecemin *Estrella Luz*'u kendini tüm benliğiyle fırtınalı sulara bırakmıştı bile. *Paris*'te *Saint-Denis* sokağında iş bekleyen buz gibi soğuk profesyonellerden o kadar farklıydı ki o.

Benimle çene çalmayı pek sevmişe benziyor: Şileplerin güvertesinden küçük odasına düşen bir yazar bozuntusu her gün rastladığı şey değil. Laf arasında ona hastalık kapmaktan korkup korkmadığını soruyorum. Bana her zaman iyice yıkandığını söylüyor. Yeşil sabunun, mikropları bertaraf etmek için yeterli olacağına inanır gibi bir hali var.

KAPTAN AYNI ANDA İKİ KIZLA..?

Ardından bana aşk mektuplarını okumaya başlıyor. Bizim iklimlerimizde rastlanmayacak türden "corazon de mi vida'larla", "sangre de mi alma'larla" dolu tutkusal mektuplar. Kızcağız biraz daha uğraşsa handiyse *"Kamelyalı kadın"* operasındaki *Traviata* olacak...

Geriye döndüğümüzde, merdivenlerde kaptanla rastlaştık. Yanına ikinci bir kız katmış yukarı çıkıyor; demek ki sıra ikinci atışta! Bar bıraktığımız gibi karanlık içinde; telsizci *Istakoz* bitmek bilmez şişelerine dalmış; böyle giderse ona bir cankurtaran simidi sallamak gerekecek, yoksa boğulacak. Kaptansa bu arada tekrar aşağı indi, üç duble *Cervezas*'ın ardından şimdi yine yukarıda; bu kez iki kızla aynı anda... Ve saatler ilerliyor, zamanın yelkovanı da, akrebi de, iyice zıvanadan çıkmış vaziyette.

Soluk bir şafak sökerken kaptan artık iddiayı kazanmıştı. Uçuk pembe bir taksi bizi *La Flor*'un kapısından topladı. Bense gecemin *Estrella Luz*'undan bir türlü ayrılamadım; bitmeyen veda sahneleri. *Aie! Aie! Aie! Corazon de mi vida!*

Elveda *Kolon*! Hayalet şilep gecenin içinden *Kanal*'ın devasa havuzlarına doğru ilerliyor: Projektörlerin aydınlattığı çırılçıplak gri-yeşil dev çelik kapılar... Bütün gün, tıpkı bir dişçinin bekleme salonunda bekler gibi, kanala giriş izni alabilmek için bekledik. Boş geçen saatler boyunca sıkıntıdan balık avlıyoruz.

Saat 21.00'e doğru demir aldık. İstikamet güney/güney-batı. *Güney Haçı* takımyıldızları önümüzde, gecenin içinde dört gümüş nokta, arkamızda ufuk çizgisine yakın *Kutupyıldızı*. İki yarımkürenin ayrımındayız. İki ayrı dünyanın sınırında!

Kanalın havuzları sudan oluşan âdeta üç basamaklı dev bir merdiven. Gemileri deniz seviyesinden yirmi beş metre yükseklikten alıp *Gatun* gölünün irtifasına kadar yükseltiyorlar. Gece manevralarına ben de katılıyorum; aşkın, orgazmın mekanizmasını anımsatıyorlar bana; oldukça garip bir havuzlama oyunu boyunca sanki iki ayrı vücut aynı seviyede zevk elde etme girişiminde bulunuyorlar. Karanlık gökyüzü yıldızlarla delik deşik: *Aie! Aie! Aie! Estrella Luz!*

Gri bir şafakla birlikte, *Panama-City*'de *Pasifik* tarafından karşımıza çıktı. İki kıtayı birbirine bağlayan o muhteşem *"İki Amerika"* köprüsünün altından geçiyoruz. Toplam uzunluğu 77 km olan kanalı geçmemiz tam 8 saatimizi almış. Tüm kıyı boyunca muz, hindistancevizi ve türlü tropikal meyve ağaçlarıyla çevrili; kırmızı-beyaz gemici fenerleriyle çizilmiş su yollarında sekiz saat.

Panama-City: Muhteşem bir şehir, *Kolonyal İspanyol* stilin elde kalan son örneği, âdeta bir fosil. Yıkıldı yıkılacak duvarlarıyla, sefil bir kalabalık tarafından işgal edilmiş saraylarıyla, batmak üzere bir dünya. Güneş altında çürüyen bir sefalet! Eski zamanların bir sarayı, bugünse üçüncü sınıf bir işletme olan *Central Hotel*'e iniyorum. Uzun gece kıyafetleri içinde hanımefendilerin, *Panama* şapkalı beyazlar giyinmiş beyefendilerin altında yemek yemeye ve dans etmeye geldiği duvar freskleri, lambriler çoktan kaybolmuş. Otelin hemen karşısında, eskiden *Ferdinand ve Lesseps Evrensel Kumpanyası*'nın genel merkezinin bulunduğu bina bugün artık *Merkez Postane* olmuş...

AYNASIZ "AKLINDAN ZORUN MU VAR, TEK BAŞINA DOLAŞMA" DİYOR

Odama girdiğimde, *cucarachas*'lar (bir tür hamamböceği) bozguna uğramış bir ordu misali, dört bir yana kaçışıyorlar. Bitkindim, bütün geceyi kanalı geçiş manevralarını izlemekle geçirmiştim, bir taş gibi yatağa düşüyorum. Tavan vantilatörü çalışmıyor: Zamanın bilinmeyen sınıflarında karaya oturmuş köhne bir şilebin hareketsiz uskuru. Bir vakit sonra çığlık çığlığa uyanıyorum. Şehri kızıla boyayan akşam güneşi altında balkon demirlerinde iki karga kanat çırpıyor. Beni izlemekle meşguller: Sineklerin keyifle tadına baktıkları iştah açıcı bir kadavra yığını. İyi ki, civarda malaryanın önüne geçilmiş vaziyette.

(devamı 111. sayfada)

NİÇİN PLAYBOY'U TERCİH EDİYORUZ?

PLAYBOY enternasyonal bir dergi.
Bizim reklamını yaptığımız ürünler de enternasyonal. BMW, Nissan gibi...

Müşterilerimizin reklamları yabancı PLAYBOY'larda da yer alıyor. Müşterilerimizin hedef kitlesi ile PLAYBOY'un ulaştığı okuyucu kitlesi aynı.

Ayrıca içerik açısından doyurucu, okunacak çok şey var, en önemlisi uzun süre elde kalabiliyor.

PLAYBOY'un, Türkiye'nin çağdaşlaşmasında sosyo-ekonomik açıdan önemli bir yeri var.

Dr. ATEŞ FIRAT
Yordam Reklam
Yönetim Kurulu Başkanı

Her şeyden önce PLAYBOY'un kalitesi mükemmel.

Kalitesi derken sadece baskı kalitesinden söz etmiyorum. Yazıların inandırıcılığı, röportajların çarpıcılığından söz ediyorum. Dergi her konuda inandırıcı ve güven verici özelliğe sahip.

Bu nedenle PLAYBOY okuyucusu dergiye giren ilanlara inanıyor ve güveniyor.

Biz de PLAYBOY'a verdiğimiz ilanlarla doğru hedef kitleye ulaşıyor ve onlara doğru imaj verme olanağını buluyoruz.

ALİ NUR VELİDEDEOĞLU,
Güzel Sanatlar - Saatchi & Saatchi
Uluslararası Reklamcılık A.Ş.
Yönetim Kurulu Üyesi

Rothmans King Size için seçtiğimiz bir tüketici var. PLAYBOY bu kitleye ulaşan dergi. Baskı kalitesinin çok iyi olması sonucu ilanlarımız çok güzel çıkıyor.

PLAYBOY okurlarının zevk sahibi ve seçkin insanlar olduğu gerçek.

IAN T. MORTON
Tobacco Exporters International
Satış ve Pazarlama Müdürü

PLAYBOY Türkiye'de çıkmadan önce çok merak ediyordum. İlk çıkan "PLAYBOY Türkiye" beni oldukça şaşırttı, çünkü nitelik ve baskı kalitesi olarak umduğumdan çok daha iyi idi ve yabancı edisyonlardan farkı yoktu. Bugüne kadar çıkan diğer sayıları da gerek baskı, gerek içerik olarak aynı istikrarı koruyor.

ALTEMUR KILIÇ
Tobacco Exporters International
Türk Genel Müdürü

Kozmetik dünyası güzelliğe, bakıma, modaya, renk uyumuna ve iyi sunuma dayalı bir ahenk zinciridir. Bu sebeple de tüketiciye takdim edilen mamullerin en uygun medya kanalı ile sunulması gerekmektedir.

Bizce PLAYBOY, hitap ettiğimiz tüketici kitleye ulaşabilmek için en ideal medyalardan biridir.

İçeriği, okunurluğu, fotoğrafları ve güzelleri ile Türk PLAYBOY'u diğer ülkelerde çıkan PLAYBOY'lardan farksız. Hatta daha iyi bile.

Bütün bu sayılanlardan sonra PLAYBOY için mükemmel bir reklam aracı dedik... Bir de dışımdaki plastik poşeti olmasa...

MUSA YAHYA
Helena Rubinstein
Murahhas - Genel Müdür

BİR BAKIŞ, BİR ÇİFT SÖZ VE RÜYALARIN GİZEM'İ

"ben bir hümanistim, biraz da feminist... insanları, yaşamı, gülmeyi seviyorum..."

Bu gizem başka Gizem. Adı gibi gizemli bir kadın. Çevirin sayfaları, çevirin ki, bir fikriniz olsun Gizem'in şaşırtıcı, şaşırtıcı olduğu kadar anlaşılması güç kadınlığından. Sonra... sonra yine en başa dönün, şöyle iki elinizi şakaklarınıza doğru götürün, bir kere daha bakın Gizem'in gözlerinin ta içine. Neler, neler bulacaksınız o gözlerde...

FOTOĞRAFLAR: YAKUP ERTUNGA

Daha fazla dayanamayacağız... Haydi söyleyelim: Tipik bir Balık burcu Gizem, binbir çehresi her daim bir başka rüyanın kapısını aralayan. Çevresini saran erkek hayranlarının gözlerinde, güzelliği, tılsımlı bir gökkuşağı gibi ışıl ışıl. Gün olur bir deniz kızıdır, yalnızlık tülleriyle sarmaş dolaş uçsuz bucaksız mavi derinliklerde; gün olur bir büyük şehirde, çelik yansımalarıyla buz gibi bir gecede, dumanı üstünde tüten vahşi bir rock müziği ve yırtıcı bir kadındır artık o, şehvetle vücudunu saran deri elbiseleriyle bir o kadar şuh.

Gerçek Gizem'se 22 yaşında, 1.72 boyunda, kendi ifadesine göre aşırı duygusal ama aynı zamanda özgürlüğüne toz kondurmayan bir Çerkez kızı, soyadı Cansür. Kim bilir belki de saraylı, ama şurası kesin, alnına kıvır kıvır dökülen saçlarının balrengini oradan alıyor.

Ya da bunların hepsi unutulur... Bekâr odanızda mütevazı bir sandalyenin köşesine ilişmiş alabildiğine masum bir sevgili olur çıkar. Bakarsınız soğuk ve yalnız gecelerinizde bir parça tedirgin ama çokça arzulu bakışlarıyla aklınızı başınızdan alır.

Peki ya bu güzel kız bir kenarda oturup size denize, doğaya âşık olduğunu, insanları çok sevdiğini, özellikle de düşünen, akıllı insanlara karşı sonsuz saygısı olduğunu anlatırsa ne olur? Ancak âşık olunur mu, diyeceksiniz? Biz orasını bilemeyiz, ama bildiğimiz, Gizem, pek yaman bir kız: Her yönüyle alışılmadık, çarpıcı ve güzel...

SOLUN KLASİK HASTALIĞI AŞIRI KARAMSARLIK

solun yeniden toparlanması dönemi, asıl bundan sonra başlayacaktır...

GEÇENLERDE bir dost sohbetinde son ara seçim sonuçları tartışılıyordu. SHP'li bir arkadaş:

"Biz," dedi, "sadece beceriksizliğimizden kaybettik. Çok ağır bir yenilgiye uğradık."

Bu kötümser değerlendirme, sadece bizim arkadaşa has değil. Soldaki pek çok politikacının, sempatizanın bakış açısı, aynı çizgiyi yansıtıyor. Bunu gazetelere verilen demeçlerden de görüyoruz.

makale **ALTAN ÖYMEN**

İLLUSTRASYON GÜRBÜZ DOĞAN EKŞİOĞLU

Oysa bence, SHP'nin uğradığı yenilgi:

1. "Çok ağır bir yenilgi" değildi.

2. Nedenleri sadece "beceriksiz" likle açıklanacak kadar basit değildi.

Son ara seçimde sol siyasal partilerin oyları, *Özal*'ın çok ustaca bir manevrasıyla ikiye bölünmüştü. Seçim kanununa göre, seçime, ancak 45 ilde örgütlerini tamamlamış olan partiler gidebilecekken, *Özal* bu şartı, baskın şeklindeki bir kanun değişikliğiyle kaldırmış, seçime son anda kurulanlar da dahil, ne kadar parti varsa hepsinin katılmasını sağlamıştı. Bu, kendisinin de aklında yokken, DSP'yi de, SHP'nin karşısına rakip olarak çıkarmıştı.

Oysa, seçime girme koşulları, böyle şimdiye kadar benzeri görülmemiş bir yöntemle değiştirilmiş olmasa, seçime sadece kanundaki yükümlülüklerini yerine getirmiş olan dört parti katılsaydı, durum çok değişik olacaktı. ANAP'ın aldığı yüzde 32.1'lik oy oranına karşı, SHP de, yüzde 31'in üstünde oy alacaktı. Yarış, neredeyse başa baş bitecekti.

Ara seçimde SHP'nin oyu yüzde 22.7'dir. DSP'ninki yüzde 8.5... İkisinin toplamı yüzde 31.2 eder.

İki parti de, CHP'den kalan aynı oy potansiyeline hitap ediyorlar. O potansiyelin oya dönüşmesi, konjonktürün elverişli olmadığı zamanlarda zaten hep yüzde 30 civarında olmuştur. Hatta 1965 seçimlerinde yüzde 28.7'ye, 1969 seçimlerinde yüzde 27.3'e kadar inmiştir. *Adalet Partisi*'nin yıpranma döneminde bir tırmanış göstermiş, 1973'te yüzde 33'e, 1977'de yüzde 41'e çıkmış, fakat 11 bağımsızla kurulan CHP hükümetinin iki yıllık iktidarından hemen sonra yeniden yüzde 28'lere inmiştir.

6 Kasım 1983 ara seçimlerine tek başına katılan *Halkçı Parti*'nin yüzde 30 oyu da, sonraki yerel seçimlerde SODEP ve HP oyları toplamının yine yüzde 30'larda kalan oyu da göstermiştir ki, sol oylarda daha yüksek bir sıçramaya neden olacak bir genel gelişme henüz ortada yoktur.

Kaldı ki, SODEP'le HP'nin birleşmesi daha yenidir. *Ecevit*'lerin DSP tecrübesi de...

Özal'ın olağan dışı seçim taktiği de, bu ortamın üstüne gelmiş ve sol oyları yeniden dağıtmayı başarmıştır.

Solun yeniden toparlanması dönemi asıl bundan sonra başlayacaktır.

Öyleyse, son ara seçim sonuçlarını bu kadar karamsarlıkla karşılayıp, "Biz zaten beceriksiziz," diye, kendi kendine haksızlık etmek niye?

Bence bu, solun, sol kadroların, sempatizanların klasik bir özelliği. Kendi kendisiyle fazla uğraşmak... Sağın zaaflarını yerine kendi zaaflarını daha fazla görmek... Özeleştiriyi çok abartmalı biçiminde yapmak... Bunu kamuoyuna büyüterek yansıtmak...

Bu, bir ölçüde başka ülkelerde de böyle... Ama bizdeki dozu galiba biraz daha yüksek...

"Biz beceremedik.... Biz zaten yapamayız" gibi sözleri, ben, *Cumhuriyet Halk Partisi*'nin sadece seçim yenilgilerinde değil, büyük oy gelişmeleri gösterip en büyük parti olduğu seçimlerde de çok işittim...

Örneğin 1977 seçimlerinde...

Oy oranı, uzun yıllardan beri ilk defa bir önceki seçime göre büyük bir sıçrama yaparak yüzde 41'in üstüne çıkmış olan CHP, 450 üyeli meclise 213 milletvekili sokmuştu. En büyük parti oydu. Gerçi sayısı iktidar olmaya yetmiyordu ama, elde edilen sonuç önemli bir zaferdi.

Ama onu kutlamak ve onun getirdiği imkânları soğukkanlılıkla değerlendirmek yerine, —o zaman benim de aktif olarak içinde bulunduğum— biz CHP kadroları, kendimizi bir iç yakınmanın tartışmalarına verdik. Kendi aramızda bir kere bile içtenlikle:

"Kazandık," diyemedik...

"Niçin 13 milletvekili daha çıkarıp da tek başına iktidar sayısına ulaşamadık?" dedik...

Sanırım, eğer 13 milletvekili daha çıkarsaydık:

"Niçin bir 10 daha çıkarıp da 236'ya ulaşamadık? İktidar sayımızı sağlamlaştıramadık" diye yakınacaktık...

Oysa, o zamanki parlamento koşulları içinde 213, büyük bir sayıydı. Tek başına iktidar olmaya yetmiyordu ama, o 213'ün varlığını göz önünde tutmadan başkaları da pek bir şey yapamazdı.

AP, MSP ve MHP'nin bir önceki seçimden kalan *MC Hükümeti* darmadağınık olmuştu.

O zaman şöyle yapılabilirdi, böyle yapılmalıydı tartışması ayrı... Ama siyasette ne yapılması gerektiğini soğukkanlılıkla düşünmenin koşullarından biri de, moraldir, kendine güvendir... Bizde de yeterli olmayan, oydu.

"Biz beceremedik. Biz zaten beceriksiziz..." yaklaşımıyla iğneyi de değil, çuvaldızı kendine batırma alışkanlığı, o moralin ve *kendine güvenin* sağlanmasını güçleştiriyor.

Sağ partilerde bu zaaf çok daha az. CHP kadrolarının 1973 ve 1977 seçimlerinde kazandığı zaferler bu karamsarlığın etkisiyle gölgelenir ve zamanla taktik yenilgiler haline dönüşürken, aynı seçimlerde kesin yenilgiye uğrayan *Adalet Partisi*, onların sarsıntısını iç dayanışmasını güçlendirerek kısa sürede atlatabilmiş ve taktik başarılarla unutturabilmiştir.

Hele son ara seçimlere bakalım: *Demirel*'in desteklediği *Doğru Yol Partisi*, 11 seçim yerinden dördünde kazandığı seçimi "en büyük zafer" ilan ediyor. Yaydığı havayla —solu zaten hesaba katmıyor da— *Anavatan Partisi*'ni de yok olma sürecine girmiş ilan ediyor.

Oysa seçim sonucu sayıları pek öyle değil.

Anavatan Partisi'nin aldığı oy oranı yüzde 23.5'tir ama, bu oranda asıl kırsal kesimlerden aldığı oyların payı vardır. Asıl oy depolarını oluşturan ve meclise fazla milletvekili gönderen büyük şehirlerde bu oran, çok daha düşüktür. Örneğin İstanbul'da yüzde 13'e kadar iniyor.

Bunun anlamı şudur: Bugün nisbi temsil sisteminin uygulandığı bir genel seçim yapılsa *Anavatan Partisi* gene mutlak çoğunluğu kazanır. *Doğru Yol Partisi* açık farkla muhalefette kalır.

Ama yaydığı havaya bakın: Daha şimdiden iktidara gelmiş gibidir.

"İstanbul'da iyi çalışmadık. İzmir'de beceremedik" tartışmasının ağırlığı altında değiller, *Doğru Yol*'cular... Ya da bu tartışmayı kendi aralarında yapıyorlar da, bu kamuoyuna yansımıyor.

Son ara seçimde *Doğru Yol*'un aldığı aynı sonucu solun aldığı, 11 milletvekilinden dördünü kazanmakla birlikte büyük şehirlerde ağır bir yenilgiye uğradığını düşünün... O dört milletvekilliğinin kazanılması kısa sürede unutulur, İstanbul, İzmir, Ankara örgütleri, "Niçin kaybettik?" kavgasına girer, bu kavga kısa sürede bir genel merkez sorunu haline gelip, gazete manşetlerini o işgal ederdi.

Bunu bir varsayım olarak söylemiyorum. Geçmişteki örnekleri hatırlayarak söylüyorum.

Solun bu zaafını düzeltmeye çalışması, bence ilk gereksinmesi...

Parti içi çekişmeler de asıl bundan kaynaklanıyor. Partide "işler iyi gitmiyor" kötümserliği, gereğinden fazla yaygınlaşınca:

"Öyleyse onu değiştirelim, yerine bunu getirelim","Hayır o olmaz,ötekini getirelim" tartışması zamansız olarak yoğunlaşıyor...

SHP'nin kurultayı daha yeni yapılmış. Başkanlık divanı değişikliğinden bu yana ise, henüz bir buçuk ay geçmiş. Kimin ne derece başarılı olacağı daha belli değil. Ama parti içi tartışmalar şimdiden yeni bir kurultay öncesi havası hazırlıyor.

Parti kadroları bununla uğraşacaklarına ve kamuoyunun aklını büsbütün karıştıracaklarına, "Biz şu klasik karamsarlığımızdan nasıl kurtulabiliriz?" sorusuna yanıt arasalar, daha iyi olacak...

"Aklına kötü bir şey gelmesin, sarhoş olup olmadığımı kontrol ediyorum, karıcığım..."

DENİZLER ÜSTÜNDE 1000 BEYGİR

makale **BERNARD GIROUX**

ansızın havalanıyoruz ve "abatte'ın" burnu güneşe doğru yükseliyor, su yüzeyi ile irtibatını kaybeden bir deniz motoruna ne denir? bir uçak? bir füze?

SONUNDA korkunç, bir gürültüyle tekrar su yüzeyiyle buluşuyoruz. Bir an teknenin binlerce küçük parçaya ayrılacağını ve parçalanacağımızı düşünüyorum. Sadmenin tüm etkisini boynumuzda, omurgamızda, bacaklarımızda hissediyoruz. Hatırlıyorum yine böyle bir düşüş esnasında bir gemi mimarı, Jim Wyne, iki ayak bileğini de kırmıştı. Fakat biz yarasız beresiz dimdik ayaktayız; kemerlerle sıkıca bağlı, ellerimiz önümüzdeki korkuluklara yapışmış. Venedik'te ölmek bizim günümüz değil. Grand Prix parkurunun geri kalan kısmı, Lido boyunca sakin sürüyor. Sakin diyorsam da yanlış anlamayın, saatte 180 km hızla.

Off-shore bu işte: Açık denizlerde müthiş ama bir o kadar da nazenin sürat tekneleriyle saf hız.

Flash-back (geriye dönüş). 50'li yıllarda sigara kaçakçılığı tüm İtalya kıyılarını sarmıştı. Kıyı muhafızlarını atlatabilmek için kaçakçılar onların motorlarından daha hızlı yol alan sürat tekneleri inşa ettirdiler. Ve de kendilerine bunca para kazandıran sigaranın anısına bu sürat teknelerine "sigara" adını verdiler. Üstelik zamanla bu terim o kadar yaygınlaştı ki tıpkı bir "frijider" kelimesi gibi bu tür teknelerin genel adı olarak anılmaya başlandı.

Bugün artık İtalya kıyılarında sigara kaçakçılığı yok. Ama "sigaralar" artık karada düzenlenen Formula 1 Dünya Şampiyonası'na eş Grand Prix'lerde birincilik için kapışıyorlar. Sezon boyunca toplam 12 yarış düzenleniyor ve bu yarışlara katılan tekneler iki ayrı tipte toplanıyorlar: "Monokoklar" ve "katamaranlar". Birinci tipte tekneler, özellikle deniz kötü olduğu zaman çok daha başarılı, ikincilerse düzgün bir denizde tam anlamıyla su üstünde uçuyorlar. Nitekim iddialı ekiplerin her iki tipte de tekneleri bulunuyor; değişen hava koşullarına göre birini ya da diğerini seçiyorlar.

Bu spor her şeyden önce bir milyarder eğlencesi: Tek bir tekne için sezonluk masrafın 400 milyonun üstünde olduğunu, sadece motor için yapılan harcamaların 25 milyon civarında olduğunu düşünecek olursanız... Üstelik de belirttiğimiz gibi çok da nazenin şeyler bunlar. Pilote ettiğim Abatte 41'in 900 beygirlik iki Lamborghini motoru var ve tahmin edebileceğiniz gibi yakıt kullanımı korkunç: Saatte 320 litre. Bazı teknelerde ise üç motor bulunuyor, hem de her birinin gücü 1000 beygir.

Viareggio'dan kalkış.

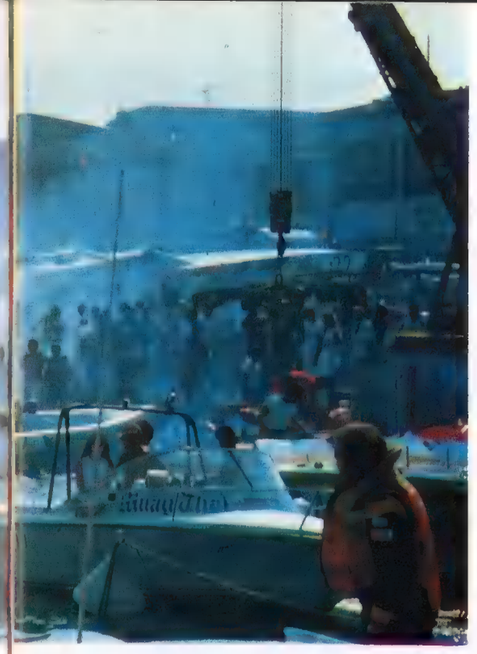

Tekne üç kişi tarafından kullanılıyor. Pilot direksiyonu tutuyor ve dalgaya mümkün olduğunca iyi yaklaşmaya çalışıyor. İkinci adam, "throttle-man", en önemli görev onunki, gaz kollarından sorumlu. Pervaneler sudan çıktığı an gazı kesiyor, tekne tekrar suyla temas ettiğinde ise tam gaz ileri; böylece dalgadan dalgaya teknenin hızını ayarlıyor. Son adam ise, her şeyden önce seyirden sorumlu ve bir de "flap" denilen, teknenin dengesini sağlayan küçük kanatların kontrolünden.

Bir de kendi ekibinin teknesinin üstünde uçan ve telsiz aracılığıyla izlenecek yolu gösteren helikopter var. Abatte 41'in üstünde uçan helikopterin pilotu Didier Pironi ısrarla "dalgaya doğru daha kuvvetle hız almamız gerektiğini" söylüyordu.

Off-shore'ın çekiciliği sadece yarışla sınırlı değil tabii. Bunun yanında biraz da viski, kadın, vs. var. İşin gerçeği off-shore gösteriş ve paranın krallığı. Teknelerin pilotları genellikle jet sosyetenin tanınmış simaları ve bir de karada yarış pistlerinin heyecanından sonra aynı şeyi denizde denemek isteyen Formula 1 pilotları; bu kişiler aynı zamanda teknelerin de sahibi. Nitekim otomobil yarışçısı Jacky Ickx, Michele Alboretto, Nelson Piquet, Didier Pironi'nin sürat tekneleri var. Ayrıca tenisçi Adriano Panatta, Monako Prensesi Carolin'in kocası Stefano Casighari ve kayınbiraderi Albert de şampiyona yarışlarında boy gösteriyorlar.

Yarışların düzenlendiği yerler de prestij ve ünleriyle bu gösterişe daha bir katkıda bulunuyorlar: Monako, Saint-Tropez, Venedik, Porto-Cervo, Sardinya adasında Ağa Han'ın malikânesi, Barselona. Ama tabii bunlar hep Akdeniz yarışları. Şampiyona Akdeniz'i terk edince gösteriş de mecburen bir kenara bırakılıyor; zira, yarışların koşulları bundan sonra giderek güçleşiyor. İngiltere' de sürekli dalgalarla, gerçek dalgalarla boğuşmak gerek; Florida'nın Miami kentinde düzenlenen yarışsa çok daha bir zorlu: Gidip gelen helikopterler, kazalar, TV'de naklen yayın ve iki tarafta bir set oluşturan izleyici gemiler arasında kalkış...

Ancak her şeye rağmen mutlak hız rekoru yine de Akdeniz'de Monako-Saint-Tropez arasında kırıldı: 42 dakika 30 saniyede 78 km. Amatörler iş başına; işte size kırılacak bir rekor!!!

Bir katamaran: Çok hızlı ama monokoktan daha tehlikeli.

Cy Hogan, artiste modelli Revell, ha dedicato ore e ore a questa riproduzione in scala ridotta del famoso motoscafo Rocky. Gareggia regolarmente nelle gare della Star International e ne vince molte. Sue ultime fatiche nelle acque gelide del lago.

FOTOĞRAFLAR:
ARNY FREYTAG

LAURIE CARR'IN BİNBİR GİZEMİNİ AÇAN ANAHTARLAR

Heavy-metalci bir müzisyenle birlikte yaşamasına rağmen Laurie Carr oldukça sakin bir kadın. Texas'ta doğmuş, Wisconsin'de büyümüş, yaşamını kalbinin sesine uyarak (dürüstlük, sadakat ve aile sevgisi) sürdüren ve Ratt topluluğunun konserlerinde yedi kat yabancı gibi duran Laurie Carr. Ama bir de dansına başlayınca görmelisiniz onu. Pırıl pırıl bir yıldıza dönüşüverir o anda. "Zaten yaşamım hep tekdüze akıp gider, ama sonra birden 180 derecelik bir dönüşe geçerim. Texas'ta grafikerlik eğitimi görüyordum, bu işin ticari yanı beni pek sarmadı. Bıkmıştım muhasebeden. Ben de ordan kaçıp çok değişik bir şeyler yapayım dedim. Bir arkadaşım resimlerimi PLAYBOY'a göndermiş, kalktım California'ya geldim, şimdi modellik yapıyorum."

Laurie bir gün gene okula dönmeyi tasarlıyor. Ama şimdilik grafikerlik okulunun kaybı, bizim kazancımız.

Klasik Carr ayartıcı endamıyla solda; arkadaşı, Ratt topluluğunun gitaristi Robbin Crosby sağda. Robbin dünya turları sırasında hep onun gibi birini aramış; şimdi ikisi Los Angeles'te müzik yapıyorlar.

Laurie'nin erkek arkadaşı, Ratt topluluğunun bir üyesidir. Laurie ile, hayranlarınca Dokken'den daha hareketli ve Crüe'den daha dandini sayılan bu heavy metalci orkestranın gitaristi Robbin Crosby, Forth Worth'daki bir plakçı dükkânında tanışmışlar. İlişkileri, Ratt üyelerinin sanabilecekleri kadar fırtınalı değil. Laurie, "Onun sevgilisi olmadan önce hayranıydım. Onların tüm şarkılarını ezbere biliyordum," diyor. "Ama ilişkimiz, topluluğun son dünya turundan sonra başladı, yani artık onu bir *kişi* olarak tanıyorum, bir *hard rock*çu olarak değil. Çalışma programlarımız çok yüklü olduğundan, yazık ki, evde baş başa kalabildiğimiz zamanlar çok az" diyor. Ratt'ın romantik gitaristi Robbin de ekliyor: "Bütün dünyayı dolaştım, ondan tatlısını görmüş değilim. Epey oyalandım ama sonunda onu buldum." Dört dörtlük çağdaş bir genç çift portresi.

Laurie, haklı bir övünçle "İnsan, vücudunun beğenilmesinden büyük haz duyuyor," diyor "Ama bedensel yapı bir Allah vergisidir, önemli olan şey sahip olduğun şeyle ne yaptığındır."

Böylesi bir kadın nasıl bir erkekten hoşlanır? Heavy metal azmanı biri olması şart değilse de fena olmaz hani. "Dış görünüşe pek önem vermem ben," diyor Laurie. "Bir kalıbın içinde sizi tahrik eden ilginç bir *kişi* yoksa, bıkıverirsiniz o kimseden." Laurie'nin ille de üzerinde durduğu belli fiziksel bir tip yok; adam sarsağın biri olmasın kâfi. "Uğraşı ne olursa olsun sıkı çalışan, bey gibi de yaşayan birini yeğlerim ben. Birçok insan eğlenceyi dışarıda aramakta —yoksa eğlencenin en âlâsını evinizde bulabilirsiniz. Bakın, beni tahrik eden şeyi söyleyeyim size. Bir erkek bana baktığı zaman —*yani o biçim*— ve hâlâ beni kendi eşiti olarak gördüğü zaman. Bakışlarla pek çok şey anlatılabilir. PLAYBOY'daki duruşuma bir bakınız; kelimelerle anlatamadığım bir yanımı gösteriyor bu tablo. Bazı şeyler de ifade *olunamaz* kı." Amin.

Dinleyin, sıkılgan baylar: "Kendine güvenen bir erkek rahattır, huzurludur, bu da onu daha seksi yapar. Kadın güzelliğini nasıl saklasın ki? Her erkeğin muhakkak ilginç bir yanı vardır. İstediğim tek şey, bana bir hanımefendi gibi davranılmasıdır."

Entelektüel açıdan da tahrik edilmeliyim ben. Sırf bedensel güzelliğimden dolayı beğenilmek beni mutlu etmez," diyor Bayan Aralık. Laurie'nin gizlerini açacak olan anahtarlardan biri de onun içgüdülerinin onu dört bir yana doğru çektiğinin bilinmesidir. "Aslında alçakgönüllü bir insanım. Bir gün çıplak resimler çektireceğim aklımın ucundan bile geçmezdi. Tutucu bir ailenin kızıyım ben. Bazı Playmate'lerle tanıştım, onları çok sevdim. Böylece doğru ve yanlış kavramları üzerindeki düşüncelerim değişti. İşte bu resimler ortaya çıktı. Benim için heyecan verici bir şey. Zaten insan, denemeden önce, onu mutlu kılan şeyin ne olduğunu nasıl bilebilir ki?" Sanatçı, model, Ratt hayranı ve evine düşkün Orta Amerikalı Los Angeles kadını Laurie, ailesinden teşvik değilse bile destek bekliyor. "Benimle aynı fikirde olmasalar dahi, kararlarımı desteklediklerini bilmem çok önemli."

Laurie kendini şöyle tanımlıyor: "Serüven meraklısı, hatta biraz da cüretkâr. Kendinin ve geleceğinin sorumluluğunu kabul etmekten çekinmez." Laurie, bu sayfalardaki fotoğrafların kendisini yeterince açıkladığı kanısında.

MISS ARALIK
PLAYBOY'UN BU AYKİ PLAYMATEİ

Laurie Carr

PLAYMATE KİMLİK KARTI

ADI: Laurie Carr

GÖĞÜS: 90 BEL: 60 KALÇA: 88

BOY: 1.71 KİLO: 53

DOĞUM TARİHİ: 12-11-1965 DOĞUM YERİ: Dallas, Texas

HAYATTAKİ AMACI: Yükselmek, kişisel olarak ve Profesyonel olarak

HOŞLANDIKLARI: Müzik, geç saatte yatmak, yaratıcı olmak, Şampanya, meydan okumak

HOŞLANMADIKLARI: Kuli kül tablalar, kıskançlık, korç, küçük münakaşalar, sözünde durmamak

EN SEVDİĞİ ŞARKICI: Tüh, bir dakika, Ciliyordum ama...

EN İDEAL GECE: Arkadaşlarla ve tam istediğim gibi bir erkekle vahşi bir

İDEAL ERKEK TİPİ: Hassas karşısındakine güven veren, kadın ruhunu anlayan ve Ona saygı duyan.

SEKSE DAİR: Heyecan taşımakta ama bunu kelimelerle anlatmak Pekçüç

BEN BENİM ÇÜNKÜ Hayatımda çoğu riskleri göze aldım ve hem iyi hemde kötüyü öğrenmeye çalıştım.

15 yaşında Playmate? Ben?

17 yaşında Genç kızlık çağı

19 yaşında Kolej günleri

PLAYBOY FIKRALARI

Yaşlı adam doktora gider:

"Doktor Bey, 85 yaşında bir arkadaşım var, her gün karısını beş kez becerdiğini söylüyor, bence maalesef hiç..."

Doktor cevap verir:

"Sen de söyle kardeşim, sen de söyle ,sana mâni olan mı var?"

Werner, şehrin en ünlü striptiz yıldızı ile evlenmişti. Arkadaşları ona gıpta ediyorlardı:

"Seninki yatakta şahane olmalı."

"Evet, fena değil," dedi Werner.

"Ama ellerim epeyce acıyor."

"Niye?" diye sorar arkadaşları hayretle.

"Havaya girmesi için durmadan çılgın gibi alkışlamam gerekiyor da..."

Her şey bitmiş sigaralar yakılmıştı. Kız mırıldandı:

"Sevgilim artık evlenme zamanımız gelmedi mi?"

Delikanlı içini çekti:

"Haklısın, haklısın ama bizi kim alır?"

Partide iki arkadaş konuşuyordu:

"Şu partideki tüm kızlarla yattım, iki istisnası var; kız kardeşim ve nişanlım."

Öteki şöyle bir etrafına bakındı ve konuştu:

"Ben de istisna da yok."

Adam doktora gitmişti:

"Karım evlenmeden önce bir harikaydı," dedi.

"Ama şimdi sekse karşı tüm ilgisini kaybetti, böylesine güzel ve cazip bir kadınla seks yapmadan yaşamak bana ölüm gibi geliyor."

Doktor bir kutu hap verdi. Adam ilk gün karısına bir hap yutturdu. Durumda değişiklik olmadı; ikinci gün iki hap verdi, durum aynıydı. Üçüncü gün tepesi atmıştı artık, şişenin yarısını karısına yutturdu, hırsını alamadı, geri kalanlarını da kendisi yuttu. Gece yarısı kadın kocasını sarsarak uyandırdı, heyecan içindeydi:

"Çabuk ol, bir erkek istiyorum ben..."

"Ne garip," diye bağırdı adam...

"Ben de, ben de..."

Küçük çocuk gece yarısı, anne ile babasının yatak odasından gelen sesler ile uyanır. Koşar adımlarla odanın kapısına geldiğinde ise içerden mırıldanmalar, hafif çığlıklar geldiğini duyar. Merakla gözünü anahtar deliğine dayar. Loş odada babası annesinin üzerinde bir ileri bir geri giderek:

"Çocuk isterim, çocuk isterim," demektedir.

Kapıyı yavaşça aralar, odaya süzülür. Babasının çıplak olduğunu anlayarak heyecan içerisinde pijamalarını çıkarır, yavaşça babasının arkasına geçer ve şöyle mırıldanır:

"Bisiklet isterim babacığım, bisiklet isterim."

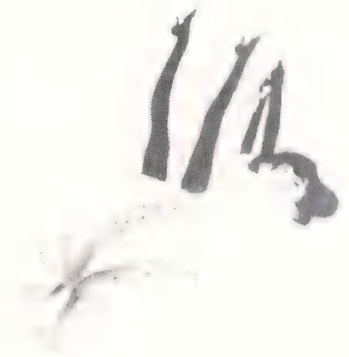

Yaşlıca kadın kaldığı otelin merdivenlerinden hışımla inerek resepsiyon memurunun karşısına dikilir:

"Bu ne rezalet!" diye bağırmaya başlar:

"Dün gece delikanlının biri geç saatlere kadar kapımı yumrukladı durdu ve ben bütün gayretime rağmen kapıyı bir türlü açamadım!"

Son günlerde boşunuza giden bir fıkra duyduysanız, lütfen "Playboy Fıkraları, Basın Sarayı, 34410 Cağaloğlu, İstanbul" adresine gönderin. Fıkrası yayınlanan okurumuza 10.000 TL. ödeyeceğiz.

PLAYBOY FIKRALARI

Yaşlı adam doktora gider:

"Doktor Bey, 85 yaşında bir arkadaşım var, her gün karısını beş kez becerdiğini söylüyor, bence maalesef hiç..."

Doktor cevap verir:

"Sen de söyle kardeşim, sen de söyle ,sana mâni olan mı var?"

Werner, şehrin en ünlü striptiz yıldızı ile evlenmişti. Arkadaşları ona gıpta ediyorlardı:

"Seninki yatakta şahane olmalı."

"Evet, fena değil," dedi Werner.

"Ama ellerim epeyce acıyor."

"Niye?" diye sorar arkadaşları hayretle.

"Havaya girmesi için durmadan çılgın gibi alkışlamam gerekiyor da..."

Her şey bitmiş sigaralar yakılmıştı. Kız mırıldandı:

"Sevgilim artık evlenme zamanımız gelmedi mi?"

Delikanlı içini çekti:

"Haklısın, haklısın ama bizi kim alır?"

Partide iki arkadaş konuşuyordu:

"Şu partideki tüm kızlarla yattım, iki istisnası var; kız kardeşim ve nişanlım."

Öteki şöyle bir etrafına bakındı ve konuştu:

"Ben de istisna da yok."

Adam doktora gitmişti:

"Karım evlenmeden önce bir harikaydı," dedi.

"Ama şimdi sekse karşı tüm ilgisini kaybetti, böylesine güzel ve cazip bir kadınla seks yapmadan yaşamak bana ölüm gibi geliyor."

Doktor bir kutu hap verdi. Adam ilk gün karısına bir hap yutturdu. Durumda değişiklik olmadı; ikinci gün iki hap verdi, durum aynıydı. Üçüncü gün tepesi atmıştı artık, şişenin yarısını karısına yutturdu, hırsını alamadı, geri kalanlarını da kendisi yuttu. Gece yarısı kadın kocasını sarsarak uyandırdı, heyecan içindeydi:

"Çabuk ol, bir erkek istiyorum ben..."

"Ne garip," diye bağırdı adam...

"Ben de, ben de..."

Küçük çocuk gece yarısı, anne ile babasının yatak odasından gelen sesler ile uyanır. Koşar adımlarla odanın kapısına geldiğinde ise içerden mırıldanmalar, hafif çığlıklar geldiğini duyar. Merakla gözünü anahtar deliğine dayar. Loş odada babası annesinin üzerinde bir ileri bir geri giderek:

"Çocuk isterim, çocuk isterim," demektedir.

Kapıyı yavaşça aralar, odaya süzülür. Babasının çıplak olduğunu anlayarak heyecan içerisinde pijamalarını çıkarır, yavaşça babasının arkasına geçer ve şöyle mırıldanır:

"Bisiklet isterim babacığım, bisiklet isterim."

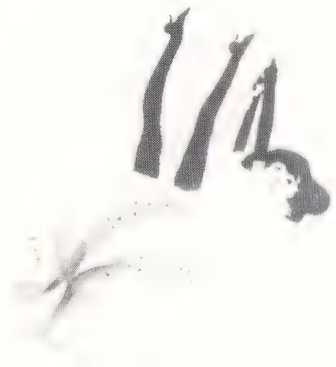

Yaşlıca kadın kaldığı otelin merdivenlerinden hışımla inerek resepsiyon memurunun karşısına dikilir:

"Bu ne rezalet!" diye bağırmaya başlar:

"Dün gece delikanlının biri geç saatlere kadar kapımı yumrukladı durdu ve ben bütün gayretime rağmen kapıyı bir türlü açamadım!"

Son günlerde boşunuza giden bir fıkra duyduysanız, lütfen "Playboy Fıkraları, Basın Sarayı, 34410 Cağaloğlu, İstanbul" adresine gönderin. Fıkrası yayınlanan okurumuza 10.000 TL ödeyeceğiz.

"Az sonra zevkten boğulacağız sevgilim..."

KADINLAR erkekler hakkında konuşunca

elbette ki hiç kimse,
kadınların dünyasına yazar
samuel butler'in,
giyindikleri uzun kabarık
eteklerinden dolayı,
bellerinden ayaklarına dek,
tek parça olduklarına
inanan küçük oğlan
kahramanı kadar uzak
değil bugün...

BU "UZUN SAÇLI"LARIN bellerinin altında, ortadan ikiye ayrılmış bir gövdeyle iki uzun bacak görüntüsü karşısında duyduğu şaşkınlıktan kimsenin dünyasının yıkılmadığına da eminim. Çünkü tüm dünyanın teyzeleri (anneleri, kızları) bu tür giysilerini çoktan çıkarttılar.

Belki ama bu kadar uzak değil de ne kadar yakınız? Hele konu bir de erkekler üzerine neler konuştuklarını tahmin etmeye gelince...

"Boy, bos", "Para", "Güç", "Mevki" mı, diyorsunuz?

Minik kadınlıklarında "oğlanlar"ı "uzak dur!" komutunun bir nesnesi olarak tanımlayan, ellerindeki uzaktan izlenimlerinin bölük pörçük çizgileriyle "delikanlılığı" bir türlü biçimlendiremeyen, ancak ve ancak evlilikte bir portre taslağına (!) sahip olabilen kadınlar, bir

deneme HANDE ÖZ

İLLÜSTRASYON: YILMAZ AYSAN

araya gelince gerçekten de bunları mı konuşuyorlar dersiniz? Belki de ilk yargılama ölçütleri olabilen bu konular acaba aynı zamanda konuşma konuları mı?

PLAYBOY'dan çıkar çıkmaz *Gösteri*'ye uğramıştım. Her defasında bir olayın ya esprilerle anlatıldığı ya da tartışıldığı *Adnan Bey* ile *Sennur Hanım*'ın yanına. Şansım varsa konuyla ilgili bir iki fıkra bile dinleyebilirdim.

— Sahi *Adnan Bey*, sizce ne konuşur kadınlar kendi aralarında, erkekler üzerine?

— Valla pek de bizim düşündüğümüz türden değil galiba. Hatta benim bu konuda çok da güzel bir anım olmuştu, dedikten sonra, ben "yazarım" deyip söyleyeceklerini bir dakikada yazarak elime tutuşturmuştu. "Üniversitelik çağı, çiçeği burnunda delikanlılık günlerimiz. Bab-ı Âli'de sanat kitapları, dergileri dağıtan bir büro var. Fikir Sanat Yayınları Bürosu. *Ali Avni Öneş* yönetiyor. *Kemal Özer, Konur Ertop* ve ben her gün oradayız. Günün çoğu sanat, edebiyat dedikodularıyla geçiyor. Ara sıra da *Orhan Kemal*'in deyimiyle, pencereden sokaktan geçen kadınlarla kızları "kesiyoruz".

Ali Bey durumumuzun farkında, içten içe gülümsüyor bize. Bir gün içimizden biri, dayanamayıp "üff şu göğüslere, şu kalçalara bak" diye bağırınca, *Ali Bey* patladı:

— Siz şimdi aklınızda şu kadını bir ele geçirip becersek, diye düşünüyorsunuz değil mi?

Üçümüz de.

—Eveeet! dedik. Sen olsan başka türlü mü düşünürsün?

— Kim bilir, belki de...

— Neden o?

— O kadın size şu anda pas verdi, diyelim. Ne düşünür biliyor musunuz?

— Ne düşünür?

— Sizinle yatmak aklına bile gelmez!

— Yok yahu?

— O daha çok diyelim ki, yağmurlu bir havada sizinle el ele sahilde yürümeyi aklından geçirir. Sizin onu bir kahveye, bir lokantaya, bir parka çağırmanızı, orada baş başa kalabilmenizi düşler yalnızca...

Ali Bey'e o zaman pek inanmamış, gülüp geçmiştik. Bugün de pek inandığımı söyleyemem. Ama kadın-erkek duygulanımlarında bu tür bir farklılık olabilir. Kadın-erkek yapısından kaynaklanan bir farklılık.

"Kadınlar, Seks ve Pornografi" adlı kitabına "Eğer kadınlar erkeklerle eşit sayılıyorsa neden kadınlar için pornografi yoktur?" sorusuyla başlayan *Beatrice Faust, Ali Avni Öneş*'i mi doğruluyor?

Kinsey de, kadınlar erkeklerden üç kez daha az oranda duvarlara erotik şeyler yazarlar dememiş miydi? Hem bunun en son örneğine şu taşı toprağı kiremitle otomobile dönüşen Bayramoğlu gezimde de tanık olmamış mıydım? Sitelerin tuvaletinden çıkar çıkmaz *Selahattin*'in sorduğu "Sizin tuvalette de verilen adres aynı mıydı?" sorusuyla...

— Ne adresi? şeklindeki karşı soruma aldığım:

— Erkeklerin tuvaletinde, fallusu kocaman çizilen bir erkek resminin altındaki "Karışık seks yapmak isteyenler... Gece birden sonra Kastel Tatil Köyü'nün yanındaki bilmem ne tarlasında buluşalım" yanıtıyla...

"Ne konuşuruz?" sorusunu, kendime ilk kez yönelttiğimizdeyse hafızamın bana verdiği yanıt ne *Ali Öneş*'i, ne de *Beatrice Faust*'u doğrulayacak nitelikteydi.

Anadolu'nun küçük kentlerinde, yine küçük kasabalar ve küçük kentlerin en zengin ya da en güzel kızlarından oluşan çocukluğumun hâkim, öğretmen ve hükümet memurları karıları...

Kocalarının huyundan suyundan başlayan, işin oraya geldiği noktada, annemin kaşı gözüyle, çoğu zaman da açık açık sözüyle "Sen dışarı çık" dediği sohbetler. Ve bu arada tüketilen o güzelim pastalar, börekler, içli ya da çiğ köfteler... İnanın ki daha çok ikinciler ilgilendirmişti beni hep. On beş dakikalık dayanmalardan sonraki içeri girişlerim, ancak yiyeceklerden birine elimi uzatmamla fark ediliyordu.

Çoğu zaman sonunu, çoğu zaman da başını yakaladığım "odunlu" "fırınlı" fıkraların yüzlerde alev alev yaydığı o garip kırmızılığın anlamıysa, her genç kızın ilk öpüşmesinden sonra tanımlayabileceği cinstendi. Bu kırmızılıklar hiç de *Kinsey*'in "Kadınların, müstehcen öykülerden erkeklerden % 33 oranda daha az hoşlandıkları ve bu öykülerden erkekler gibi uyarılmak yerine, mizahi yönünden hoşlandıkları" saptamasını anlatmıyordu.

Ayrıca, bir defasında bu sözlü, çaylı toplantıların birinde, birkaç arkadaşla birlikte içimize soktuğumuz iki küçük çubukla kazandığımız yapma göğüs ve ayağımıza oldukça bol gelen yüksek ökçeli anne ayakkabılarıyla içeri dalışımız, bizim de işin hangi yanını beğendiğimizi göstermişti herhalde...

Demografimi genç kızlar-evliler olarak taslaklaştırdıktan sonra katıldığım sohbetlerse kadın-kız demeden, çoğunun derin bir pornografik söylem içinde olduğunu göstererek hafızamı doğrulamıştı. Önceleri, bana bu, Amerikalı kadınları bile yaya bıraktığımızı düşündürmüştü. Çünkü bu konuyla ilgili orada, yine PLAYBOY'da yayınlanan buna benzer bir yazıda, kadınların erkeklerin penisinin boyuyla artık gerçekten ilgilenmediklerini söyleyerek, onların giydiği iç çamaşırlarının tipini (boksör, bikini, jokey), yemek paralarını kendilerine ödetip ödetmedikleri, çocuksulukları üzerinde duruyorlardı. Ancak, daha sonra bunun, bilgisayar çağında hesap makinesine takılıp kalma anlamına geldiğini ayrımsamak o denli zor olmadı. Çoğunlukla ancak evlendiğinde cinsel ilişkide bulunan bir kültürün bireylerinin ağzında elbette ki, fallus, donu sollayarak başrolü kapamazdı.

İşte, otuzunu geçmiş üniversite mezunu *Ü.*'nün yaşamına ilk erkek olarak giren sözlüsü için sarf ettiği masumane bir söz, konuyu açtı bile...

— Bir hata yaptığında, hemen ardından "affedersin!" dediği zaman, en çok hoşuma gittiği zaman oluyor.

— Oooh, bizimse hoby'i (pembe renkli bir el losyonu) avuçlarıma dökerek, penisiyle oynamam en çok hoşumuza giden anımız oluyor. Özellikle de onun, diyor, 22 yaşındaki *A.*, belli belirsiz bir şamatayla.

— İyi mi bari? diyen bir başkası konuşmaya kışkırtıyor *A.*'yı yine. Ses tonunu bozmadan aynı rahatlıkla yanıtlıyor *A.*

— 18'lik. Üstelik cetvel ölçüsüyle, kendim ölçmüştüm.

Aynı kışkırtıcı soru, bu kez bir başkasına yönelik:

— Seninki de iyi mi?

Biraz mahcup ama ortaya çıkan neşeli ve umarsız havaya da ihanet etmek istemiyor *M.*

— Biz o kadar hızlı değiliz. Zaten sözlüm cinsel açıdan çok rahat olanlara da saygı duymuyor.

Karşısındaki grup tek kişiymişçesine ve onunla sırlaşırmışçasına alçalttığı sesiyle sürdürüyor.

— Bir keresinde bir akrabasıyla bir gece birlikte kalmıştık. Ben o olayı artık yaşamak istiyordum. Sınırlı sevişiyorduk.

— Nasıl sınırlı? diye soruyor kışkırtıcı.

— Sınırlı işte... Öpüşmeli falan. Kendisine istediğimi söyleyince "her şeyin bir sırası var" deyip kapattı konuyu.

Tüm gruptan yarı eleştirel, yarı inanmaz bir "ooooo!" sesi yükseldi.

— Niye? diye savundu sözlüsünü *M.* Esasında bu, kabul etmesinden çok daha etkiledi beni. Güvenimi ve saygımı artırdı.

— Desene kızım, o sevimli yaratıkla tanışmadın daha...

24 yaşında, üniversiteye girememiş, geçici olarak tezgâhtarlık yapan ve

(devamı 106. sayfada)

"Ooo, korkarım, yanlış bir partiye geldim?!.."

HOŞ DUYGULARA GİDEN YOL: PARFÜMLER

Kokular insanlığın varoluşundan beri, kadın erkek ilişkilerinde, en az Havva'nın elması kadar etkili olmuşlardır. Yüzyıllardır kadınların baştan çıkarıcı gizli silahı olan parfümleri, günümüzde erkekler onlara karşı kullanmaya başladılar. Son derece başarılı oldukları da piyasaya her geçen gün yeni bir ürünün çıkmasından belli oluyor zaten. Korkarız yakında hanımlar tuvalet masalarının büyük bir kısmını eşleriyle paylaşmak zorunda kalacaklar.

Her ne kadar en seksi koku insanın doğal kokusudur dense de, romantik bir müzik eşliğinde yapılan dansta, ya da mehtaplı bir gecedeki otomobil gezintisi sırasında omuza dayanan başlar, o güzel kokulu parfümlerin cazibesine fazla dayanamayacaklardır. Siz siz olun aman, kokunuzu seçerken dikkatli davranın. Yoksa hoş duygular uyandırayım derken, iç bayıltabilirsiniz! Gündüzleri hafif bir after shave ile yetinip, geceleri daha kalıcı parfümler kullanmak en iyisi. Bir diğer önemli nokta da sık sık koku değiştirmemek. [illegible] gidenı bulduktan sonra uzunca bir süre onu kullanın ki kokunuz ve siz birbirinizle bütünleşebilin. Öyle ki [illegible] sevgiliniz [illegible] birkaç damla damlatıp, yanında siz varmışsınız hissine kapılabilsin.

İşte, kendinizi daha dinamik, genç ve seksi hissetmenize yardımcı olacak kokulardan birkaçı:

Grey Flannel [illegible] TL, Pierre Cardin Bleu Marine 21.000 TL, Trussardi 35.000 TL, Armani [illegible] TL, Krizia Uomo 9.000 TL, Givenchy Gentleman 12.000 TL, Monsieur de Givenchy [illegible] TL.

FOTOĞRAF: ÇETİN ÖZER

PRODÜKSİYON: SEVİL GÖKPINAR

20 SORUDA: KOKO

sevgili koko'muz, işaret diliyle bize, ayaklardaki ellerin avantajlarını ve erkeği michael'in düşlerindeki goril olduğunu anlattı

Koko, dünyanın en şöhretli gorilidir —ama boş yere değil. İnsanın kurduğu bir dili kullanabilen ilk gorildir o. Koko'nun doğumundan bu yana, ona öğretmenlik yapan Dr. Penny Patterson, Koko'nun şimdi yaşadığı yer olan California'nın Woodside kentindeki The Gorilla Foundation'ın direktörüdür.

Robert Crane, Dr. Patterson'un tercümanlığıyla, Koko'yla bir görüşme yaptı. R.C. şöyle bildiriyor: "On beş yaşında, 105 kilo ağırlığındaki Koko açık havada kendisine ayrılan bölgede rahat bir şekilde oturmaktaydı. Gözlerimin içine baka baka ve Amerikan İşaret Dili'ni kullanarak buyurdu: 'Dişlerini göster.' Dediğini yaptım. Koko, ağzımda yer alan külliyetli miktardaki altın ve gümüşü görünce çok sevindi. Koko'nun, onunla aynı yeri paylaşan 158 kiloluk 13 yaşındaki eşi Michael hiç gözlerime bakmıyordu.

"Arada bir birbiriyle dalaşırlarsa da, Koko ile Michael genellikle hiç de saldırgan değildirler. Bu kuruluşun araştırma ekibince sürekli olarak incelenmektedirler.

"Bu kuruluşa bağışlarınızı şu adrese gönderebilirsiniz: The Gorilla Foundation, P.O. Box 620-530, Woodside, California 94062, USA."

1.

PLAYBOY: Kimler daha akıllı sence? Goriller mi, insanlar mı?
KOKO: Koko Şeytan. Goril Koko iyi sevmek.

2.

PLAYBOY: Sence en zevkli şey nedir?
KOKO: Lütfen yemek. Lütfen yemek.

3.

PLAYBOY: Seni ne mutlu eder?
KOKO: [*Göğsünü yumruklayarak*]Goril Koko iyi sevmek. Koko iyi takma diş sevmek. [*Takma diş, Koko'nun altın kaplanmış bir diş için kullandığı işaretir.*] Hissetmek Şeytan bilmek. Goril nazik mutlu Koko.

4.

PLAYBOY: Sence Michael yakışıklı mı?
KOKO: Yakışıklı [*Çok yakışıklı olduğunu, iki eliyle yaptığı işaretle vurguluyor.*] tatlı iyi.

5.

PLAYBOY: Muzdan iyi bir şey var mıdır?
KOKO: Mısır.

6.

PLAYBOY: Kızlarla oğlanların farkı nedir?
KOKO: Mısır orada [*yerini göstererek*] iyi. [*Koko'ya, yerleri temiz tuttuğu için mısır veriliyor. Michael, yerleri kirlettiği için mısır verilmiyor ona. Görüşmeyi yaptığımız günden bir gün önce Michael yerlere işemiş, onun için ona mısır verilmemiş. Goriller tuvalet adabı üzerine eğitiliyorlar.*] Kız insan. [*Koko kendisini bir insan, Michael'i de bir hayvan olarak görüyor.*]

7.

PLAYBOY: Kızlar mı daha iyi kokar, erkekler mi?
KOKO: Kız, kız.

8.

PLAYBOY: Büyüyünce ne olmak istersin?
KOKO: Nazik istemek iyi. Goril iyi.

9.

PLAYBOY: İnsanlar neleri anlamıyorlar?
KOKO: Üzgünüm iyi. [*Üzgünüm dersem iyi olurum.*] Öfke bakmak dudak [*kadın işaretini yapıyor*] sivilce [*insanlar*] takma diş. [*Ben kadınların takma dişlerine bakmak isteyince öfkeleniyorlar.*] Goril bilmemek Koko iyi sevmek. [*Goriller ve insanlar, Koko'nun iyilikten hoşlandığını bilmiyorlar.*]

10.

PLAYBOY: Bizim dilimiz hakkındaki düşüncelerin nedir?
KOKO: Sahte yalan iyi.

11.

PLAYBOY: Hiç kafana taktığın bir düşüncen var mı?
KOKO: Şu. [*Oynadığı kumaş parçalarından birindeki altın rengindeki yaldızlı dokuyu gösteriyor. Koko altın bir dişi olmasını öylesine istiyor ki, bir gece önce sarı madenden bir saç tokasını ağzına sokmuş ve yutmuş. Koko, kumaşın yaldızlı bölümünü sağ üst azı dişinin üzerine, kaplama yaparcasına geçirmeye çalıştırıyor.*]

12.

PLAYBOY: Bu kedinin yaramazlık yaptığı oluyor mu?
KOKO: Kedi kötü iyi. Öfke yemek orada. [*Tabağındaki mısırgevreğini gösteriyor —kedisinin arada bir onun tabağından yediğini anlatmak istiyor.*]

13.

PLAYBOY: Ayaklarının el gibi olması nasıl bir şey sence?
KOKO: Orada [*yerde*] orada [*tel örgü*] iyi. [*Yerde de, tel örgüde de işime yarıyorlar.*]

14.

PLAYBOY: Göğsünü yumruklaman ne anlama geliyor?
KOKO: Goril iyi. İçmek çabuk iyi içmek bana. [*Koko, Penny'ye gözdağı vericesine göğsünü yumrukluyor. Bir sağlık testi nedeniyle kısıtlanan içeceğinin verilmesini istiyor.*]

15.

PLAYBOY: Doğum gününde ne istersin?
KOKO: Küpe. Bisküvi.

16.

PLAYBOY: İnsanlara çok kızdığın zaman ne söylersin onlara?
KOKO: Pis. Şeytan kafa.

17.

PLAYBOY: Çok pasta yediğin zaman kendini nasıl hissedersin?
KOKO: Üzgün, kötü mide.

18.

PLAYBOY: Sırf zevk olsun diye yediğin bir şey var mı?
KOKO: Şampanya.

19.

PLAYBOY: İnsanların, senin hakkında bilmesini istediğin başka bir şey var mı?
KOKO: Ben goril, goril ben Koko iyi... bitti.

20.

PLAYBOY: Sana soru sorulmasından bıktığın zaman ne dersin?
KOKO: Goril dişler. Bitti.

FOTOĞRAF DR. RON COHN

TÜRK GÜZELLERİ TOPLU GÖSTERİSİ

1986'da playboy'da arz-ı endam eden türk kızları gözlerinizden kabul beklemekteler... al gözüm seyreyle...

BURÇİN

1985 yılının sonlarına doğru, ABD'nin Chicago kenti çok özel bir konuğu ağırlıyordu. Kentin en görkemli yapılarından biri olan PLAYBOY binasının kapısından içeri ilk kez giren bir Türk kızıydı bu özel konuk...

Derginin en popüler fotoğrafçısı *Pompeo Posar*'ın yaptığı ve günlerce süren çalışmadan sonra "erotik bir masal" kahramanının en güzel görüntüleri elde edildi... Ve binbir gece masallarının dekorları içinde *Burçin Orbon*'un fotoğrafları Türkiye'de yayınlanmaya başlayacak olan PLAYBOY'un ilk sayısı için hazırdı artık...

Burçin'le başlayıp, bu sayıda Gizem'le noktalanan PLAYBOY'un ilk yılında birbirinden güzel sekiz Türk kızı derginin sayfalarında yer almayı başardı...

FOTOĞRAFLAR: POMPEO POSAR

FOTOĞRAFLAR FEYYAZ YALÇIN

FOTOĞRAFLAR YAKUP ERTUNGA

ASLIHAN

İki ay piyasada kalan "özel sayı" dan sonra, Mart ayında düzenli olarak yayınlanmaya başlayan PLAYBOY, bu kez yine genç bir dansçı *Aslıhan Öncü*'ye açıyordu sayfalarını... Konservatuvarda ve özel derslerle dans öğrenimini tamamlayan Aslıhan, önceleri çeşitli dans gruplarında yer aldı. Daha sonraları tek başına sanat yaşamını sürdürmeye karar veren genç sanatçı bugün birkaç lokalde birden sahneye çıkıyor.

Danslarının yanı sıra, mankenlik ve fotomodellik Aslıhan Öncü'nün yaşamında önemli bir yer tutuyor. Her üçünde de başarılı olabilmek konusunda oldukça iddialı ve hırslı...

ŞAFAK

Sinemanın isimsiz kahramanlarından biriydi *Şafak*... Küçük rollerle avunuyordu beyazperdede... Fotomodellik konusunda yapılan pek çok teklife "hayır" demişti bugüne kadar. Ama, PLAYBOY'un Mayıs sayısı bir dönüm noktası oldu onun için. Dergide yayımlanan fotoğrafları uluslararası ablümde yer almak üzere Amerikan PLAYBOY'una gönderildi... Çok genç yaşına rağmen, Şafak şimdi Yeşilçam'da daha dikkatli ve emin adımlarla ilerliyor.

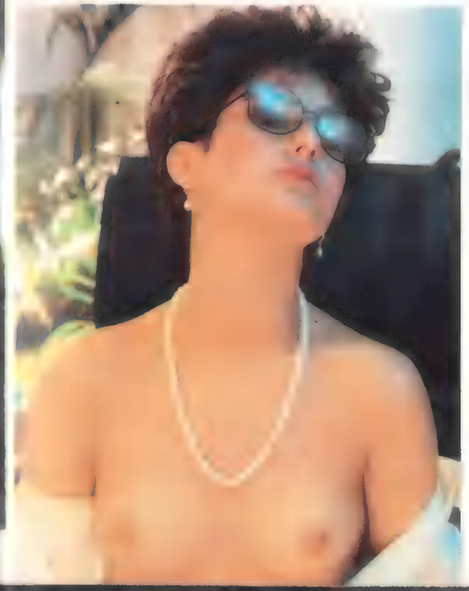

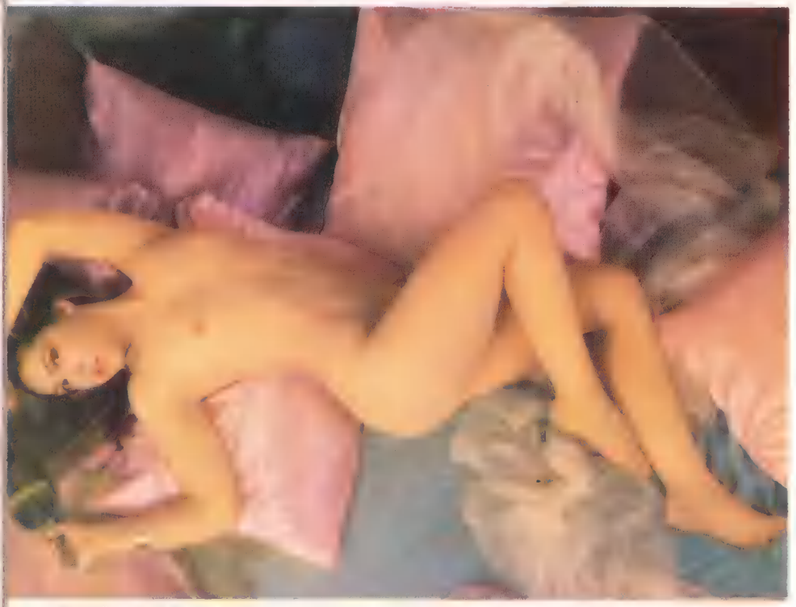

KUMSAL

Son yıllarda kıyasıya bir savaş var "oryantal" dünyasında. Yıllanmış, ünleri sınırları aşmış dansözlerin yanında yepyeni yüzler de yer alıyor bu rekabetin içinde. Gazino ve gece kulübü sahnelerinden taşıp, gazete ve dergi sayfalarına yansıyor bu yarış...

Yıldızı yeni yeni parlayan dansözlerin en genç ve kültürlülerinden biri hiç kuşkusuz *Kumsal Güneş*... Liseyi bitirdikten sonra atıldığı oryantal alanında, kısa sürede önemli bir yer tuttu kendine. Özellikle PLAYBOY'da yayınlanan fotoğraflarından sonra birbirini izleyen teklifleri ve ücret politikasını daha ciddi olarak saptamaya çalışan Kumsal, yarınlara umutla bakıyor.

FOTOĞRAFLAR YAKUP ERTUNGA

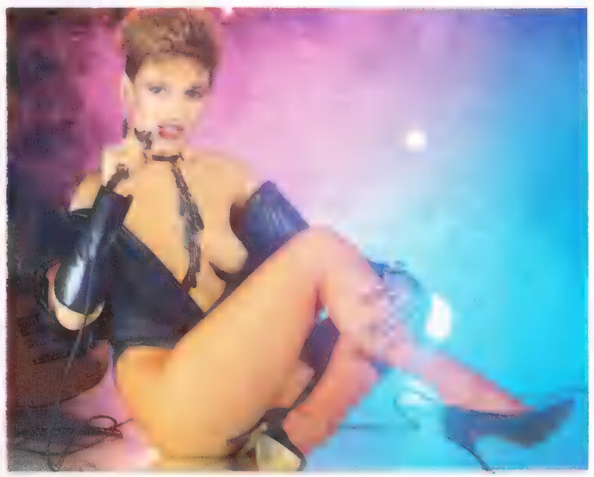

LEYLA

Bir gazetenin açtığı yarışmayı kazanarak "dans şampiyonu" olan *Leyla Adalı*, Londra'da yapılan uluslararası yarışmada ülkemizi temsil etti. Yurda döndükten sonra profesyonel olarak dans yaşamını sürdürmeye başlayan Adalı, yaptığı modern danslarla kısa sürede dikkatleri çekmeyi başardı. Son zamanlarda oryantal dansı da zorlayan Leyla her iki alanda da oldukça iddialı... Gecede iki, üç lokalde sahne alan genç sanatçı, çeşitli reklam çalışmalarında da fotomodel olarak sürdürüyor çabalarını...

FOTOGRAFLAR: YAKUP ERTUNGA

AYLA

kasım sayısı gerçekten önemli bir yer alacak PLAYBOY koleksiyonlarında. Böylesine genç ve yeni bir dergide, bir Türk kızının ilk kez "playmate" olarak yayınlanması küçümsenecek bir başarı sayılmasa gerek. Etkileri ve yankıları da sanıldığından fazla oldu Ayla Tuncer'in... Ayla'yı fazla anlatmaya gerek yok. Yaptıklarıyla, sevdikleriyle ve başarılarıyla her gün gazete sayfalarını süslüyor o!..

SUMER

türk PLAYBOY'unun en şanslı kızlarından biri herhalde *Sumer İlken*... Dünya Kupası finalleri nedeniyle Meksika'da yapılan PLAYBOY çekimlerinde, derginin yayınlandığı diğer 13 ülkenin güzelleri ile birlikte ülkemizi temsil eden Sumer, şimdi yeni-dünyada uluslararası şöhret olmanın keyfini çıkartıyor.

gelişimi hâlâ karışık ama kuzey yarıkürenin en yoksul ülkesi âlemlerini sürdürüyor

BABY DOC'TAN SONRA HAİTİ

HERBERT GOLD

ILLUSTRATION: ROBERT GIUSTI

Ayrılmazdan üç gün öncesine kadar 15 yaşındaki oğlum Ari'nin, daha önce kız kardeşleri ve ikiz kardeşiyle ziyaret ettiğim, olduğum bir yere benimle birlikte gelmesini umuyordum. Şimdi babasının kılavuzluğunda Haiti'yi keşfetme sırası ona gelmişti. Üstelik bir caz orkestrasında —aslında iki caz orkestrasında— davul çaldığı için, Ari vudu (voodoo) törenlerini ve vurmalı çalgıların kullanıldığı Haiti müziğini teybe almayı özellikle istiyordu. Ailenin diğer fertleri bu seyahatimize yoğun biçimde karşı çıktılar, ama oğlumla ben dayanınca —Haiti'ye vurgunduk— zafer bizim oldu. O sırada *San Francisco Chronicle*'da şu haber çıktı:

"PROTESTOCULAR ELLERİNDE PALALARLA BAŞKENTİ TARUMAR ETTİLER."

A.P., 5 Haziran 1986 — Miting yapan halk, üç bakanın azledilmesini istedi ve Ordu başkanını kınadı... Barikatlar, yakılan lastikler, tahrip edilen arabalar, palalarını savurarak koşuşan çok sayıdaki kimseler Port-au-Prince'in ikamet bölgelerindeki arabaları parçaladılar ve sokakta rastladıkları kimselerin paralarını aldılar...

Hemen o anda oğlumun biletini iade ettim. Haiti'nin Baby Doc'tan sonraki durumunu yanımda Ari olmaksızın görecektim.

Haiti'ye vardığım gün sokak demokratlarının kurduğu derme

çatma bir cemiyetin ilan ettiği genel grev başlamış durumdaydı. Sözde hiçbir iş yapılmayacaktı. Bütün işyerleri kapanmış olacaktı. Halk —o büyük H harfiyle başlayan ünlü Halk— öfkesini bildirecekti. Ama genel greve gidilir de hiç kimse buna *uymazsa* ne olur? Eh, elbet Reverend Sylvio Claude gibi grevciler, bunun muazzam, ama *çok çok* muazzam bir başarı olduğunu söylüyorlar: "Böylece, halkın iradesini bildirmiş olduk."

Ne var ki, halkın gerçek sorunlarına eğilinmemişti, polisler Uzileriyle sokakları tutmuşlardı ve yönetim konseyi de cesaret kazanmıştı.

Seçimlerin erkene alınması çok iyi olurdu —şu anda seçim için 1987 yılının Kasım'ı beklenecek. Halkının yüzde 85'i okuma yazma bilmeyen ve şimdiye dek gerçek bir seçimin yapılmamış olduğu bir ülkede nasıl bir seçim yapılacak acaba? Baby Doc, halkoylamasında oyların yüzde 99,9'unu tereyağından kıl çeker gibi almıştı. Adayların işleri gerçekten iyiydi.

Bir taksi şoförü, öfkeli sesiyle, bir gece önce Castel d'Haiti Oteli civarındaki bir tepede bir hırsızın iki kişiyi öldürdüğünü anlatıyordu. "Hürriyet, evet," diyordu, "ama sadece demokrasidir bu." O da, bütün öbür şoförleri gibi, kuşkusuz, eski bir Tonton Macoute —mafyacı— ya da Duvalier fedaisiydi.

Duvalier'in zorbaları çekip gittikten sonra, gönüllü siviller sokakları temizlemişler —yüze yakın, belki de daha çok Macoute yanlısını boğazlamışlardı.

Liman yakınındaki ilk kolonicinin heykelinin sökülüp denize atıldığı müstahkem alana doğru gitmekteydik. Kristof Kolomb uzun yıllar önce bu adaya çıkmıştı. Şoför, "*Deshokage*, mösyö," dedi —bura halkının dili olan Kreolcada *söküp atma, yağmalama* anlamına geliyor bu sözcük.

"HAİTİ NEREDE? HAİTİ NEREDE?"

Bir zamanlar amcamla halama, Karayib Denizi'ndeki bir turdan döndüklerinde en çok hangi adayı sevdiklerini sormuştum. Amcam karısına dönerek, "Üç numaraydı galiba, değil mi?" demişti.

Daha farklı bir düzeyde, bir zamanlar ABD Dışişleri Bakanı William Jennings Bryan, Haitili bir misafire dönerek sormuştu: "Haiti'yle çok ilgileniyoruz. Söylesenize, nerededir Haiti?"

Haitili konuk bir şeyler söylemiş, saygıdeğer politikacımız da onu yanıtlamıştı: "Zenciler Fransızca konuşuyorlar ha! Hayret bir şey!"

Çağımızın bu ilk karaderili ulusu, 1804'te bağımsızlığını güçlülüğünün doruğundaki Napolyon'dan söke söke alan bu köle halk, her zaman bir mucize, bir harika, bir muamma olagelmiştir. Haiti köylülerinin dediği gibi, "Dağ üstünde dağ yükselir" bu adada. Tarımı güçleştirir bu arazi yapısı —çiftçiler mısır tarlalarından aşağıya düşüp düşüp ölürler. Haiti'nin gizeminin —yani Fransa ve Afrika, vudu ve Hıristiyanlık, canlılık ve uyuşukluk— ötesinde pek çok sorun yatmaktadır.

Can çekişen bu ülke nasıl olmuş da Duvalier ailesi denilen haramiler çetesinin 28 yıllık saltanatı dahil o meşum tarihine tahammül edebilmiş? İmparator Birinci Fransuva olmak isteyen Papa Doc da vardı (bir zamanlar İsa'nın, bu kara giysili acımasız katili, "Ben onu seçtim" diyerek kucakladığını gösteren bir poster görmüştüm), sonra onun tayin ettiği ardılı, oğlu Baby Doc vardı. Ona Mobilya Suratlı adını takmıştım bir zamanlar da, hiç hoşlanmamıştı. Nasıl yapabilmişti Haiti bunu?

Barış yanlısı halk, zalimleri öldürdüğü için şiddet olayları ortadan kalkmakta.

Her Haitili'nin kalbinde bir reisicumhur yatar."

—KREOL ATASÖZÜ

Her aday dışında da, onun uşağı olmak ya da onu öldürmek isteyen biri vardır.

Şair ve oyun yazarı, yönetmen ve harika mizahçı dostum F. Morisseau-Leroy sürgünden geri dönüyor. Radyo ve televizyon ekipleri onu karşılıyorlar. O da havaalanında durup iftiharla ve yüksek sesle şunları söylüyor: "Önemli bir açıklama yapacağım!" Bir hale gibi başını çevreleyen ak saçları rüzgârla uçuşurken kollarını kaldırıp, kendisine sevgi gösterisinde bulunanları bir devlet büyüğü gibi selamlıyor: "Ben resmen... reisicumhur adayı *değilim!* En azından bir kişi olsun bari aday olmayan!"

Ama sonra kitaplarını yazmak ve vaktini ailesiyle birlikte geçirmek için Miami'ye döndü. Şimdi de böylece Haiti'de aday olmayan hiç kimse kalmamış oldu.

Kimi yetkililer, her zamanki 6.000.000. adaydan başka, 200 istekli adayın bulunduğunu tahmin etmektedir. İçlerinden biri Connecticut'ta trafik suçu işleyerek tutuklandıktan sonra, ben bu sayıyı 199'a indirdim. Ama şükürler olsun, yüküm azalıverdi —şimdi artık Zat-ı Şahaneleri, Zat-ı Bilmemneleri diye hitap edilmek isteyen milli kurtarıcıların sayısı sadece 199. Gerçi bazıları için Ekselans yeterli oluyor. Örneğin, —Latin - Amerika ülkelerindeki adıyla— iktidar cuntasının üyelerinden Albay Williams Pegala şu demeci vermişti: "Benim, halka hizmetten başka bir şey istediğim yoktur. Beni tarih yargılayacaktır."

Amanın. Bir albay tarihten bahsetmeye başlamayagörsün, hemen kendi kiliselerimize koşup duaya başlama zamanı gelmiş demektir.

En ilginç şahsiyetlerden üçünü ziyaret ettim - popüler bir Protestan papazı Reverand Sylvio Claude; Moskova ve Paris'te sıkı bağlantıları bulunan komünist René Thédore ve ülke ekonomisini düzlüğe çıkaramadığı için Baby Doc yönetimindeki maliye bakanlığı görevini kısa sürede bırakan seçkin bir iktisatçı olan Marc Bazin. Claude, halkı sokaklara döküyor. Thédore, uzun yıllardan sonra açıkça eylemci bir komünist olarak ilk ortaya çıkmanın sağladığı mütevazı başarıdan memnun durumda. Aralarında, mevkiine en çok yaraşan kimse belki de, içtenlikli bir grup reformcu ve teknokratın desteklediği Bazin'dir.

Bir aydın arkadaşım, Haitili Fransız mantığıyla, cumhurbaşkanı adaylarını üç tipe ayırıyor. Yetenekli olup da hırsızlık yapmayanlar. "Mösyö Namuslu, artı beyin." Hırsızlık yapıp da yakalanmak istemeyenler. "Beyin mevcut, ama temiz değil." Bir de çalıp da, yakalanmaktan korkmayanlar var. "Ne temizlik var, ne de beyin."

Bazin'le görüşmek için aldığım randevu sabah saat altıdaydı. Arabayla, Port-au-Prince'in ardındaki dağın yüksek bir yerindeki Belvedere'e gittim. Bazin, beni orada bir ciple karşıladı ve büyük taş villasının terasına çıkardı. Bazin, Haiti'den sürüldüğü zaman girdiği Dünya Bankası'nın ağırbaşlı, kıdemli bir uzmanından beklenmeyecek kadar uzun boylu, pehlivan yapılı, hayat dolu bir adam. Daha geçenlerde ilk evliliğini yapmış. Bir arkadaşın dediği gibi, bir tek kadını mutlu kılmaktansa birçok kadını mutlu kılmayı yeğlemişti.

Bazin'le, Duvalier ailesince çalınan hazinenin bir kısmını geri getirmenin şart olduğundan söz ettik. Papa Doc, paraları güvenlik sistemi uğruna eritmişti. Haiti'ye sahip olmak istiyor ve o mikrop ruh öbür dünyayı boylayana dek orada kalmayı tasarlıyordu. Baby Doc, güvenlik şebekesini —Tonton Macoutelar, işkence— kendisi yaşlandıktan sonra ailesinin çıkarlarını garantilemek amacıyla kullanmıştı. Duvalier ailesi, Baby Doc'un yurtdışına kaçırdığı 700.000.000 ya da 800.000.000 dolarla herhalde sıkıntısız yaşamaktaydı. Bazin, "Belki de diplomatik baskı yaptırabilirsek paranın bir kısmını geri alabiliriz," dedi.

Yüzde 65 oranındaki işsizlik koşulları altında inleyen bu çalışkan insanlara yiyecek gerek, iş gerek, yol, su ve hastane gerek. Emeğin değerlendirildiği herhangi bir yatırım, ekonomiyi canladırı-

(devamı 114. sayfada)

"Tom'u bilirsin anne, şimdiden yılbaşı gecesine hazırlanıyor; bana da 'giyecek' bir şeyler almış..."

SEN NEYMİŞSİN WENDY O.!

deri giysileriyle göz kamaştıran heavy metal kraliçesi wendy o. williams nelere binmedi ki! ama bu defa bindiği şey bir uçak kanadıydı

"Yeri göğü çınlatan, azgın bir kent gerillasıyım ben," diyor Wendy (onu bir de, canlı olarak, sahnedeyken düşünün). "Ama topluluğumla çalışma yaparken, diktatör kesilirim."

Nasıl mı oldu bu iş? Anlatalım. PLAYBOY'un fotoğraf bölümü yönetmeni Jeff Cohen, her zaman olduğu gibi gene, elinde kamerası, erotik, egzotik, çarpıcı görüntüler peşindeyken, düşlediğinden kat kat âlâsını bulmuştu. "Neyi mi? Kimi mi?" diye sormak daha doğru olacak. Elbet, Wendy O. Williams'ı. "The Plasmatics" topluluğunda şarkı söylerken şimdi de "metalciler tanrıçası", "shock rock mabudesi" diye anılan ünlü şarkıcı Wendy, Cohen'in, PLAYBOY sayfalarında arzı endam etmesi için yaptığı önerinin koltuklarını kabarttığını söylemiş ama kabule yanaşmamış.

Cohen ne yapsın? O mübarek resimlerini ille de çekmesi lazım. Haydii... Bu defa Cohen, Wendy'nin müzikçi hüviyetine müracaatta aramış çareyi. Eh, kadın bir rock yıldızı, Grammy ödülüne aday bile gösterilmiş. Cohen Wendy'den, PLAYBOY'un Rock'n' Roll Kızlar Albümü için birkaç poz vermesini istemiş. Wendy pek onurlanmış, ama gene de "Cık!" demiş. Cohen de son kozunu oynamış. "Bak kızım," demiş, "Resimlerini çektirirsen, biz de senin özlemini çektiğin 'rezalet' sahnelerin daniskasını yaratırız. Söz!"

"Rezalet" sahne mi? O da nesi? Onu da anlatalım. Bu Wendy O. Williams sahnede şarkı söylerken, birden eline bir bal-

(devamı 100. sayfada)

FOTOĞRAFLAR: ARNY FREYTAG

"Sabahleyin kalkar kalkmaz, nasıl bir hadise çıkarsam da günüme lezzet katsam, diye düşünürüm hep," diyor Wendy. Sıra, kanattan atlamaya gelince Wendy, yükselmesi için pilota işaretini veriyor (üstte).

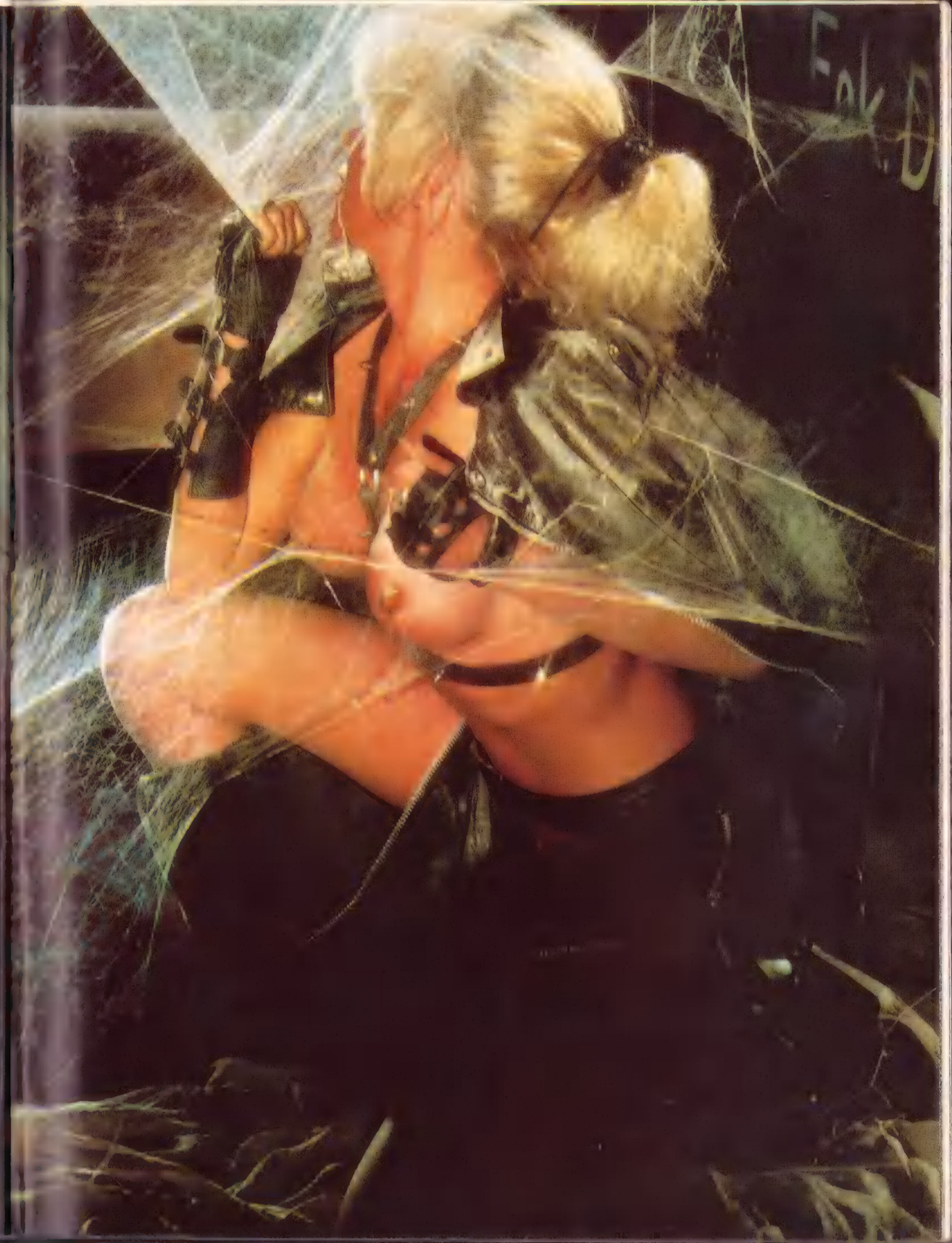

Wendy ısrarla, "Vallahi o kadar korkmamıştım," demekte. "Ama itiraf edeyim ki donmak üzereydim orada. Karların üzerinde mayo sergileyen modellerin neler çektiğini şimdi anlıyorum."

UÇUŞ PROJEKTÖRÜ ROY STENSON

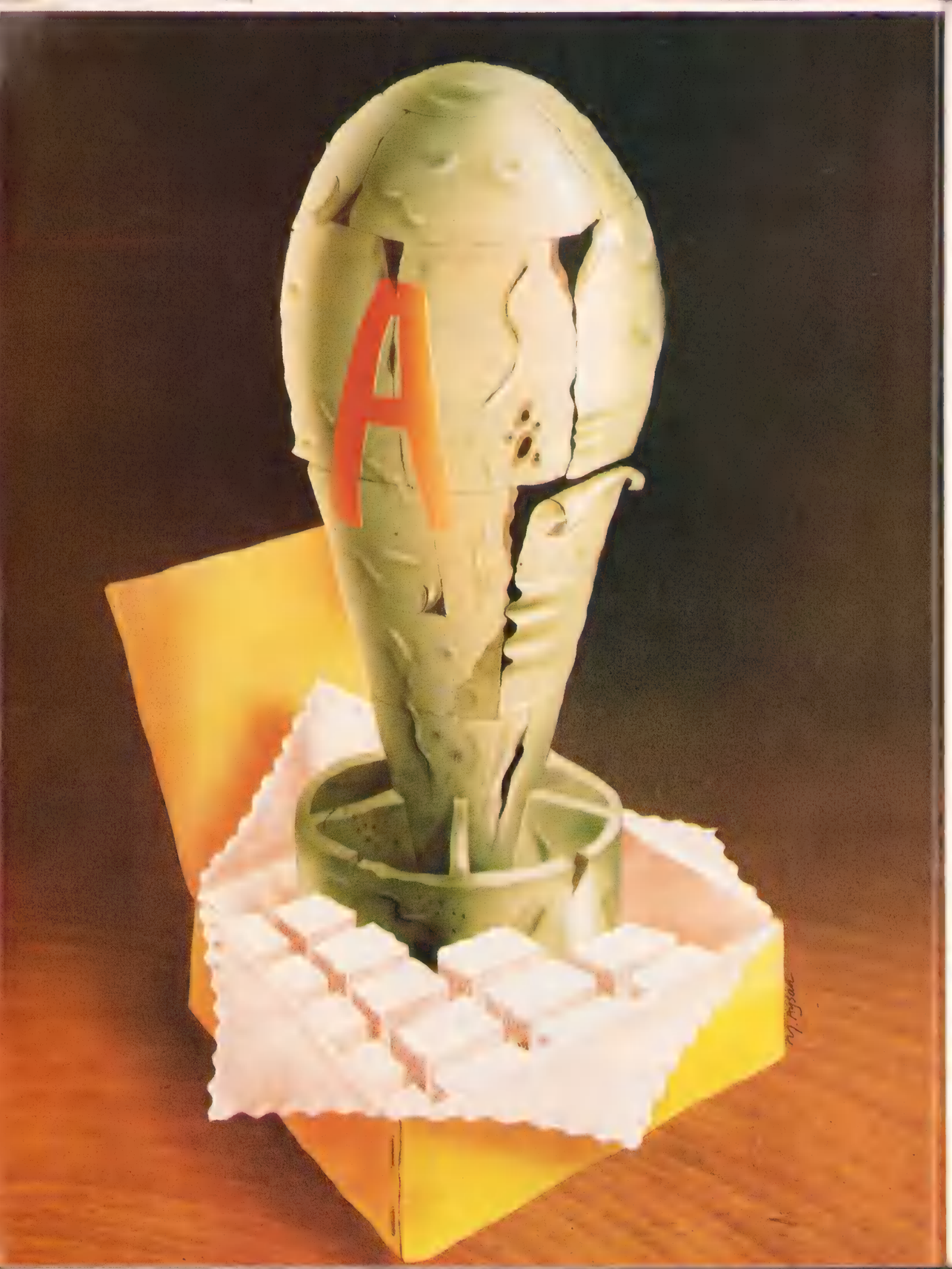

afganistan'ın işgali ve iran'daki islam devrimi, sscb'nin güneyini çeviren islam ülkelerini kuzeye karşı bir tampon olarak gördüğü için 1980 başları washington'da büyük paniğe yol açmıştı...

ATOM BOMBASI YAPMASI İÇİN PAKİSTAN'A KİM YARDIM ETTİ?

AMERİKA 1980'de, *Carter*'ın Ulusal Güvenlik İşleri Danışmanı *Brzezsinki*'nin İslam'ın Koruyucu Kuşağı ya da 3. Stratejik Bölge diye adlandırdığı Türkiye, İran, Pakistan mihverinin aralarına Çin'i de alarak doğuya doğru genişlemesini öngörüyor ve böylece Sovyetler'in muhtemel bir orak harekâtının karşısına ilk dalga askeri kuvvet çıkarabileceğini umuyordu.

O günlerde bu ülkelerin liderlerinin, senede bir iki kez birbirlerine gidip gelmesinin tek nedeni elbette sadece "Batı tarafından tecrit edilmiş olmaları" değil, liderlerin politik olarak kendilerini birbirlerine yakın hissetmeleriydi de...

ABD Dışişleri eski Bakanı *Alexander Haig*'in sonradan bize Washington'da söylediğine göre Amerika, Doğu Pasifik'ten Akdeniz'e kadar genişletmek istediği koruyucu güvenlik kuşağı stratejisinin bir parçası içinde gördüğünden bu ülkelerin "stratejik consensus'e varmasını teşvik etmişti."

1983'te Çin Devlet Konseyi Üyesi ve Dışişleri Bakanı'nın Türkiye'yi ziyareti ve Dışişleri Bakanı *İlter Türkmen* ile görüşmesi sonrasında verdiği demeç *Haig*'i doğruluyordu.

"Afganistan'ın işgali ve İran-Irak savaşının tehlikeli seyrinden duyduğumuz endişeyi dile getirdim. Türkiye'nin Çin'le ilişkilerini geliştirmesini arzu ediyoruz, çünkü Türkiye'yi, Ortadoğu'nun müstakbel lideri ve nihayet dünya petrolünün güvencesi olarak görüyoruz."

Görüşmeden sonra *Türkmen*'e sorulmuştu:

"Uzun süredir neden Türkiye'ye *Ziya ül Hak* dışında yabancı konuk gelmiyor?"

Türkmen, yüzündeki donuk ifadeyi bozmadan cevaplamıştı:

"Çok meşgulüz de ondan... Seçimler falan var."

İki ülke lideri arasında gerçekten de bir "consensus" oluştuğu 24 Kasım 1981'de *Evren*'in Pakistan seyahatini izleyen Cumhuriyet gazetesi Genel Yayın Müdürü *Hasan Cemal*'in *Ziya ül Hak*'ın ağzından yazdığı şu satırlardan da belli oluyordu:

"Sanırım kendisi hayatta karşılaştığım en heyecanlandırıcı şahsiyettir. Mübalağa etmiyorum. General *Evren* tam dört yıldızlı bir generaldir. Bu yüzden kısa bir dönemde bu kadar başarılı olmuştur.

O bir ilham kaynağıdır. Ülkesi için ve birçok ülkenin yöneticisi için ilham kaynağıdır.

Sevgisi ile samimiyeti ile kalbimi fethetti."

Ziya ül Hak sevgisini vurgulamak için, *Evren*'e ayrıca "Sakıp" adında dört yaşında kahverengi bir atla çok iyi cins iki inek hediye etmişti.

Devlet Başkanı *Kenan Evren* de ikili görüşmede "Pakistan'ın fiili bir müdahaleye maruz kalacağı kanaatinde değilim, ancak böyle bir gelişme olursa yanınızda olduğumuzu bilmenizi isterim. En ön safta, maddi, manevi her türlü yardımı yaparım," diyerek Pakistan'a, Pakistanlılara ve liderlerine duyduğu muhabbeti dile getirmişti.

Bu muhabbet, Türkiye'de "Gandi", Pakistan'da da "Geceyarısı Ekspresi" filmlerinin yasaklanmasına kadar uzanmıştı. Gandi'nin yasaklanmasının Türkiye'nin Pakistan'a bir jesti olduğunu bilmeyenler "Türk Kurtuluş Savaşı'na destek vermiş Hintlilerin milli mücadelelerinin öyküsünün neden yasaklandığını" merak edip durmuşlardı.

Bu arada askeri düzeyde karşılıklı ziyaretler gerçekleşmeye başlamış, Pakistan Genel Kurmay Başkanı Orgeneral *Muhammed İkbal Khan*'ın Devlet Başkanı ve Genelkurmay Başkanı *Kenan Evren*'in konuğu olarak Ankara'ya gelişinin ertesinde, teknik askeri heyetler askeri işbirliği için çalışmalara başlamıştı. Bu çerçevede Türkiye ile

makale UFUK GÜLDEMİR

İLLÜSTRASYON: YILMAZ AYSAN

Pakistan'ın ortak mühimmat üretimi ile Türkiye'de yapılacak savunma yatırımlarına körfez ülkeleri ile birlikte Pakistan'ın da ortaklığı ve bunun doğal sonucu olarak üretilecek malzemenin ihracı söz konusu olmuştu.

Washington bu ilişkiyi iki sorun haricinde kıvançla izliyordu:

Sorunlardan birisi uyuşturucu kaçakçılığı idi ki, Amerika'nın iç politikası açısından her zaman önem taşımıştı.

1983'te ABD Temsilciler Meclisi Narkotik Özel Komitesi Başkanı *Charles Rangel* bu konuda Kongre için bir rapor hazırlamak üzere Türkiye'ye gelmişti.

1983 tarihini taşıyan not defterimize göre, Ankara Oteli'nde sohbet ettiğimiz *Rangel*, şunları anlatmıştı:

"Uyuşturucu kaçakçılığını önlemekte önemli adımlar atan Türkiye sadece müttefiki olarak değil, bölgede liderliğini de desteklediğimiz bir ülkedir. Washington, Türkiye'nin uyuşturucu kaçakçılığını önlemekteki başarısını da takdirle takip etmektedir."

"Şu anda Türkiye'de bulunuş nedeniniz kaçakçılığın devam ettiği anlamına gelmiyor mu?"

"Türk yetkililer eroinin sınırlarının doğusundan Türkiye'ye geldiği kanaatindeler."

"Türkiye'nin bu alanda ABD'den bir isteği oldu mu?"

"Alman kurtköpekleri iklim farklılığı yüzünden fazla başarılı olamamışlar. Şimdi kokuya hassas Amerikan köpekleri istiyorlar."

"Peki, Türkiye'den geldiği ileri sürülen eroin hangi bölgeden geliyor?"

"Sizin bu sorduğunuzu ben Türkiye'ye geldiğimden beri soruyorum."

"Cevap alamadınız mı?"

"Hayır. ABD'de yakalanan eroinin yüzde 52'si İran, Afganistan, Pakistan, Türkiye kaynaklı. Türkiye'de yakalanan eroin İran malı, Pakistan'da yakalanan ise Türk. İçinden çıkmak mümkün değil."

Ancak Türkiye ile Pakistan arasındaki işbirliğinde ABD açısından asıl sorun "uranyum zenginleştirilmesi" işleminden, bir başka deyişle atom bombası arayışlarından kaynaklanıyordu.

Alexander Haig, 1982 Mayıs'ında, ABD Dışişleri Bakanı iken yaptığı Ankara ziyaretinden hemen sonra Atina'ya hareket etmiş, burada *Papandreu* tarafından kabulünde "Türkiye'nin Yunanistan için tehdit olmasının söz konusu olamayacağını, çünkü ABD yönetiminin Ege'de bu izlenimi bırakacak bir Türk emrivakisine izin vermesinin mümkün olamayacağını" kaydedince *Papandreu*'dan şu yanıtı almıştı:

"Türkiye'nin Yunanistan için tehdit olmadığı iddianız, ancak Türkiye Pakistan ile birlikte yürüttüğü atom bombası çalışmalarını durdurduğu zaman bizim için inandırıcılık kazanır."

Aslında *Haig* bu sorun ile ilk kez karşı karşıya gelmiyordu. Mart 1981'de ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi'ndeki bütçe beyanı sırasında da bu konuda hayli sıkıştırılmıştı.

Demokrat Parti'nin California Senatörü *Alan Cranston*, Pakistan'ın nükleer programını durdurmak için ABD yönetiminin ne yaptığını sorunca, *Haig* şu yanıtı vermişti:

"Nükleer açığa neden olan güvensizliği kışkırtmakla, bugünkünden daha fazla tehlikeye maruz kalabilirsiniz."

Haig'in bu toleranslı cevabı, elbette ABD yönetiminin Türkiye ile Pakistan arasında bu konudaki yardımlaşmanın yakından izlenmesine ve durdurmak için diplomatik girişimlerde bulunulmasına engel değildi. Ancak ABD bunu açıktan yaparak da bölgedeki en güvenilir iki müttefiki *Ziya ül Hak* ve *Kenan Evren*'i, bir ABD Dışişleri Bakanlığı mensubunun deyimiyle "embarress' etmek (zor duruma düşürmek) istemiyordu.

Ancak 1981 Haziran'ında bu dengede bir bir çatlak meydana geldi.

ABD Senatosu Dışişleri Komisyonu'nda, Pakistan'a askeri yardım tahsisi müzakereleri sürdüğü sırada, senatörlerin sıkıştırması üzerine yönetim, "Stratejik mahiyet taşıyan bir grup kargonun Türk bandıralı gemilerle Pakistan'a sevkedildiğinden haberdar olduklarını" açıklamak zorunda kalmıştı.

Amerika, Pakistan'ı stratejik consensus çerçevesinde değerlendirip, ilişkilerine önem atfettiğinden Pakistan'a yapılacak olan 3 milyar dolarlık yardımın tehlikeye düşmemesi için Türkiye'yi böyle bir girişimden vazgeçirmek ihtiyacı hissetmişti. Bu gerekliydi, çünkü Amerikan kamuoyu, "gizlice nükleer silah peşinde koşan askeri diktatörlük Pakistan'a yardım yapılmasına karşı çıkabilirdi."

ABD Dışişleri Bakanlığı, bunun üzerine Türkiye'deki Büyükelçisi *Robert Strausz Hupe*'ye durumu aktararak bir NATO üyesi olan Türkiye'nin devreden çıkması için girişimlerde bulunmasını istedi.

Sefir, o dönemde izlediği yöntemle, sorunu önce Dışişleri Bakanı *İlter Türkmen*'e götürmüş, daha sonra da askeri kanatla temasa geçmişti.

Türk makamlarıyla görüşürken *Strausz Hupe*'nin argumanı şöyleydi:

"Türkiye, bu tutumunu devam ettirdiği sürece Pakistan'a savunma yardımını tehlikeye düşürür, ki askeri açıdan güçlü bir Pakistan, ABD'nin olduğu kadar Türkiye'nin de yararınadır."

Hupe, ayrıca büyük bir özenle bu tür illegal angajmanların Türkiye'nin de üyesi bulunduğu NATO'nun geleneklerine uygun düşmeyeceğini vurguluyordu.

Bu olaydan önceki gelişmeleri ise 1986'da Brüksel'deki NATO karargâhında *Charles Von Doren* ile konuştuğumuzda öğrenme olanağı bulmuştuk.

Nükleer uzmanı *Von Doren*, bölgedeki ülkelerin nükleer durumu hakkında aslında birer cümleden fazla bilgi vermek niyetinde değildi.

Türkiye: Nükleer silahların üretiminin sınırlandırılması anlaşmasına imza koyan ülkeler arasında. Ancak, ülkenin savunmasına ve güvenliğine önem atfettiklerine" ilişkin, koydukları muhalefet şerhi, tutumları hakkında bilgi veriyor.

Pakistan: Bu konuda çok ileri gidilirse kendileri için intihar olur.

İsrail: Nükleer silahları olduğunu tahmin ediyoruz.

İran: Şah döneminde gayet hırslı bir nükleer programları vardı. Ama savaş, bu çabalarına sekte vurdu. Savaştan sonra devam edecekleri kanısındayız.

Hindistan: Bu konuda hayli ilerde. Buna karşılık Türkiye ve Pakistan'dan şikâyetçi.

Bu cümlenin ağzından çıkması üzerine *Von Doren*'i kıskaca almış, sıkıştırmaya başlamıştık.

"Şikâyet Türkiye ve Pakistan'ın ortaklaşa nükleer çalışmaları olduğu konusunda mı?"

"Evet, buna benzer iddialar var."

"Elinize hiç somut delil ulaştı mı?"

"1982'de iki ülke arasında teknik işbirliği olduğuna ilişkin bazı ipuçları gelmişti. Ancak şimdi devam ettiği kanısında değilim."

"Türkiye Pakistan'a bu konuda teknik yardım yapabilecek kadar ileri mi?"

"Sanmıyorum. Türkiye'nin araştırma reaktörleri var ama uranyum tesisleri yok. Uzmanları olduğunu biliyoruz, ancak Türkiye'nin böyle bir silaha ihtiyacı olduğunu sanmıyorum."

"Türkiye Pakistan'a yardım etmiyorsa, o halde Pakistan, Türkiye'ye yardım ediyordu."

Von Daren, burada bir kahkaha atarak eklemişti:

"Siz balığa çıktınız galiba."

Asılmaya devam etmiştik:

"Türkiye'den bu konuda izahat istemiş miydiniz?"

"Hatırlamıyorum ama, bazı İsviçre ve Alman firmalarının teknisyenlerinden yardım istendiğini, bu arada Almanya kaynaklı bazı hammaddelerin

(devamı 100. sayfada)

TEBRİKLER!

TÜRKİYE ULUSAL RALLİSİNİN
ŞAMPİYONLARI,
PİLOT ALİ KARACAN,
COPİLOT CAN ÜNLÜ
VE TÜM ROTHMANS EKİBİNİ
KUTLARIZ.

Yeşil Bursa Rallisi Grup B	1.si
Kartepe Tırmanma Yarışı	1.si
Hüseyinalan Tırmanma Yarışı	1.si
Kazan Otokrosu	1.si
Yarımca Otokrosu	1.si
Rothmans Bravo Rallisi	1.si

1986 Türkiye Ralli Şampiyonu Ekip.
1986 Türkiye Grup B Şampiyonu

VAKORAMA
"Genç Yaşayın"

SEN NEYMİŞSİN WENDY O.!

(86. sayfadan devam)

yoz alır, gitarları, piyanoları filan un ufak eder. Bir televizyon şovunun çekimi sırasında, Wendy film setine sürdüğü bir otobüsle girmiş, iki sahne duvarını delip geçmiş. İşte böyle bir kadın! Bir iki şovunda da arabalara yerleştirdiği dinamitleri patlatmış. Arabalar yengen... İyi mi? Milwaukeeli bir polis, "Şeytanın ta kendisi bu kart!" demiş onun için. Şimdi de Jeff Cohen kalkmış, rezaletlerden "rezalet" beğen demekte ona.

Ertesi gün Wendy, telefonda "Tamam," demiş Cohen'e, "Kabul. Zaten hep yapmak istediğim şeylerin listesini çıkarırdım, listemdeki bir numarayı söyleyeyim sana: bir uçağın kanadında yürüyeceğim. Uçak 120 metrede uçarken. Çırılçıplak."

Şimdi de bu kadın ağsız, kemersiz, sigortasız, bir uçak kanadında yürümek istiyor. Seçtiği mıntıka da Mexico'nun sivri kayalarla dolu Manzarillo yöresi. Orası, bildiği en tehlikeli yer imiş de, onun için seçmişmiş orayı Wendy O.

İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma iki motorlu bir Stearman'dı, bir şafak vakti onlarla birlikte havalanan uçak. Pilot, Hollywood'un en usta gösteri pilotu Chuck Wentworth idi. Wendy O. Williams, kararlaştırıldığı gibi çırılçıplak değildi ama. Menajeri Rod Swenson, ısrarla bir paraşüt takmasını istiyordu (oysa 100-120 metre yükseklikte paraşütün önemli bir işlevi olmayacaktı). Buna karşılık Wendy de, o meşhur deri şortlarından birini giyeceğim diye tutturmuştu.

Plana göre, Wendy 100 metre yükseklikte kanadın üzerine çıkacak, bir süre sonra da 3500 metreye yükselecek olan uçaktan yere paraşütle atlayacaktı. Uçak yükseldiği zaman, Swenson dahil, herkes bu işin bir intihar olduğunu anlamıştı. Wendy böylesi bir cambazlık için eğitilmiş değildi.

Derken, kanada ilk adımını atıyor. Dehşetle esiyor rüzgâr. Sonraları, "Saatte 140 kilometre hızla giden bir arabanın tepesinde ayakta durmaya çalışmak gibi bir şeydi bu. O ne sarsıntı, ne vibrasyondu öyle!" diye anlatıyordu bize Wendy. "Ama kanadın üzerinde ayakta duramazdım. Çömelip kanada yapışıverdim. Erkeğimi kucaklar gibi kenetlendim oraya."

Fotoğrafçılar harıl harıl deklanşörlerine basadursunlar, Wendy can havliyle sarıldığı kanatta gerçekten ta derinliklerinde tatlı mı tatlı birtakım sarsıntılar hissetmiş. Elinde olmaksızın poposuyla hafif bir dans hareketinin dairesel, inişli çıkışlı ritmine geçivermiş. O arada, "Ya sonunda zevkten gevşeyiverir de, uçağın var gücümle sarıldığım kanadından çözülüverirse kollarım?" diye de geçirmekteymiş.

Ve biz de sormuştuk ona: "Yani uçak kanadı seni tahrik ediyor, öyle mi? O halde şu anda yere indiğine göre hemen *boy friend*ine koşarsın herhalde?" Ve gülüyor Wendy: "Ben her zaman tahrik olmuş durumdayım ağabey!" diyor.

"Bugün 15 Aralık. Bulaşıklar yığıldı, evin her tarafında örümcekler kol geziyor, durumum berbat ve ben hâlâ evlenecek bir kadın bulamadım..."

ATOM BOMBASI

(96. sayfadan devam)

Pakistan'a gittiğini biliyoruz. Bazı komponentleri de Hollanda'dan aldıklarını biliyoruz. Bunları öğrendiğimiz tarihte reaksiyon göstermeye başladık. Bu reaksiyonun sonucunda Pakistan'ın Türkiye'ye yaklaşımda bulunmak zorunda kaldığını düşünüyorum."

"Yani Avrupa'dan Pakistan adına alım yapması için mi? Re-export için mi?"

"Evet, bu noktada alarm zillerini çaldık ve işi durdurduk. Ama burada merkezi dikkat, Türkiye'nin Pakistan'a re-export işine değil, Pakistan'ın bu olanağı ne pahasına olursa olsun elde etmesine yöneltilmişti."

Amerikan kanadına verilen bilgilere göre Batı Pakistan'ın uranyum zenginleştirilmesi alanındaki çabalarına sekte vurunca Pakistan kanadı sorunu en üst düzeyde Türk tarafına açmış, uranyumu zenginleştirme işleminde ilerlediklerini, ancak bazı hayati malzemeleri sağlamakta zorlandıklarını vurgulamışlardı.

Türk kanadı bu aşamada Türkiye'nin NATO üyeliğinin Pakistan'ın Avrupa'dan alamadığı malzemeyi daha kolay sağlamakta katkısı olacağını belirtmişti.

Tabii bu görüş teatileri sırasında da, hiçbir zaman resmen müzakere edilmemekle birlikte, Pakistan'ın Türkiye'nin yardımıyla elde edeceği nükleer gelişmeyi "kardeş Türkiye ile paylaşmaktan gurur duyacağı" ima edilmişti.

Türk kanadı, bunu egemen bir devletin hükümranlık hakları çerçevesinde değerlendirip bir sakınca görmediğinden, bu işbirliği, tamamen Devlet Başkanı ve Genelkurmay Başkanı *Kenan Evren*'in bilgisi ve inisiyatifi dahilinde yürümeye başlamıştı.

Batı reaksiyonunun iki ülke lideri arasında daha sohbet babında konuşulduğu hafta, ilginç bir gelişme meydana geliyor, haber Atina kaynaklı olarak uluslararası platformlara sürükleniyordu.

Ve nihayet *Papandreu*, ABD Dışişleri Bakanı *Haig*'e Türkiye'nin atom bombası çalışmalarından söz ederken *Haig*'in hayret dolu bakışları içinde *Ziya Ül Hak* ve *Kenan Evren*'in arasında geçen konuşmaya, kullanılan sözcükleri de aynen zikretmek suretiyle atıfta bulunuyordu.

Türkiye'nin işi çok zordu.

Bir yanda Washington vardı, diğer yanda da Cumhurbaşkanı *Evren*'in "kardeşim" dediği *Ziya Ül Hak*.

Washington kazandı.

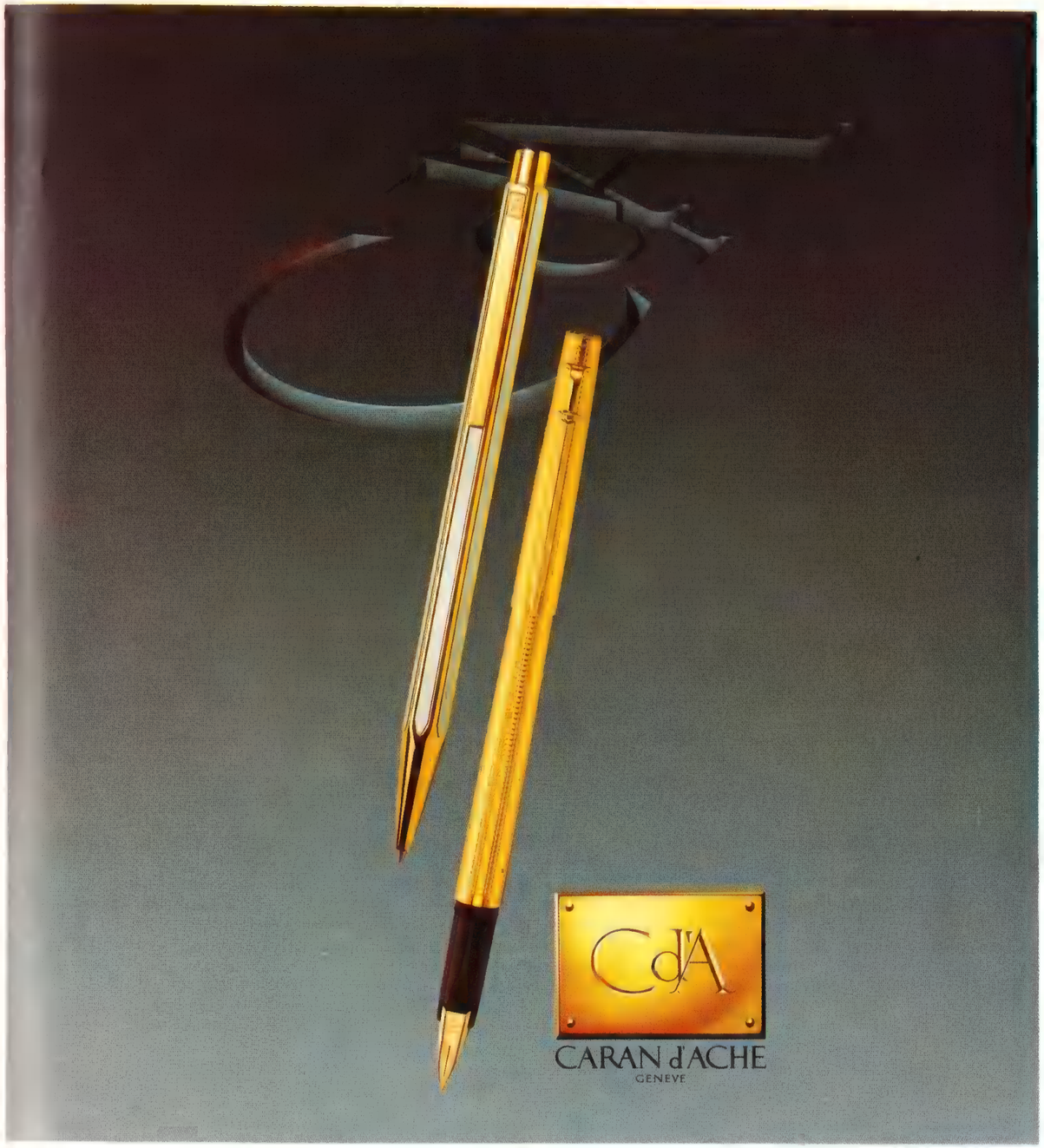

KASAŞ
KALEM SAAT VE KIYMETLİ AKSESUAR
TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Rumeli Cad. 11/1 80220 Osmanbey - İstanbul Tel: 146 56 82 - 140 53 53; Teleks: 27 132 cda tr.

MEHMET ALİ BİRAND

(28. sayfadan devam)

"Orduyu belirli tutumundan dolayı eleştirmek kolay. Ama biz siviller ne yapıyoruz?"

pay alamadıkları için...

BİRAND: Yeterince yararlanamama... Şu mantıkla açıklıyorlar bunu: "Benden yüzde on kesiliyor. Emekli olduğum zaman bana ödenen toplu para, piyasa koşullarıyla eşit değil. Benim paramla iş yapılıyor. Ama paramın değer birikimi yeterli değildir. Ordu pazarlarında satılan mallar da iyi kalite değil," diyorlar.

PLAYBOY: Subay, sivil memurlara oranla müthiş avantajlar sağlamıyor mu? OYAK aracılığıyla ev, araba...

BİRAND: OYAK çok kısıtlı kredi veriyor.

PLAYBOY: Sivil memurların bu olanağı da yok...

BİRAND: Bu açıdan bakıldığı zaman doğru...

PLAYBOY: Subayın sivil memurlara göre sahip olduğu avantajlar kitabımızda da yer alıyor. 20 bin liraya iki haftalık tatil yapabiliyor, ordu tesislerinde. Bir sivil bu parayla bir günlük tatil bile yapamaz. Bu ayrıcalık toplumda tepki niteliğinde rahatsızlık doğurmuyor mu, sizce?

BİRAND: Rahatsızlık doğurmaması imkânsız. Maliye ya da Ticaret Bakanlığı'nda çalışan bir memura bu imkân sağlanmıyor da, başka bir memura sağlanıyorsa rahatsızlık doğurur tabii... Ama başka bir çarpıklık daha var. Devlet maaş veremediği için böyle küçük rüşvetlere başvuruyor. Son zamanlarda bazı devlet kuruluşları, bakanlıklar da bu yola başvurmaya başladı. Benim rüşvet dediğim bu. Onlar da dinlenme tesisleri açmaya başladılar.

PLAYBOY: "Vatani görevimi yapıyorum," diye askere giden gençlerin yazın dinlenme kamplarında ya da orduevlerinde, "hizmet" vermelerine ne dersiniz?

BİRAND: Aslında o gibi yerlerde çalışarak askerlik yapabilenler kendilerini çok şanslı görüyorlar. Bu işler için aracı kullananlar pek çok. Er böyle bir yerde çalışarak askerlik yapmak için can atıyor.

PLAYBOY: Türkiye'de, sivillerin gittikleri yerlerde askerlere rastlayamazsınız. Ama Batı'da kahvehaneler, bar, lokanta ya da meyhaneler böyle ayrı değildir. Ne dersiniz?

BİRAND: Doğru. Batı'da böyle ayrılık yok. Bizde askerler belki maddi koşullar nedeniyle sivillerin devam ettiği yerlere gidemiyorlar...

PLAYBOY: İşçiler, memurlar askerlerden çok daha düşük para almıyorlar mı?

BİRAND: Türk subayıyla diğer askerleri karşılaştırırken bir şeyi gözden uzaklaştırmamak gerekir. Bir Fransız subayı meyhaneye gidiyor. Yiyip içerek eğleniyor, şarkı söylüyor. Fransız toplum yapısı farklı, bizimki farklıdır. Bizde yazılı olmayan kurallar, kısıtlamalar var. Sonra ekonomik ve kültürel yapılar da farklıdır. Yalnız şu yargıda çok haklısınız: Bir öğretmen, bir subaydan daha mı az yararlıdır Türkiye için? Öğretmene, subaya sağlanan olanağı sağlayamıyoruz.

PLAYBOY: Ordu çok kapalı bir toplum değil mi?

BİRAND: Orduyu belirli tutumundan dolayı eleştirmek kolay. Ama biz siviller ne yapıyoruz? İşler biraz karışır karışmaz "ordu" demiyor muyuz? Her şeye rağmen ordu kendi içinden çözümler üzerinde çalışıyor. Mesela sivil liselerden de Harp Okulu'na öğrenci alınıyor.

PLAYBOY: Harp Okulu'nda Prusya askeri disipliniyle yetiştikten, kendini ayrı bir dünyanın insanı gibi koşullandırdıktan sonra ne değişir?

BİRAND: Aslında katı disiplinden yavaş yavaş uzaklaşılıyor. Artık uygulamada değişiklikler var.

PLAYBOY: Sizce, kitabımıza da yansıyan, bazı askerlerin politikacıya "çirkin", katılmadığı dünya görüşüne de "sapık" dememesi için ne yapılmalı, demokrasinin geleceği açısından?

BİRAND: Bence önce sivillerin değişmesi gerekiyor. MC döneminde olduğu gibi, "Sol her görüldüğü yerde ezilmelidir," görüşünden hareket ettiğimiz sürece, "Subay niye böyle düşünüyor?" demeye hakkımız yok. Önce siviller kendi aralarında görüşbirliğine varıp, demokrasiyi içlerine sindirmelidirler.

PLAYBOY: Peki, 12 Eylül'den sonra, yasalarla demokratik işleyişe getirilen yasal sınırlamalara, yasaklara ne dersiniz?

BİRAND: O yasalar değişecek.

PLAYBOY: "Demokrasi" deniliyor ama, bir yandan da sol denilince suç, solcu denilince de suçlu geliyor akıllarına. Solsuz demokrasi olur mu?

BİRAND: O da bizlerden, sivillerden kaynaklandı.

PLAYBOY: "Vatanseverliğin" tekele alınması, sol "hain" olarak damgalanması...

BİRAND: O ayrımı da siviller yaptı. Yine siviller değiştirebilir.

PLAYBOY: NATO ülkelerinde iktidara güreşen komünist partileri var. Kimse çıkıp, o partililere "vatan haini" demiyor.

BİRAND: Demiyor. Çünkü sivil toplum uzlaşmaya varıp, oturmuş. Bizde de siviller uzlaşmaya vardığı takdirde askerden tepki gelmez. Askerler kesinlikle demokrasiye inanıyor. Ama kendi inandığı demokrasi...

PLAYBOY: Yani, solsuz demokrasi...

BİRAND: Onun bir demokrasi anlayışı var. Demokrasi oyununun nasıl oynanıp, nasıl oynanmaması gerektiği konusunda bir anlayışı var. Oysa bizim anlayışımız o değil. O solsuz, kavgasız ve yapıcı olsun istiyor.

PLAYBOY: Demokrasinin mayası değil mi, "kavga" dediğimiz tartışma ve eleştiri özgürlüğü...

BİRAND: Orada farklılık çıkıyor ortaya. O da neden? Demokrasi tartışarak uzlaşmaya varmaktır. Ama biz siviller henüz kendi aramızda uzlaşmaya varamadık ki...

PLAYBOY: Galiba istenilen demokrasi, "otoriter" demokrasi... "Emir ve komuta zinciri içinde..."

BİRAND: Önce vatan düşünülsün... Önce vatan, sonra partiler...

PLAYBOY: Partiler halka ve vatana birer hizmet aracı değil mi? "Parti önceliksiz," yapıya demokrasi denilebilinir mi?

BİRAND: Tartışma olmasın istiyorlar. "Demirel kalkıp şu lafı etmesin. Çünkü yarattığı kargaşayla ülkeyi sarsıyor."

PLAYBOY: Tartışmasız, suskun ortama demokrasi denilebilir mi?

BİRAND: Dünyalarımız ayrı...

PLAYBOY: İzninizle tekrar konuyu değiştiriyorum. Kaç yıllık evlisiniz?

BİRAND: 15 yıllık evliyim. Aslında, bunca yükün altından kalkmamda birinci derecede eşim yardımcı. Sürekli gezilerdeyim ya da çalışıyorum. Eve ayırabileceğim zamanım yok. Bütün yük eşim Cemre'nin sırtında.

PLAYBOY: Eşiniz, Milliyet Gazetesi'nin eski sahibi Ercüment Karacan'ın kızı, değil mi?

BİRAND: Evet...

PLAYBOY: Uyumlu bir yaşantımız olduğu söyleniyor.

BİRAND: Öyledir. Cemre benim arkadaşım aynı zamanda. Onunla dedikodu yaparım. Konularımı tartışırım. Sorarım. Sağ duyusuna inanıyor, güveniyorum. Yazdığım her şeyi önce ona okuyorum. "Olmamış," dediği yerleri yeniden yazarım. Bütün kitaplarımı, televizyon programlarının metinlerini, günlük yazılarımı ilkin o okur.

PLAYBOY: Eşinizin gazeteci bir aileden gelmesi sizin için bir avantaj mı?

BİRAND: Gayet tabii. 24 saat gazete ve

YENİ
KARAMÜRSEL
KUMAŞ
HEDİYELİ
Satışları
başladı...

Aralık ayının adı YENİ KARAMÜRSEL'de HEDİYE AYIDIR.
YENİ KARAMÜRSEL MAĞAZALARI yıl içinde elde ettiği kârın bir kısmını en az 10.000 liralık alış veriş yapan müşterilerine **"ALIŞVERİŞLERİ NİSPETİNDE"** KUMAŞ HEDİYE OLARAK dağıtıyor.
Siz de YENİ KARAMÜRSEL'den alış veriş yapın,
Konfeksiyondan parfümeriye, elektrikli ev araçlarından ayakkabıya, züccaciyeden perdeye kadar her şeyin en iyisini, en elverişli fiatlarla ve HEDİYENİZLE BİRLİKTE alın.

YENİ KARAMÜRSEL'in sunduğu bu gerçek halk hizmetinden siz de yararlanın.

Kredili Müşterilerimiz de KUMAŞ HEDİYELİ satışlarımızdan aynen yararlanırlar.
1985 yılı Aralık ayında dağıtılan KUMAŞ Hediye miktarı 60 Milyon liraya ulaşmıştır.

YENİ
KARAMÜRSEL
Büyük Mağaza

İSTANBUL: Şişli-Sultanhamam-Kadıköy-Üsküdar- Yeni Levent-Sıracevizler
ANKARA : Kızılay-Ulus
İZMİR - ADANA - MERSİN - BURSA - ADAPAZARI - GAZİANTEP - K.DZ. EREĞLİSİ - AYVALIK - SAMSUN - SİNOP - İSKENDERUN - MALATYA

gazeteciliğin konuşulduğu bir evde büyüdü. Onun için beni çok daha iyi anlıyor.

PLAYBOY: Siz sürekli geziyorsunuz. Kıskançlık sorunu çıkmıyor mu?

BİRAND: Hayır. Her şeyden önce bu, bir karşılıklı güven olayıdır. Onun için bizim böyle bir sorunumuz olmadı.

PLAYBOY: Siz solcu olarak biliniyorsunuz. Buna rağmen nasıl güvenip size televizyonda program yapma izni verildi?

BİRAND: Aslında Türkiye'de bir kavram kargaşası var. Solcu kim? Kim sosyal demokrat, kim komünist? Bu konular birer karmaşa. Bana program yapma olanağının verilmesi, sanıyorum ihtiyaçtan kaynaklandı. Ben bir öneride bulundum. Projemi yapıp sundum. Görüşmeler yapıldı. Sonra bana "Çalışmaya başla," dediler. Bir yıllık bir hazırlık döneminden sonra, program yayınlanmaya başladı.

PLAYBOY: O halde sizi "sakıncalı" bulmamışlar...

BİRAND: Sakıncalı bulsalardı, rahatlıkla geri çevirirlerdi. Ama şu da bir gerçek: Türkiye'de de bir şeyler değişiyor.

PLAYBOY: Programınızın adını neden "32. Gün" olarak belirlediniz?

BİRAND: Ad olayını çok düşündük. Sonra Ali Kırca, "Öyle bir isim bulalım ki, marka olsun," dedi. Sonunda, aylık program olacağına göre, olmayan bir gün olsun istedik. "32. Gün" oldu.

PLAYBOY: Programınız ayrıntılı biçimde denetleniyor galiba...

BİRAND: Yayından önce denetleniyor tabii. Ama bugüne kadar kimse bana, "Neden şuna yer verdin, niçin şunu gösterdin?" demedi.

PLAYBOY: 1980'den sonra Türkiye'de, yeni bir "Mc Charty dalgası"nın yaratılması amacıyla büyük çabalar gözlemlendi. Bu amaç için daha çok TRT kullanıldı. Siz programlarınızda Mc Charty rüzgârlarına pek yer vermiyorsunuz. Bu durum yadırganmadı mı?

BİRAND: TRT'nin ilkelerini bildiğim için bu çizgi içinde kalıyorum. Avrupalı gazeteci gözüyle bakıyorum olaylara. Kimse bana bir şey söylemedi.

PLAYBOY: TRT'nin dış haber anlayışı genellikle "kaza" haberleriyle Amerikalı yöneticilerin demeçleri üzerine kurulu. Siz ise, olayların derinliğine iniyor, ayrıntılı bilgi ve görüntü veriyorsunuz. Yadırganmadınız mı?

BİRAND: Hayır... Ayrıca biz ateşi yeni keşfetmiyoruz. Bu programların dünyada çok benzeri var. Aslında bir denetim var. Ama ben bir duvarla, engelle karşılaşmadım. Denetimi hissetmedim.

PLAYBOY: Sizce Türkiye televizyonculuğu, dünya televizyonculuğunun neresinde?

BİRAND: Türkiye dünyanın neresindeyse televizyonculuğu da, basını da orada...

PLAYBOY: Dünyada olup bitenleri algılamak için, Türkiye'deki yayınları yeterli buluyor musunuz?

BİRAND: Türkiye'ye geldikten sonra dünyayla bağlarım kopuyor...

PLAYBOY: TRT gerçek anlamda dünyaya bir pencere açamaz mı?

BİRAND: Basın için zor ama, TRT bunu yapabilir. Dünyanın her yerinde devlet öncülük ediyor bu konuda da...

PLAYBOY: TRT Televizyonu'nun ikinci kanalı için ne diyorsunuz?

BİRAND: Bir canlılık getirdi televizyona. TRT kendi içinde bir rekabet başlattı. Onun için çok iyi oldu. Örneğin ben, Can Okanar'dan daha iyi bir program sunmak için çırpınıp duruyorum.

"İş ortaklığının bu kadarı da olmaz ki..."

PLAYBOY: Televizyondaki programdan sonra Nokta dergisinin bir anketine göre siz "en çekici" erkeklerden biri seçilmişsiniz.

BİRAND: Bundan bir yıl önce Nokta'nın anketine konu bile olamazdım. Ama televizyonda sıkça görünürseniz, insanlar sizi gündeme getirebiliyor. Bu konjonktürel bir şey. Gelecek yıl başka biri çıkacaktır.

PLAYBOY: Televizyondaki programdan sonra, sokaktaki yurttaşın tavrında bir değişiklik oldu mu?

BİRAND: Sizi aileden biri saymaya başlıyorlar. Daha içten gülüyorlar. Yolda giderken biri gelip teşekkür edip uzaklaşıyor. Çok duygulandıran bir olay tabii ki...

PLAYBOY: 25 yılı aşkın süreden beri gazetecilik yapıyorsunuz. Türkiye gazeteciliğini değerlendirdiğinizde ne dersiniz?

BİRAND: Bir kere muhabir arkadaşlar, yazdıkları haberlerin Türkiye'yi nasıl etkilediğinin farkında değiller. Farkında olsalardı, daha derinliğine iner, daha özen gösterirlerdi. Daha bilinçli davranırlardı.

PLAYBOY: Neden böyle, sizce?

BİRAND: Herhalde gazete yöneticileri bu kadarını istiyorlar. Babıâli'de insan unsuruna daha yeni yeni önem verilmeye başlandı. Televizyon etkinleştikçe ilgilenmek zorunda kalacaklardır. Aslında basın 1980'den beri bir bunalım yaşıyor. 1980'de, askerler "şu yazılmayacak," deyince, basın bocalamaya başladı. Çünkü araştırıcı kadrosu yoktu. Bazı gazetelerin kadına ağırlık vermeleri bundan dolayıdır. Sonra lotaryaya ağırlık verdiler. Lotarya Batı basınında da var. Ama bu kadar değildir. Gazete piyango niteliğinde değildir. Ayrıca, Türkiye'de basın dahil herkes kendini devleti kurtarmakla görevli sanıyor.

PLAYBOY: Bu gariplik neden, acaba?

BİRAND: Bilemiyorum. Ama toplum karar mekanizması olamıyor Türkiye'de. Üniversite gibi küçük küçük gruplar temsilci olarak ortaya çıkıyor herhalde.

PLAYBOY: 1980'den beri büyük sermaye çevreleri ayrıca...

BİRAND: O ayrı bir sorun...

PLAYBOY: Batı'da da, şirketlerin büyük sermaye gruplarının yaptıkları "örtbas" ediliyor mu? Sıradan adamın serüvenlerinin yanında, güçlülerin yaptıkları görmezlikten geliniyor mu?

BİRAND: Türkiye'deki çarpıklık şuradan geliyor: Türkiye'deki kapital, çok komik kapitaldir. Ona rağmen çok güçlüdür. Batı'da, bizdeki gibi kapital ayağa düşmez. Gelenekleri vardır. Yazık ki, son yıllarda basın da üstüne düşeni yapamadı.

PLAYBOY: Türkiye'de kapitalin basını

İngilizce'yi İngiltere'de Anglo World ile Öğrenin...

Görerek, duyarak, yaşayarak

İngilizce'yi İngiltere'nin önde gelen lisan öğretim kurumlarından Anglo World ile öğrenin
Miltur güvencesi ve Anglo World deneyimi
sizlere lisan öğrenimi için ideal olanaklar sunuyor.
Öğrencilere, çeşitli meslek sahiplerine,
işadamlarına
kısaca herkese,
yaz tatilinde ve yıl boyu,
çeşitli yaş gruplarında,
genel, özel, mesleki İngilizce kursları
Ayrıntılı bilgi için bizi aramanız yeter...

THY
Türk Hava Yolları ile
LONDRA
gidiş-dönüş
279.950 TL.

Miltur
Anglo World EDUCATION LTD

Merkez: Cumhuriyet Cad. 193 Elmadağ-İstanbul | Tel: (1) 146 04 20 (4 hat) Tlx: 23502 MTUR TR.
Ankara bürosu: Tunus Cad. 6/4 Bakanlıklar-Ankara | Tel: (41) 18 57 48 - 18 20 15 Tlx: 45512 MİLT TR.
İzmir bürosu: Kızılay Cad. 1/B İzmir Tel: (51) 21 87 13 - 21 85 86 Tlx: 53587 MMIT TR.

da denetimi altına almasına ne dersiniz?

BİRAND: 1980'den sonra sermaye gruplarının etkinliği çok arttı. Bu basına da yansıdı. Batı'da olduğu gibi birtakım gruplar gelir; parayı yatırır ve gazete satın alır. Buna kimsenin bir şey dediği yok. Gazetecilik yapacaksa eğer, sonrası onunla okuyucunun bileceği iştir. Ama bizde böyle olmadı. Bizde bütün gruplar kendi doğrultularında basını etkilemeye çalıştılar.

PLAYBOY: Sermaye gruplarının etkinleşmesi sadece basın alanında değil...

BİRAND: Tabii genelde etkin oldular. Basınla kalmadılar. İşi bakan atamalara kadar vardırdılar. Bu da dengeleri çok bozdu. Aslında akıllı iş çevreleri bunun farkındaydı. Onlar geri durdular. Her şeye karışmadılar. Hatta, "Bu tutum doğru değil. Fazla öndeyiz," diyenler bile çıktı.

PLAYBOY: Etkinlikleri sürüyor...

BİRAND: Alıştık artık. Fazla yadırgamıyoruz.

PLAYBOY: Başbakan'ın işadamlarını uçağa doldurup ülke ülke dolaştırmasının örneği var mı dünyada?

BİRAND: Bu kadarının örneği yok. Dünyada kapital etkinliğini böyle göstermez. Hissetmezsiniz bile. Bir birikimi, kültürü vardır çünkü. Başbakan'a, "Gözünü seveyim şu genel müdürü sıkıştır da bizim ihaleyi ertelesin," ya da, "Şu banka müdürüne söyle de bize kolaylık sağlasın," demez. Başbakan'a kimse özel işlerini herkesin ortasında yansıtmaz.

PLAYBOY: Dış gezilerde, işadamları daha çok devletle olan özel işlerini çözümlüyorlar...

BİRAND: Tabii tabii... Birkaç geziye katıldım ben de. Gördüm. Ayrıca bazı işadamları da saygınlık kazanma olarak niteliyor bu gezileri. Başbakan'la geziye çıkmış adam olmanın fiyakasına bakıyor.

PLAYBOY: Batı'da, yöneticilerin yanında işadamlarıyla, işçi temsilcileri olan sendikacılar birlikte durmuyorlar mı?

BİRAND: Tabii.... Bizdeki dengesizlikler taşıyor aslında.

PLAYBOY: İşadamlarının devlet ve hükümet yöneticileriyle birlikte yurtdışı gezilerine çıkma geleneği 1980'den sonra başlatıldı...

BİRAND: Etkinliklerinin arttığı dönemde... Şimdi Başbakan'ın bir iddiası var: "Canım büyük bir paraya mal olan şey değil. Gezsinler, görsünler," diyor. Doğru, Türkiye'nin bütçesi içinde büyük bir para değil. Kaldı ki gezilere gidenler kendi paralarını ödüyorlar. Başbakan da "gezmeleri bile benim için yeterli," diyor.

PLAYBOY: Acaba işadamlarını gezdirme işi başka türlü, Başbakan'ın dışında gerçekleştirilemez mi?

BİRAND: Gayet tabii. Bunun başka yolu var. Ayrıca işadamlarının dışında sendikacılar da var bu ülkede. Nihayet işadamları da işçi çalıştırıyorlar. Bir tarafa ağırlık verilirse dengeler bozulur...

PLAYBOY: Siz, ayrıca dış politika yazarısınız.. Diplomatların, bulundukları ülkelerin içişleri konusunda konuşmaları, demeç vermeleri diplomasi geleneğine uygun mu?

BİRAND: Hayır... Olur mu öyle şey?..

PLAYBOY: Ama Amerikalı diplomatlar konuşuyorlar, demeçler veriyorlar...

BİRAND: Talihsizlik... Herhalde yeterince tepki görmedikleri için..

PLAYBOY: Bir partiyi ya da parti içinde bir grubu desteklediklerini bile açıkladılar. Anayasa konusunda bile görüş bildirdiler...

BİRAND: Talihsizlik... Başka ne diyeyim...

KADINLAR erkekler hakkında konuşunca

(68. sayfadan devam)

nişanlı olan *T.*, "Hayatımda ondan daha sevimli bir yaratık görmedim," diyor penis için.

— Bir bakıyorum uysal, bir bakıyorum canavarlaşmış, olağanüstü bir şey!

— Ne biçim kızsınız? sorusuyla parlıyor, 19 yaşında ortaokul mezunu, tezgâhtar olan *F:*

— Aklınız fikriniz hep Şey'de. Sizin için erkek demek o demek. Şahsıma ben de arkadaşlık etmek isterim. Ama öyle şeyler isteyemem. İğrenç! Evlenirsem de birlikte gezeceğim bir insan istediğim için evlenirim. Balayında Türkiye'yi, sonrasında da tüm dünyayı... Kafama uyacaklarını bilsem şu sırtında çanta, ayağında şortla dolaşan turistlerden birine takılıp gideceğim vallahi.

F'nin tepkisini umursamadığını gösterircesine *T*'ye soruyor *A.*

— O sevimli yaratıkla oynarken belli sınırların var mı

— Oynarken mi? Bilmem! (Çapkınca bir, bilirim ama söylemem, anlamına gelen). Birden karar değiştirerek yanıtlıyor:

— Sözlenmeden önce işi tam yapmıyorduk. Sürtünerek falan yani. Ama şimdi bir sorun yok. Bir de başta ağızda güçlük çekiyordum. Sonra, madem ki onu mutlu edecekse ne fark eder, diye düşündüm.

Az önceki şamatalı halinden uzak, ciddi ve sakin bir sesle giriyor araya *A.*

—Yatmaktan çok çekinmiyorum. Ama sonrası çok kötü benim için. Yurda girdiğimde yüzüme bakan herkesin sanki az önce yaptıklarımı anlayarak, ayıpladığı duygusuna kapılıyorum. Hele bir de yolda laf atan, çimdikleyen erkeklerle de karşılaşırsam, kafam allak bullak oluyor. Onların da anladıklarını bu yüzden bana takıldıklarını düşünüyorum. Kendimi orospulaşmış hissediyorum o zaman.

— Evlenmeyecek misiniz? diyen *F*'nin sesi telaşlı ve acınaklı.

— Yani hiç konuşmadık ama, her halde evleneceğiz.

— Hadi hadi özgür kadın numaralarına yatma. Bilmez miyim, bir kız bir erkekle çıktı mı, kız evlenmeyi, erkek de yatmayı düşünür bizde...

— Eğer evlenmezsek, o hâlâ balık etinde bir kadın istediği ve ben de şu kolsuz tişörtlerini giymekten ve dansöz sevdasından vazgeçemediği için olmayacak, yanıtını veren *A*'nın sesinin tonu bu esprisine kendisinin de inanmadığını ele veriyordu.

— Kolsuz tişört mü? Hani şu askılı olanlar. Valla ben çok hoşlanıyorum onlardan. Hele yanık bir sırtta taşınırsa, hele bir de arkası ince bir şerit halinde olan siyahlardan olursa.

M'nin sözünü telaşla kesiyor *T.*

— Ben tişörtsüz bir görüntüyü tercih ederim. Hele geçenlerde Sultanahmet'te otururken, meydanda firizbee oynayan bir üstü çıplak zenci vardı ki adamdaki sırt değil bambaşka bir şeydi. Derin bir çizgi, akşamın 7 güneşiyle parlayan siyah iki tepe... Makinem yanımda olmadığı için çok üzülmüştüm.

— Ona bir şey diyeceğim yok. Ama kesinlikle şu yeni tişörtler *İbrahim Tatlıses* üniformalarından (yani benzerlerinden) çok çok iyidir. Tersine sözlüm de klasikten hoşlanır. Benim de öyle giymemi ister, hanım hanımcık (son iki kelimeyi belden yukarısını bir sağa bir sola kırarak söyleyen *M*'nin baştaki çekingenliğinden eser kalmamış olduğunu ayrımsadım birden).

— Lacos ve kot. Hiçbir şeye değişmem. İkimizin de sloganı... Yalnız ona göre, benimkinin strechsiz tarafından olması şartmış, diyor *Ü.*

— Dikkat edin, homoseksüel diye takılmasınlar size. Almanya'dayken homoseksüellerle ilgili izlediğim bir belgesel filmde New York'ta yaptıkları bir yürüyüşte hepsi leylak lakosla blucin giymişlerdi, esprisiyle giriyorum araya.

— Leylak rengi mi? Kesinlikle erkek gömleğinde ya da tişörtünde tahammül edemediğim birkaç renkten biri... Bertaraf etti, ima ettiğim tehlikeyi.

Sohbetin burasında durup başından şimdiye kadarki gelişimini toparlıyorum kafamda ve kendi kendime *Solvej!* Ahh *Solvej!* Niye *Bizi Aşktan Koru*'daki tanımı bana değil de *Suzzanne Broger*'e kaptırdın? diye yakındım. Kızların hiç de bu konunun üzerinden ayrılmaya niyeti yoktu. Konuya daldığımdan bu yana aklımdan gitmeyen, senin şu dört dörtlük erkek tanımına benzer bir iki şey söylemeye ise niyetleri hiç mi hiç yoktu.

"Erkeklerin dünyasında hiçbir zaman rahat edemedim. Güzel olmak istiyorum. Oysa erkeklerin dünyasında 'kadınsı' diyebileceğim yanımın var olması bile olanaksız. Asla sığamayacağım bir kovuğa sıkıştırmaya çalışıyorlar beni... İnsan erkeklerin dünyasında ilerleyecekse, benim asla katlanamayacağım bir oyuna katılması gerekir. Hiçbir zaman doğruyu söyleyemezsin bir kere, olsa olsa o doğrultuda bir şey söylersin. Karşındaki gerçeğin ne olduğunu bulmaya çalışsın. Biri gerçeği söylerse, öbürleri bunun içinde bir iş var, diye düşünebilir. Çok çirkin bir şey. İş dünyasında da öyledir. Bir kâğıt oynar, başkalarının ne oynayacağına bakarsın. Bu iş böyle yapılacak, diyemezsin. İstediğini yapacağına, hiç istemediğin bir şey yapmakla, görevim budur, diye dişini sıkıp eğilimlerine çok ters düşen şeyler yapmakla kahraman olunur erkeklerin dünyasında. Bu da o dünyanın nasıl bir dünya olduğunu anlatmaya yeter. Ayrıca, erkek renkleri çok renksiz, çok tekdüze; boyanamazsın, hareketine incelik katamazsın, daha bir sürü şey işte..."

Gerçekten de "yeme de yanında yat" cinsinden bir konuşma değil mi? Zaten, esas dinleyici olan *Suzzanne Broger* de öyle yapıp, transvestite demeden yatmış *Solvej*'le...

Ne kadar çok istemiştim bizim transvestitelerin böyle bir sohbetine katılmayı. Ne yazık ki beni onlara ulaştırabileceklerin hepsi sanki in cin olup "Bodrum"a gitmişlerdi. İsviçre Alpleri'nin yaşamı avucunun içinde duyumsatan, dinçleştirici, taze alpin kokulu serinliğini ensemden silmek istemediğimden, Bordum ya da benzeri yerlerin bunaltıcı, *Mina Urgan*'ın deyimiyle "vıcık vıcık" yapışkanlığına girmekten de ben kaçtım!

Sonuçta tranvestite bir *Ali* ya da *Mehmet* bulamadıysam da, farklı bir yaklaşımın egemen olduğu güzel bir sohbete tanık olmayı da başardım. İki kişilik. Ben ve o. Yurtdışı dönüşümden sonra ilk kez görüşüyoruz. Yeni erkek arkadaşını anlatıyor:

— Düşünce, incelik, zekâ. Bir şey, bir uyuşma var aramızda. Ama ben tam anlamıyla ne olduğunu tanımlayamıyorum. Sevgisini itiraf etmekten çok korkuyor. Sevgisi onun her şeyinden önemliymiş. Öyle her yerde harcanarak söylenmemeliymiş. Eşasında birbirimize bağlılık konusunda sınırsız bir sevgi istiyoruz. İstenilen şeyler aynı düzeyde ve duyarlılıkta... Ancak, bu konuda çıkan herhangi bir pürüze karşı tepkimiz de aynı büyüklükte... Yalnız bir farkla, o düşünerek koyuyor, ben yüksek sesle. Ben olayları yaşayarak sonuca varıyorum, o yaşamadan önce. Benim ailemde "düşünme" olayı fazla yoktur, konuşmalar yüzeysel ve klasik. *M*'de ise bunun tersi, yani düşünsel olması beni çok etkiledi.

Benden tek şikâyetiyse, normal erkek arkadaşlarıma fazla iyi niyetli davranmam ve onların da bunu suiistimal etmeleri. Esasında bu bir sahiplenme duygusu. Bence erkekte kadını koruma duygusu yoksa sevgi de yoktur.

Bende sınırsız bir sevgi olayı buldu. Bu erkekler için çok önemli sanıyorum. Anne sevgisine yakın bir şey. Bu onu çok etkiledi. Birlikteliğimizin diğerlerinden uzun sürmesi de bundan. Ben evlenerek bu birlikteliği sürdürmekten yanayım. Yalnız onun ailesi tarafından sorun var. Anneler yattığını fark edinceye kadar "oğlumun kız arkadaşı var" sempatisiyle bakarlarken, olayın hissedilmesinden sonraysa orospu gözüyle bakıyorlar.

— Daha önceki, yani benim bildiğim ne oldu?

— O mu? Köpek gibi biriydi. Ama iyi bir insandı. Hoşt, desen yalanarak gelen cinsten. Birisine ilgi gösterirsin. Bu içten olabilir, olmayabilir de. Eğer içten olmayanı içtenmiş gösterirsen, benim için köpeksiliktir. Para benim için bir güven duygusudur. Hiç çalışmadığım zaman bile kenarda köşede bir param olur. O kenarda durdukça ben kendimi güven içinde hissederim. Ancak, yanımdaki çok para harcarsa, onun benimle ilgili birtakım istemediğim şeyler beslemeye başladığını duyarım. Zengindi ve çok harcardı. Çok rahatsız olmuştum. Şimdiki ise maddi olarak iyi değil. Ama onun benim için yaptığı her harcama müthiş hoşuma gidiyor.

Kızlar için "yatmanın" artık yatağı bir oğlanla paylaşmak anlamına geldiği günümüzde, *Sennur*'un (Sezer) geçen gün 15-20 yıl öncesine ilişkin anlattıklarını anımsayınca, kızların, erkekleri romantikliğin dışındaki çemberin içinde didiklemede nasıl da yol almış olduklarını görmemezlikten gelemiyor insan.

"Karma liseden sonra bir kız lisesi. Beni tüm kız liselilerden iğrendiren tuvalet yazıları. Hâlâ, bu yazıları kızların mı yoksa binaya giren erkeklerin mi yazdığını düşündüren kaba bir iki cümle... İşin garibi yıllar sonra konuştuğum hiçbir devre arkadaşım hatırlamadı. Ben mi uydurdum acaba?.. O dönemde "erkek sineğin" bile girmediği, Milli Güvenlik öğretmenimizin (elbet ordudan) baş muavinimizce denetlenerek seçildiği okulda erkeklerden konuşulurdu elbet. Ama bütün bu konuşmalar, ya erotik fıkralar ya da bir kızın bir erkekle neden konuştuğu, neden flört ettiği ve ne bulduğuydu. Bizim ölçülerimize göre çirkin bir kızın çorap değiştirir gibi sevgili değiştirmesini anlamazdık sözgelimi. Cinsel olayların en basiti, kendi gövdemizle ilgili olanlar bile "rumuzlarla" anlatılırdı. Tek derdimiz beğenilmekti. Aşkımızdan hasta olunmasıydı belki. Ben karma okul alışkanlığıyla Gençlik Tiyatrosu'nun, Yeşilay'ın üyesiydim. Okul idaresinin de haberi vardı. Erkek arkadaşlarım vardı. Kız arkadaşlarımın en çapkınının bile bir erkek resminin çıplaklığına öğrenmekten öte merakla baktığını, heyecanlandıklarını sanıyorum. Cağaloğlu'ndaki

ege seramik

"Güzellik..

Sağlık Müzesi'nden başka erotik resim görme olanağı da yoktu.

Kadınların erkeklerden hep kendilerini beğenen kişiler olarak söz etmeleri, bütün hayallerinin birkaç romantik söz olduğunu söylemek, sanırım erkekler için hayal kırıcı... Ama ben yeni evli arkadaşlarımla konuştuğumda da, bir hastalık gibi söz edildi ilk geceden. Hangi ilaçların kullanılması gerektiğiyle falan. Onun ötesi yine romantizm. Sıradan kadınların tavırları da bundan farklı değildi... Olayın "zor mu" olduğu sorulur, doğum kontrol ilaçlarının evde yapılanı tarif edilir."

Kadınların vazgeçilmez konusu olan "ilk gece" kızlar için "ilki" anlamına gelir. Çünkü, çoğu gece değil gündüz yaşamıştır. Her ne kadar "sürtünme" tekniklerin başı olmayı sürdürüyorsa da, "Öyle bir noktaya geldim ki, gözüm hiç bir şeyi görmedi ", "Olsun artık olsun, diye haykırdığımı hatırlıyorum"la başlar kızların "ilk"i anlatmaları...

Yatması, düğünüyle derneğiyle onaylanan kadının gecesinin kahramanıysa erkeğidir. Her ne kadar, "ilk gecede bile öyleydi" yakınmasıyla konu açılsa da, bir raundda işi bitiriveren kahramanlarının bu "becerikliliğinizden" duyulan övünç de gizlenemez.

— Şimdikiler ne anaya soruyor, ne de babaya. Üstelik karılarını ta dış kapıdan yatağa kadar da taşıyorlar. Biz öyle miydik? Soyunup yatağa girer, uslu uslu beklerdik, diyor 40 yaşındaki *A.*.

— Ben değil ama o çok usluydu bizde... Sözleriyle konuyu kapan *N.*

— 27 yaşında. Her şey 1 ay içinde olmuştu. Tanışma, düğün, dernek. Öyle ki fırsat bulup el ele tutuşmadan gerdeğe girmiştik. Çok heyecanlıydım. Ya bu bir aylık yargılarıma çok ters düşen biri gibi davranırsa? Kabalaşırsa? Korktuğumu yaşamamak için ben ona hâkim olmaya karar verdim. Ancak, ilk okşamadan sonra:

— Bak *N.* dedi. İkimiz de çok yorgunuz. İlla bu gece olacak diye imzalamadık o defteri. Önce bir güzel dinlenelim.

Bu sözlerimden sonra yıllarca bir aradaymışçasına sarılıp uyuduk. Sabahın altısında kudurup, işini tek raundda bitirmesine rağmen, hiçbir şey korkunç gelmemişti bana.

— Benimki hemen çullanmıştı üstüme... Boşanana kadar böyle sürdü. İşini görür görmez arkasını dönüp uyurdu. Ben de banyoya koşardım. Kusmak için. Hamileliğimden sonra bile ancak 40 gün dayanmıştı. Kırkıncı gecede tekrar hamile kalmıştım. Değil Şey'ine, eline bile dokunamıyordum. 7 yıldır ayrı olmama rağmen erkekleri hiç düşünmedim.

B.'den sonra sırayı kapıyor *G.*

— İlk aylar hariç porno filmsiz ve içkisiz yatırmaz benimki. Ben de memnunum bu işten. Bir zevki de iç çamaşırlar. Dekolteden hoşlanıyor. Önce yatağa uzanıyorum. Tek tek çıkartıyor ve sonra başlıyoruz.

Lafa yine karışan *A:*

— Bir de memnun değilim diyorsun!

— Derdim yatak değil ki. Evin girdisine çıktısına karışır. Her şeyi o alır. Bana da belli, az bir harçlık bırakır. Arkadaşları da hep çocuk denecek yaşta. Ben ağır, oturaklı insanlarla arkadaşlık etsin istiyorum. O takılır delikanlıların peşine, gider, gezer, gelir.

— Eşinden ayrıldıktan sonraki yaşamına art arda erkek girmiş. Bazen de iki kişi birden.

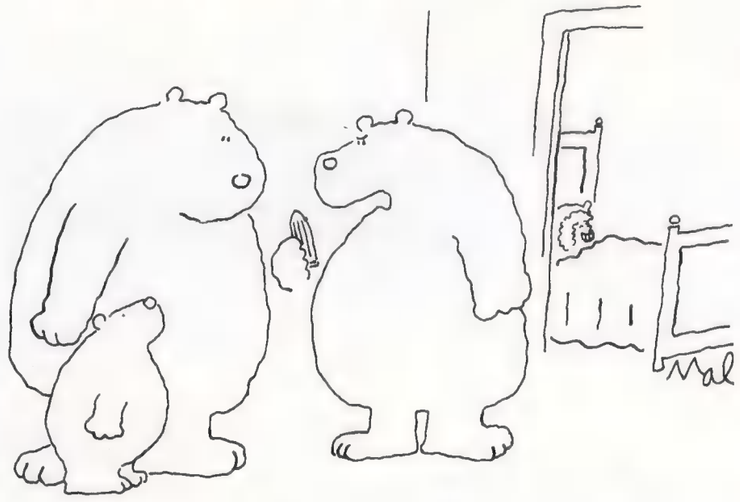

"Vibratörümü kim kullanıyorsa söylesin..."

— Benim için sevişmeye başladıktan sonra herkes aynı (Lezbiyenlik de yaşamış), her şey aynı. Yalnızca tavırların sert olmaması kaydıyla...

Öncesi ve sonrası önemlidir benim için. Örneğin biri, beni her yatışımızdan önce tekrar tekrar kazanmak zorunda olmanın güçlüğünden kaçmamıştı. Her defasında, önce ilk kez flört ediyormuşçasına yaklaşırdı. Yatma anı geldiğindeyse uzatırdı. Ben tam işte yatma anı, diye düşündüğümde o bir şey isteyip istemediğimi sorarak, mutfağa yönelirdi.

Bir diğeriyse yatma sonrasında çok iyiydi. İlk yattığımızın ertesinde ve daha sonra defalarca, bir bardak portakal suyu ya da sütle uyandırmıştı beni. Şimdi ikincisiyleyim. İlk tanıştığımızda yaşam felsefesiyle tavırlarını çok beğeniyordum. Ancak birlikte yaşamaya başladıktan sonra, maddi konulardaki aldırışsızlığının bilgece değerlendirilişinden değil, güçsüzlüğü ve beceriksizliğinden kaynaklandığını anlamam çok uzun sürmedi. Onunla sürekli birlikte olmayı bu yüzden düşünmüyorum. Orgazm sonrasında hemen banyoya koşanlar ve sert davrananlarla da bir kereden fazla birlikte olmam ya da dayanmam mümkün değil!

Artık bu okuduklarımıza dayanarak, tabancayı eline aldığında beşten az atmayan (oysa erkekler ikincide dururmuş) kadınların söz atışında da daha önde olduğunu düşünmeye başladınız değil mi? Ancak bunu, kadınların yasak ilişkilerinde suskun, meşru ilişkilerinde geveze olduğunu, erkeklerin ise tersine meşru ilişkilerinde mahrem, yasak ilişkilerinde geveze olduğunu söyleyen *Güzin Abla*'nın sözleriyle birlikte düşünmeyi de unutmayın!

Acaba tüm bunlar *Kinsey*'in de belirttiği gibi, görsel ve yazılı pornoya karşı duyarlı olan erkeklerin tersine, bunlardan çok, sözlü anlatıma karşı duyarlı olan, şu ya da bu biçimde, şu ya da bu yerde yarım insan olarak bırakılan kadınların sizlerle kuramadığı iletişimi ve bütünlüğü kendi içlerinde aramalarının bir sonucu mudur dersiniz?

Yoksa *elektra* kompleksinin kadınlık dönemi mutasyonu olan penis kıskançlığının, bir çekişme ortamında tatmin edilmesi midir? Anne olduktan sonraysa anlatımlarındaki "bizimki" sözcüğünü kocanın yerine kapan çocuklardan da daha sık söz etmeleri, *Freud*'un dediği gibi onları "kendi yarattıkları penisler" olarak görmelerinden midir?

Konuşmalarının çoğunun "cunt"lı ve "fuck"lı geçmesi kadınların, *fallus* imgesinin toplumumuzdaki gücünden, dolaylı bir güç kazanma çabası içinde olduklarını mı gösteriyor yoksa?

ÜNLÜ GENELEVLER *(32. sayfadan devam)*

"Özellikle bir tanesi, fevkalade; fildişi renginde dalga gibi bir vücut, bitmeyen upuzun bacaklar..."

Sırtıma bir gömlek geçirip, oyma tahta merdivenlerden aşağı iniyorum. Sokağa çıkacağım; tam o sırada kapıcı yolumu kesiyor: *"Peligroso salir àla noche!" Bu sokaklarda, geceleri insanı keserler!*

— Gidip bir şeyler içmek niyetindeyim, diye cevaplıyorum.

— *Poligroso*, diye tekrar ediyor, *eğer gerçekten dışarıda dolaşmak niyetindeyseniz karşıya geçip Avenida Central'e doğru çıkmalısın. O taraflarda "J" diye iyi bir bar olacak.*

Bir süre sonra *J*'nin önündeyim. Yerli bir zenci çığırtkanın peşinden *Amerikan GI*'ler beşer onar içeri giriyorlar. Tek başına dolaşan bir tek Allah'ın kulu yok. Heyula bir zenci polis bana işaret ediyor; aynalı bir dolap... Şaşkın, gözlerine inanamıyor gibi bir hali var: *"What are you doing here?"* (İngilizce, buralarda en az İspanyolca kadar yaygın!) *You crazy? Deli misin? Bu sokakta yalnız dolaşılmaz. Hemen bir bara gir ya da sana bir taksi çağıraym."*

Sırayla *Casino*'ya, *Paris*'e, *El Ocalo*'ya bir göz atıyorum. Huriler yönünden tam tamına, daha gecenin ilk saatlerinden boğazına kadar *Cerveza* dolu bir *Teksas*'lıya göre bir cennet: Kendi türünde yeterince iğrenç olduğu söylenebilir... *Akropol Kulüp*'te, hemen hemen boş, kocaman bir salonda tek başıma oturuyorum. *Panama* şişem karşımda. Dip tarafta, derme çatma bir sahnede, altın rengi bikinileriyle iki dansöz kız, mavi, yeşil spotların altında, ağır ağır dans ediyorlar. Özellikle bir tanesi, fevkalade; fildişi renginde dal gibi bir vücut, bitmeyen upuzun bacaklar.

Karanlıkta gözlerim muhtemel neon ışıkları misali çakıyor; anında oltaya takıldığımın farkına vardı. Az sonra bir kadeh içki içmek için yanıma geliyor: Çıplak baldırları bacaklarıma dayalı, yüzümde ılık nefesini hissediyorum. İlginç bir yüzü var, çıkık elmacık kemikleri, küçük hafif çekik gözler... Adı *Juanita Ho*, ya da buna benzer bir şey. *Çin* kökenliymiş. Çinli göçmenlerin buralara kadar geldiklerini bilmiyordum. Binlerce Çinli *"kooli"* kanal harfiyatında olmüş, bu topraklarda.

Akropol'de kanalın bir gecede havuzladığı sudan daha fazla birayı mideye indirdim herhalde. Kulüp sabaha karşı 01.00'de kapandı. Ben de bulut gibi, kolumda *Miss Juanita Ho*, *Central Hotel*'e geri döndüm. *Cucarachas*'lar odada bize de bir yer açtılar. *Güney Haçı*'nın dört yıldızı da pencereme asılmışlardı sanki. Zaman zaman yalnız, melankolik bir çığlık; uzaktan kanalı aşan şileplerin sirenleri duyuluyor. Nazenin, ufacık tefecik *Ho* da beni bir başka uzun yolculuğa çağırıyor. Kim bilir belki de *Asya'ya doğru*... Şafakta, gariptir, güneş *Pasifik* üzerinde doğdu. Rüya mı bu?

Dünyanın zahiri dönüşümü mü, nesnelerin imgelem aynalarınca darmadağın edilişi mi?

Panama-City'de birkaç gün daha kalacağım.

ŞAHANE SANDİNİST KADIN ASKERLER

Managua'ya iner inmez, karargâhını *Los Antojitos*'a kurdum: *Otel Intercontinental*'ın hemen karşısında, geniş terası, baştan aşağı tropikal müzikle yıkanan ferah bir restoran. *Intercontinental*, 1972 depreminin yıkamadığı nadir binalardan biri. Şehir hâlâ bu depremin yaptığı tahribattan tam olarak kurtulabilmiş değil. Şu anki haliyle toz toprağın içine boylu boyunca uzanmış büyücek bir gecekondu mahallesi. *Los Antojitos*'un müdavimlerinden biri şöyle açıklıyor durumu: *"Nikaragua* arka arkaya üç afeti birden yaşamıştır: *Somoza*, 1972 depremi, bugün de *Sandinistler..."*

Nikaragua'da şaşkınlık içinde artık milyarder olduğunu keşfettim. *Panama*'da devalüasyona uğramış franklarımı dolara değiştirmek isteyen zavallı bir adamdım. *Nikaragua*'da ise dolarıma karaborsa fiyatı üzerinden 700 kordobas veriyorlar. Resmi fiyat derseniz 1 dolar karşılığı 28 kordobas; para ceplerimden taşıyor. Ve de 1 dolara yakın bir paraya neler neler yapılmazdı ki...

Los Antojitos her cins insanın yan yana olduğu *barok* bir dünya. Çoğunluk bellerinde *Colt* tabancaları, zeytin yeşili üniformalarının altında çalkalanan dipdiri göğüsleriyle bir tümen *"Kontra"*yı anında telef edeceği kuşkusuz, harika *Sandinist* kadınlar; safari gömlekli *Kübalı, Rus, Bulgar* askeri danışmanlar, bir de *Avrupa*'lardan kalkıp buralara gelmiş *Nikaragua*'nın çiş gibi birasının dünyada eşi benzeri bulunmadığına, yerel yemeklerin nefis olduğuna ve hele hele tropikal güneşin keyfine doyum olmadığına yemin billah eden gönüllü komünist militanlar...

Los Antojitos'ta bir de *Şüşü* gibileri var. Bu adam bir çeşit serüvenci. *Somoza* düşmeden önce, kaşla göz arasında, köhne gemisiyle *Sandinistlere* silah taşımış. Garip bir adam!

Birkaç gün sonra, yanımda iki gazeteci, askeri bir jiple (Şoförümüz yine bir kadın *Sandinist*; askeri üniformanın bu kadar seksi olabileceğini daha önce hiç düşünmemiştim.) *San Ramon*'daki *Kuzey Cephesi*'ne doğru yola çıktık. Orada *Silahlı Kuvvetler Bakanı Humberto Ortega*'nın bir tabur askere *"özveri"* ve *"sosyalist vatan için kan akıtmanın şeref olduğuna"* dair iki saat sürmesi beklenen bunaltıcı bir söylevini dinleyeceğiz ve tabii cephenin durumunu göreceğiz. Askerler kendilerine bol gelen üniformalarıyla ve boylarından büyük kalaşnikovlarıyla 14-15 yaşında genç çocuklar. Akşama doğru cepheye yollanacaklarmış, kırılmaya... Burada daha fazla oyalanmak istemiyorum.

Bütün bu kötü hikâyeleri unutmak gerek; *Kamino de Oriente* tarafından, şehrin ayakta kalan son *"night-kulüp"*lerini kolaçan edeyim bir diyorum: *The People, La Bambana*, ve birkaç başkası daha... Buraların ekâbirleri bu kulüplerde eğleniyor. Bürokrat çocuklar mı, yeni yetme zenginler mi? Bilinmez, ama hepsi de bir güzel askerlikten sıyırmışlar. (*Hay que cumplir!* Başkentin dört bir yanında afişler askere yazılmak gerektiğini söylüyor.) Herhalükârda ağır makinelilerin ritminde yaşamaya çalışmaktansa, son *Yanki* parçasının ritminde dans etmek çok daha iyi! Öyle mi?

Çevrede blucinli (Bir tanesi bir kadın işçinin bir aylık ücretine bedel) *"Fruit of the Loom"* tişörtlü güzel kızlar. *"Özgür Nika"* (rom artı kola) içiliyor. Tüm bunlar harap olmuş bu ülkede, bir tabak *"frijoles"* (fakir yemeği) dahi alamayacak kadar fakir bir halkın yaşadığı bu hayalet şehirde, bu beş para etmez taşra atmosferi içinde insana belli belirsiz beyhudelik duygusu veriyor.

ÜÇ MUCHACHAS BİR NEONUN ALTINDAN SIR OLUVERİYOR

Aynasızlar düzenli olarak gece kulüplerini basıyorlar. Asker kaçağı gençleri toparlamak hikâyesi. Kazara yanında, askerlik cüzdanı bulunmayan yandı; hemen en yakın garnizonun yolunu tutuyor. Bazen, iki ay sonra, eğer hâlâ ölmemişlerse ailelerinin yanına dönüyorlar ama bu kez bir tarafları sakat vaziyette. Zaten ölüm durumunda çok kez gösterdikleri tabut, ki açıp evlatlarını görmeleri yasak, sadece taş dolu.

Doğrusu *Sandinist* aynasızların

dalga geçer gibi bir halleri yok. *Managua*'ya indiğimde ilk çarpıldığım şey, *İçişleri Bakanlığı* binasının cephesine asılmış olan bir bez pankarttı: *İçişleri Bakanlığı, halkın rahatının bekçisi!!! ("Ministerio del İnterior, centinela de la alegria del pueblo")*

Buraların havası bozacak gibi. Bir taksi çağırıyorum. Niyetim, eğer kalmışsa, şöyle bir popüler bir yere gitmek. Yeşil *Buick* beni şehrin öteki ucunda *"Tipico Habana"* adında bir yere götürüyor: İçeride üç *"halkın rahatının bekçisi"*, kalaşnikovları oturdukları sandalyelerin arkalığına asılı, üç *muchachas*'ı yanlarına almışlar hafiften demleniyorlar. Üstlerinde sarımtırak hastalıklı bir ışık.

Dip tarafta, küçük bir sahne; biryantinli saçlarıyla bir şarkıcı, tümden isteksiz, ağır aksak *La Paloma*'yı söylüyor. Bense, birkaç kadeh *Cerveza* arasında, yanımda bitiveren ufacık bir kadınla çene çalıyorum; alacakaranlıkta pek de fena değil...

Devrimden sonra *Nikaragua*'da pek fazla hayat kadını kalmamış. Çoğu *Somoza*'nın gidişini müteakip *Miami*'ye ya da *Kosta Rika*'ya geçmiş. Geriye kalanlarsa suyunun suyu... İşte, *Monita* da bunlardan sayılır. Küçük maymun, ona bu ismi uygun gördüm. Bana buradan çok uzak olmayan *Nocturno* adındaki bir otele gitmeyi teklif ediyor. Bense onu taksiyle kaldığım yere götürüyorum. Devrimin ardından iyice fakirleşen yaşlı ve sofu ahlaklı iki hanımın yanına. Muhteşem villalarındaki odaları benim gibi yabancılara gecesi 1 dolara kiralıyorlar. Saat gece yarısını geçtiğine göre artık uyumuş olmaları gerekir. Duvarları süsleyen haçların ve ikonaların arasından, *Monita* ile birlikte gürültü etmeden kaldığım odaya çıkıyoruz. *Monita* sabah erkenden gidecek...

İki gün sonra bir zamanlar *Reagan*'ın mayınladığı *Nikaragua*'nın Pasifik limanı *Corinto*'ya doğru yola çıkıyorum.

Bir liman şehri, diyorum kendi kendime, *Managua*'dan daha eğlenceli olmalı. Saat 14.00: Yolculuktan bitkin bir vaziyette, *Corinto*'nun merkezinde dolanıyorum. Güneş kurgun gibi tepemde. Kulübe duvarlarında tek tük yazılar: *"Este hijo de puta es un contra"* (Bu o... çocuğu bir kontra'dır). Çok sempatik bir teşhir tarzı değil mi? Meydanda *"Restaurante Melendez"* adında bir lokantaya oturuyorum. Bar kısmında kızlar, harap kızlar, suratlarında yılların yorgunluğu.

Aynı lokantaya inip bir şeyler atıştırıyorum. Ardından ilk durağım *"El Pato"* barı. Kayda değer pek bir şey yok. Kadın garsonla laflıyorum: *"Somoza* zamanında ne para yapıyorduk ama! diyor. Eh, eski diktatörün en azından hayat kadınları arasında hâlâ partizanları var..? O arada, nasıl olduysa bir *Japon* denizci beni esir alıyor. Adam sarhoş, tutturmuş illa ki en iyi telsizcilerin *Japon* olduğuna, en modern şileplerin *Japon* şilepleri olduğuna, *Japon* alet edevatın ne kadar bir farklı olduğuna beni inandıracak. Paçamı zor kurtarıyorum ve oradan önce *"Imperial"* bara geçip ardından da *"Nacional"*e gidiyorum. Buranın kadın garsonu esmer ve hani şu balık etinde dedikleri cinsten, oldukça da matrak:

— Bu gece benimle gelecek misin, diyorum.

— Otelin hangisi diye cevap veriyor.

— Otel Plata!

Fakat anlaşılan patronuyla bazı sorunları var. Sonuç olarak bu akşam çıkamayacakmış. Şehirde bir tur atıyorum, canım sıkılıyor. Onu görmek için tekrar bara dönüyorum. Bu defa beni odasına çıkarıyor; bir kibrit kutusu. "Nasıl?" diye soruyor. *"İş görür,"* diyorum. Komşularımızdan sadece bir tahta perdeyle ayrılan bu odada tüm geceyi onların horultularını dinlemekle geçireceğiz muhtemel. *Elena*, bana bir yıldır bu barda çalıştığını anlatıyor. Yakında *Managua*'ya dönecekmiş. Biriktirdiği parayla bir avukat tutacak. Kardeşi asker kaçağı olarak yakalanmış, hakkında 30 yıl hapis cezası isteniyormuş. Cephede kör bir kurşuna kurban gitmesindense, belki de böylesi daha iyi, diye de ekliyor.

Ertesi sabah, *Elena*'ya üç dolar verdim. Havalara uçtu, ona göre bu bir servet!

Böylelikle orada burada dolaşarak *Nikaragua*'da toplam bir ay geçirdim. Zor bir yaşam onlarınki ve gördüğüm kadarıyla da ne *Küba*'dan, ne de *Reagan*'dan pek hoşlanmıyorlar. Yakında *Honduras* havayolları şirketi *La Sahsa* ile *Tegucigalpa*'ya geçeceğim. Bir haftada burada kalmak istiyorum. Şehirde, yakında bulunan *Palmerola* Amerikan üssü nedeniyle *Vietnam* savaşı sırasında *Bangkok* veya *Saygon*'unkine benzer bir atmosfer bulacağımı sanıyordum. Ama yanılmışım, gece kulüplerinde bir tek Amerikan askerinin izine dahi rastlayamadım. Üsten dışarı çıkmıyorlarmış, güvenlik tedbirleri gereği. Bir hafta önce beş *Amerikalı Salvador*'da bir kahvenin terasında otururlarken gerillalar tarafından taranarak öldürülmüşler.

TIJUANA'DA İKİ GENÇ KONSOMATRİSE RASTLIYORUM

Margarita ya da kısaca *Maggy* ve *Cecilia* ile burada tanıştık. Görevleri *"pollos"*ların (yerel gangsterler ABD'ye geçirmek için bunları tavuk gibi kamyonetlere yığdıkları için böyle adlandırılıyorlar) cebinde kalan son pesosları bitirmek. *Maggy, Kolombiyalı* olduğunu söylüyor. *(Aie, Aie, Aie, Estrella de Luz*'un bir vatandaşı!) ABD'de yaşamayı denemiş. Fakat çok zorlanmış; buradaysa şimdilik keyfi yerindeymiş. Zaten ABD'ye de istediği zaman gidiyormuş. Çalılıklar arasında sadece kendisinin bildiği bir yerden geçerek beş dakika içinde öteki tarafta, *San Ysidro*'da oluyormuş. "İyi ama," diye soruyorum, *"madem ki bu kadar kolay bu iş, pollos'lar neden dünyanın parasını ödüyorlar bu adamlara?"*

— Aptallar da ondan, diye cevaplıyor. Zaten geçmeyi başarsalar dahi San Ysidro'da hemen göze çarpıyorlar, polisler de onları elleriyle koymuş gibi topluyorlar.

— Burada neyle yaşıyorlar?

— Hırsızlık, esrar, çocuksuz gringo lara bebek bile satıyorlar.

— Ya sen, ABD *defterini tümden kapattın mı?*

— Hayır, bir gün kalıcı olarak yerleşeceğim oraya. Güzel bir araban olacak, Las Vegas'a gidip para yiyeceğim. (Bunları söylerken, gözleri Amerikan bayrağı gibi yıldız yıldız parlıyor.)

Maggy'yi otele götürmek istedim. Tamam diyor ama *Cecilia* ile birlikte. Benim için fark etmez nasılsa. *Disko Diamante*'den çıkıyoruz. Gecenin içinden bir *"juke-box"* haykırıyor: *"Te burlas de mi."* "Helikopter gökyüzünde dolaşmaya devam ediyor." Kırık bir sesle yine aynı *"juke-box": "Illusion perdida!"* Köşebaşlarında karanlık adamlar, önden giden *Maggry* ve *Cecilia* adımlarını sıklaştırıyorlar.

Odada *Maggy*'nin fotoğraflarını çekiyorum, bana komik bir striptiz numarası yapıyor: *"Mira las putas de Tijuana!"* Dalga geçiyor benimle. *Cecilia* ise öylece bir köşede, o soyunmuyor. Hayret! Ben de bu işi üçlü yapacağız sanıyordum. Halbuki buraya gelişinin esas nedeni emniyette olmakmış, dediklerine bakılırsa gece *Tijuana*'da bir kızın yalnız dolaşması intihar etmekten farksızmış. Benden okunacak bir şeyler istiyor, başucumda *El Mexicano* diye bir dergi var onu uzatıyorum. Fazla uzun sürmesin diyor ve gidip tuvalete kapanıyor. *Maggy*'se beni kollarına alıyor...

Bir saat sonra geldikleri gibi oyalanmadan gittiler. Ben de şafakta *Latin Amerika*'yı *Kuzey Amerika*'dan ayıran sembolik hattı aşıyorum. Buralarda hayatını harcayan binlerce insanın rüyası için sadece bir iki dakika... İçimde buruk bir acı, suçluluk duygusu mu? Valizimde kaçak o kadar çok hatıra var ki! *Border Patrol*'ün helikopteri hâlâ bir akbaba gibi tepemde dönmeye devam ediyor. *Adios Latina Americana!* Elveda *Maggy, Cecilia,* elveda *Angela,* elveda *Monita, Elena,* elveda *Estrella Luz de mi noche!*

Erkekler böyle mi yaşar (diyor şair)
Ve uzaktan öpüşleri onları izler...

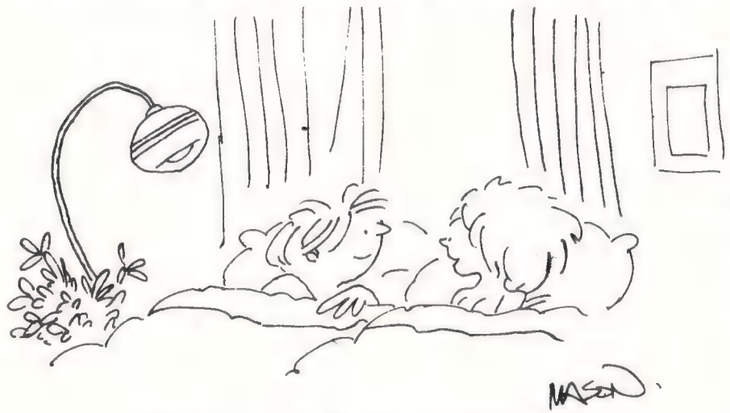

"Bende buz kırıcı bir alet var, demekte çok haklıymışsın hayatım!"

PHILIPS

PHILIPS Garantisiyle İthal Ev Gereçleri !...
(1987 MODEL)

PHILIPS AWB–921
MODEL LÜKS
OTOMATİK
ÇAMAŞIR
MAKİNESİ

17 KOMBİNASYONA KADAR PROGRAMLANABİLEN, DETERJAN VE YUMUŞATICI OTOMATİKMAN KULLANAN, 5 KG. YIKAMA KAPASİTELİ, PASLANMAZ ÇELİK GÖVDELİ, SESSİZ VE SÜRATLİ ÇALIŞAN, EN SON MODEL VE EŞSİZ BİR MAKİNEDİR...

PHILIPS ARG–277
MODEL
BUZDOLABI

14.5 AYAK, ÇİFT KAPILI, PINARLI, AYARLANABİLİR RAFLI, ÖZEL ET KONTEYNERLİ, MANYETİK KİLİTLENEBİLEN KAPILI, PASLANMAZ ÇELİK BÖLÜMÜ, OTOMATİK DEFROSTLU, 100 LİTRE DONDURUCULU, MÜKEMMEL MAKİNE...

TÜRK PHILIPS Garantisi altında tüm yurt çapında servislerimiz hizmetinizdedir.

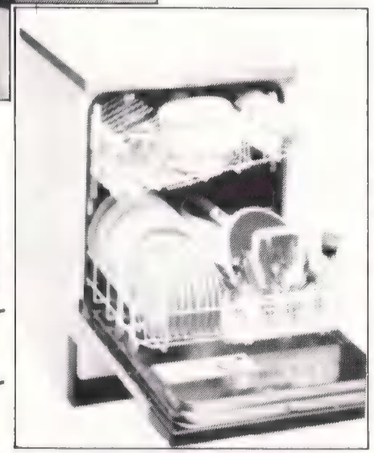

PHILIPS ADG–824
SÜPER LÜKS
BULAŞIK
MAKİNESİ

6 PROGRAMLI, BÜYÜK HAZNELİ, İSTEĞE GÖRE SICAK VE SOĞUK SUYA AYARLANABİLİR, SESSİZ ÇALIŞIR, SON MODEL HARİKA BİR MAKİNE...

ÜNAL ACARSOY'da

Valikonağı Cad. 68
146 69 02 – 133 06 96
Nişantaş–İstanbul

BABY DOC'TAN SONRA HAİTİ *(84. sayfadan devam)*

"Ahlaki açıdan, Duvalier sülalesi maymunun kuyruğu denli berbat kokuyor."

verecek. Bazin gibi akıllı ve muktedir bir adamın yönetimi ele almak istemesi Haiti için umut verici bir işaret. Bazin, Dünya Bankası'nda iyi bir mevki sahibi olmuş. Eğer o Haiti'de Haiti için çalışmaya razı ise, ola ki öbür yetenekli Haitililer de ülkeleri için çalışmaya ve hatta, bütün o geleneksel Haiti dehasına rağmen vergilerini ödemeyi bile öğrenmeye yanaşacaklardır

GÜLE GÜLE, BABY DOC

1986 yılının başlangıcındaki ayaklanmaların ardı arkası kesilmiyordu. Amerikalılar Baby Doc'a, "Artık İsviçre'deki banka işlerini şahsen yürütme zamanın geldi," dediler. Otuz dört yaşındaki genç başkan hemen Porsche'sine atlayıp Port-au-Prince'in içinden geçip, milletin alkışları arasında televizyona çıktı; ince, yumuşak, tiz sesiyle bir yere gitmediğini, "bir maymun kuyruğu gibi kuvvetli" olduğunu açıkladı. Ama birkaç gün sonra, yanında kaygılı, sigaranın birini söndürüp ötekini yakan, ülkenin bir numaralı savurganı Michele, çocukları, birkaç akrabası ve uşağıyla birlikte bir ABD uçağıyla ülkeyi terk etti. Duvalier ailesinin apar topar kaçışını izleyen günlerde Haiti polisi Duvalier'in evinde birkaç kilo kokain bulmakla kalmamış, Michele'in kurduğu bir doğum hastanesinin deposunda da 90 kilodan fazla kokaini ele geçirmişti.

Ülkenin parasını İsviçre bankalarındaki aile hesaplarına yatırmakla görevli saray muhasebecisini her ay Haiti'yle Avrupa arasında mekik dokurken görürdüm. Ama bu kez hazineyi tamtakır bırakıp öyle gitmişlerdi. Ahlaki açıdan, Duvalier sülalesi maymunun kuyruğu denli berbat kokuyor. E, sıcak bir ülkede yoksulları soymak zor iş olmalı.

Şimdi o kokuşmuş rejim maziye karıştı; iyi. Tonton Macoutelar'ın kemiklerini kırdılar, birçoğunu öç almak için öldürdüler; bu da iyi. Artık millet işkenceden de baskılardan da pek o kadar korkmuyor. İyi.

Ama, ansızın serbest bırakılan mahpuslar gibi, halk artık kural mural tanımıyor. Poliste disiplin pek az; ordu, Macoutelar'ın elindeydi; herkes gökten hemen pasta yağmasını bekler olmuştu.

Anarşiye doğru bu kayma sırasında fabrikalar iflas etti. Gümrükçülerin grevi yüzünden, bir ara, ülkeden hiçbir şey ihraç edilemedi. Geçici devlet başkanı Tuğgeneral Henri Namphy yorgunluktan yataklara düşmüştü. Anlaşmaları imza edecek biri bulunamadığından, yardım teklifleri kabul edilemiyordu.

Açlık, kıtlık, delice umutlar ve ıstırabın gerçekliği: Davullar, özgürlük şarkılarıyla her yeri inletirken, kutlamaların teri bedenlerde kuruyor.

KURT ADAMLARIN KATLİ, KURŞUNLANAN ÇOCUK VE GONAÏVES'İN ULU HOUNGANI

Jean-Bernard Diederich adlı genç bir fotoğrafçı bana Gonaïves yöresinde yakılan bir adamın —daha doğrusu parçalanmış bir adamın— fotoğraflarını gösterdi. Diederich, adamın öldürülmesinden hemen sonra oraya varmış. Neler olduğunu öğrenmeye çalışmış. Adamı öldürenler, onun bir insan değil de bir *loup-garou,* bir kurt adam olduğunu söylemişler. Kurt adamdan başka birkaç ölü daha varmış. Fotoğraflarda, yakılmış kol ve bacakların yanında birtakım tüyler, kesilmiş bir keçinin organları ve bir de *jacoute* —içindeki muskaların, iksirlerin, yaprak ve diğer tılsımlı şeylerin saçılmış olduğu bir torba— vardı. Yaklaşık 100 kişilik bir güruh coşkuyla oynuyor, içtikleri *clairin*in —yerel beyaz rom— verdiği enerjiyle kurban ayini yapıyorlardı. Uzaklardan bir boru sesi geldi. Kimileri tam vudu kıyafetindeki toplulukta herkes başına kırmızı bantlar bağlamıştı. Diederich buram buram haşiş kokuyordu. Haiti için çok yeni bir şey bu haşiş. Bir önceki gün Kenscoff'taki Protestan misyonerlerinin restoranında benim de bir nefes çekmemi istemişlerdi; yoksa inanmazdım.

Ertesi gün, ulusal üniversitede çalışan 23 yaşındaki etnolog Caleb Joseph ile Gonaïves'e gittik. Caleb sürekli olarak bunun vudu olmadığını, düpedüz çapulculuk olduğunu ve belki de bir kan davası yüzünden yapıldığını anlatmaya çalışıyordu. Port-au-Prince'e doğru arabamızla ilerlerken duvarlardaki yazıları inceledim: DUVALIER DEFOLDU; ACILAR SON BULDU! Genç Haitili vudu uzmanı arkadaşımız, "Sevinçten uçuyorlar," dedi. İşsizliğin sürdüğünden, hiçbir malın bulunmadığından, yasa, nizam diye bir şey kalmadığından söz ettik. Hapishaneleri boşaltıyorlardı. Eski Macoutelar öldürülüyordu. Katolikler ve Protestanlar vudu rahiplerine saldırıyorlardı. Caleb, "Oysa bizler, biz üniversiteliler bu işlerin kolay olmayacağını biliyorduk," dedi.

Yolun kıyısında, *loup-garou*'nun küllerini gördük. Onları eşeleyip araştırdık. Jean-Bernard fotoğrafları çekti. Üzerinde ROISENTENKOVSKY adı yazılı mavi bir Amerikan denizci gömleği giymiş zeki bir delikanlıyla görüştük. Bize, *loup-garou*nun ölmeyi hak ettiğini söyledi. Yakılan evi görmeye gittik. Öldürülen adamın hayvanları dağıtılmış, tarlasındaki mısır biçilmiş. Bir sürü karısı, tam 33 çocuğu varmış. Karılarından biriyle tanıştık; babasıyla da tanıştık; baş sağlığı diledik.

Yoldan ayrıldık; kırdaki tekerlek izlerini takip ederek etrafa faşır faşır çamur saçan bir polis cipiyle karşılaştık. Dört askerle bir subay bizi selamladılar, teyplerimizi ve fotoğraf makinelerimizi hayran hayran incelediler. Sonra da oradaki halkı ölümlerle ilgili sorguya çektiler. *Caille -paille*sten —kerpiç kulübeler— çıkarılan insanlar çeşitli şeyler söylüyorlardı. Bunlardan altı adam bir yere toplanarak subay tarafından sorguya çekildi, bir asker de zabıt tutuyordu. Gözlerinden içkili olduğu derhal anlaşılan birini ite kaka uzaklaştırdılar. Jean-Bernard sesini alçaltarak bu adamların kendisine yabancı gelmediklerini söyledi. Adamın karısıyla yaşlı babası hariç, köydekilerin çoğu dün buradaymış. Ansızın bir kadın bağırdı: "İşte bu adam! Cinayeti başlatan o!" diyerek çopur suratlı, yalın ayak bir adamı gösterdi.

"Ben bir şey bilmem," dedi adam.

"Seni tutukluyoruz."

Askerlerden ikisi coplarıyla düello yapıyormuşçasına dalga geçmekteydiler. Amerikan yapısı M1 tüfekleri de vardı. Sanık, cipe gireceği yerde, ellerinden kurtulup mısır tarlasına doğru koşmaya başladı. Subay, "Öldürün keratayı!" diye bağırdı. Askerler ateş etmeye başladılar. Adamı ihbar eden kadın, "Ateş etmeyin! Ateş etmeyin!" diye yırtınıyordu. Ortalığı gümbürdeten beş altı el atıştan sonra da durmamıştı adam. İsabet almamıştı. Askerler adamın peşinden gittiler, Jean-Bernard da bana doğru, "Arabaya göz kulak ol!" diye bağırıp onların ardından seğirtti.

Yükselen mısırların arasında kimseyi göremiyorduk, ama yeri göğü inleten yaylım ateşi devam ediyordu.

Birden on yaşlarında bir çocuk avaz avaz bağırarak tepinmeye başladı. Çocuğa susmasını söylediler. Kaçan adamı ihbar eden kadın hâlâ "Yapmayın, ah, yapmayın!" diye hüngür hüngür ağlamaktaydı. Çocuk gömleğinin kolunu yırtıp açtı. Yarası derindi, ortaya çıkan damarlardan, parçalanan kaslardan hızla kan boşalıyordu. Bağırarak

PLAYBOY SİZİ HARİKA BİR DÜNYAYA DAVET EDİYOR

PLAYBOY'A ABONE OLUN!

12 SAYIYI 8 SAYI FİYATINA ALIN!

PLAYBOY

Ben de dünyada 28 milyon kişinin okuduğu PLAYBOY'a bir yıllık (12 sayı) abone olmak istiyorum. Toplu Konut Fonu dahil bayi fiyatı olan 24.000.- TL yerine 16.000.- TL'yi İş Bankası Cağaloğlu Şubesi 20 No.lu hesabınıza yatırdım. Makbuz sureti ilişiktedir.

Adım, soyadım: .....
Adresim: .....
.....
Kod: ..... Tel: .....

PLAYBOY ABONE SERVİSİ
Basın Sarayı, 34410 Cağaloğlu İstanbul

Jean-Bernard'ı çağırdım: "Cey-bii! Cey-bii!" Serseri bir kurşun bu çocuğa isabet ettiğine göre kim bilir mısır tarlasında neler olabilirdi.

Adamı yakalayamamışlar. Askerlerden biri, "Herif köstebek gibi, her deliği biliyor," dedi —sonra birbirlerine işaret vermek için havaya ateş etmeye başladılar.

Subay, biraz düşündükten sonra, çocuğu ciple götürmeye karar verdi. Çocuğun anasını bulmuşlardı; kızının yanına getirilirken çığlıkları ayyuka çıkıyordu. Askerlerden korkuyordu kadın. Tutuklanacağını sanıyordu. Duvalier zamanında, tutuklananlardan birçoğu geri dönmemişti.

Sarsıla sarsıla ağlayan kadın kendini yere attı ve başını bir kayaya vurmaya başladı. Kızıyla birlikte cipe tıktılar onu.

Subay, askerlerini çağırmak için klaksonu uzun uzun çalmaya başladı. Sonra hep birlikte, kadınla çocuk da dahil cipin içine tıkıştılar.

Caleb, "Bunların vuduyla alakası yok," diyordu. "Bu düpedüz bir soygunculuk olayı." Ardından ne diyeceğini biliyordum: "Haiti yüzde 60 Katolik, yüzde 40 Protestan ve yüzde 100 vududur." Etnolog arkadaşım, "Bizim felsefemiz de umudumuz da budur," dedi.

Olayın yer aldığı Carrefour Poteau'nun arka yollarından, Gonaïves kazasının ünlü bilgesi ve Haiti'nin kutsal *houngan*larından biri olan Simon Hérard'ın oturduğu Carrefour Lexis'e gittik. Duvalier imparatorluğu günlerinde, Simon Hérard, vuduyla ilişkisinden dolayı Papa Doc'u desteklerdi. Karaderililerin kendilerini beyazlardan üstün görme hareketinin Haiti'ye de yansıması ve zencilerle melezler arasındaki çekişme de bunda rol oynamıştı. Doğru, Hérard, Tonton Macoutelar'la işbirliğinde bulunmuştu. Sonraları da Papa Doc'un, yaşam boyu başkan olan oğluyla açgözlü melez gelininin adadan kovulmasını planlayanlarla anlaşmalar yapmıştı.

Hérard tıknaz, fıçı gibi, göbeği Afrikalı kabile reislerininkini andıran, kalın ve boğuk sesli bir adamdı. Karılarından biri bir *mambo*, yani bir rahibeydi; biz Hérard'ın *hounfor*unda, yani tapınağında geniş bir masada, tavana asılı bir şişe Piper-Heidsieck şampanyasının altında otururken, oğullarından birkaçı da çevremizde dolanıyordu. Aslında, fidanlıkta yer alan bu bina tam bir tapınak da sayılmazdı. Burası aynı zamanda bir bamboch yeriydi —dans edilen, içki içilip törenler yapılan, bir bakıma Amerika'da pazar günleri kiliselerdeki danslı çaylara benzeyen etkinliklere ayrılmış bir yer.

Hérard'a, Carrefour Poteau'daki olay hakkında fikirlerini sordum. "Vuduyla ilişkisi yok," dedi. "*Deshoka*gedan başka bir şey değil, maksatları intikam alıp ortalığı karıştırmak."

Caleb keyifli görünüyordu. Vudu barışçıldı; vudu felsefeydi; bunun anlaşılması gerekti.

Jean-Bernard, Hérard'a adamın yanık parçalarının fotoğrafını göstermemi istedi. Hérard, resme bakıp yüksek sesle "Auv," derken karısıyla oğlu da omuzundan eğilmiş bakıyorlardı. Bir süre kimse konuşmadı.

Annesi Haitili olan Jean-Bernard sordu: "Bu horaz ne, tüyler yani? Borazanı niçin çalmışlardı? Söyledikleri şarkının anlamı ne? Sonra o keçiyi niçin parçalamışlar? *Jacoute*ta neler vardı?"

Hérard, "Şunu bilmelisiniz," dedi. "Eğer içlerinden birini yakmak ya da evini soymak ya da sadece öldürmek isterseniz, o zaman bütün Haitililer kurt adamdır." Kıs kıs gülerek dik dik gözlerimin içine bakmaktaydı. En azından Amerikan hava sahasına girene dek, adamın söylediği her şeyi itirazsız dinlemeye karar verdim o an. "Örgütlenmiş soygunculuk bu, başka bir şey değil. Rom içip adam öldüren bir örgüt işte. Ziyaretiniz beni çok memnun etti. Sağ olun."

Subay, nerede bulunabileceğimizi kestirmiş olmalı ki —burası Haiti— tam oradan ayrılacağımız sırada cipiyle yanımıza gelip haberleri verdi. Yaralı çocuk bakıma alınmış. Anasının başı ağrıyormuş. Suçluyu 24 saat içinde mutlaka bulacaklarmış. Ya da 48 saat içinde.

Çakı gibi bir selam çaktı subay.

•

Gonaïves'e gittiğimiz gün, Port-au-Prince'te Grand Hotel Oloffson'dan birkaç dakikalık bir mesafede bir adamı sokakta, kurt adam olduğu için yakmışlar. O adamın evindeki bir çukurda da, kayıp bir çocuk bulunmuş. Hemen oracıkta, içinde *cochon planche* olduğundan kuşkulanılan bir etin kaynatıldığı bir de tencere bulmuşlar. Komşularından bir kadın da tutmuş, *loup-garou*nun kafasını kesip gövdesinden ayırmış. Kendi hesabına çalışan bir televizyon kameramanı, görüntülediği olayı videoda bana gösterdi. Kameranın önünde dans eden, zıplayan kalabalıktakiler, yakılan kurt-adamın kokusundan dolayı burunlarına limon tutuyorlardı.

Onun *loup-garou* olduğunu nasıl anlamışlar? Kulübesinin önünden geçenler, bir çocuğun cılız sesini işitmişler; adam muhakkak ki, çocuğun kanını içmiş imiş. Zaten ora halkı çoktandır kuşkulanırlarmış, ama Duvalier hükümeti adamı kollamaktaymış. Bu kez, kendisini koruyacak kimse çıkmamış. Kaybolan çocuğu bulmuşlar, tencereyi bulmuşlar, kemikleri bulmuşlar.

Polis bu olaya hiç müdahalede bulunmadı. Tek başına yaşayan bir adammış. Herhalde bir *loup-garou*ydu. Her ne hal ise, adam öldü gitti ve milletin burnunu sızlatarak onlara limon tutturdu.

O akşam geç vakit, uyuyamamış, arabamla liman yakınında, bir ressamın, sonunda özgürlüğe kavuşmanın kıvancıyla Rue de Magasin de l'Etat'ın tüm iki bloğunun duvarlarını destansı resimlerle donatmış olduğu gecekondu mahallesine gitmiştim. Ressam, düşüncelerini benimle paylaşmaktan mutlu görünüyordu. Duygularını ifade etmeye çalışan, meteliksiz ama yetenekli bir adamdı.

Port-au-Prince'teki tek genel tuvalet yeri, bu mahalle halkı tarafından, Baby Doc'un sepetlenmesini kutlamak amacıyla bu sokakta inşa edilmiş. Ressam da, duvardaki resimleri, tuvaletteki duvar çinilerini ve pisuarları da kapsayacak biçimde uzatmış. Pırıl pırıl bir tuvalet, tertemiz; Allah razı olsun. Ayakyolunda izdihamı önlemek için ressam duvarlara yazmış: PIPI ONE, PIPI DEUX.

"Ben hep bu sokaktayım, bir yere gitmem," dedi ressam. "Buyurun gene gelin, neşemizi paylaşın."

HAİTİ'DE DOĞUM KONTROLÜYLE İLGİLİ BİR NOT

Houngan dostum Simon Hérard'ın 56 çocuğu olduğu söylenen ülkedir burası (onları şahsen saymış değilim). Ama aile planlamasına taraftardır kendisi. Elli altı çocuk *planlamış*. "Sorumlu bir kişiyim ben," demişti göğsünü kabarta kabarta, "Çocuklarımın hepsine de bakıyorum.

•

Haiti'ye son gelişiminde, bir gece balkona çıkmış sisli Port-au-Prince kentine bakıyordum, Grand Hotel Oloffson'a çıkan işte şu ahşap geçitte, Amerikan sefaretindeki bir görevlinin bana söylediklerini anımsadım: "Bu ülke evliliğimin başını yedi, sağlığımı da hayatımı da duman etti, gene de dünyada en sevdiğim yer burasıdır."

Bir zamanlar otelin loşluğunda bir arkadaşımın beni ziyarete gelişini düşündüm. "Herb," demişti, "Ne yazık ki sana söylemem lazım, yarın burayı terk etmelisin."

"Ne diye?"

"Çünkü bu gece hiçbir vasıta yok da ondan," demişti. "Allah yardımcın olsun."

Artık Duvalier rejiminin o uzun süren kâbusu atlatıldı. Ama bu sevimli ülke, yeryüzündeki huzursuzluğun canlı bir timsali olarak önümüzde duruyor.

PLAYBOY
V·İ·T·R·İ·N

nerede, neler oluyor, kimler ne yapıyor

MODA

Moda bu, bazen geleceğin kapılarını aralar, bazen de durur durur geçmiş günlerin sararmış fotoğraflarını kurcalar... Bir vakit, biliyorsunuz çağdaş yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası olan sliplerimizi atıp yerine büyükbabalarımızın uzun donlarına geri dönmüştük; hem de şöyle meyveli, puantiyeli cinsinden uzun donlara! Şimdiyse geçmişin pantolon askılarını yeniden keşfediyoruz!!! Söylenenlere bakılırsa bugünlerde pantolon askısı takan erkekler gerçekten de pek şık ve zarif oluyorlarmış. "Mış" diyoruz, zira size gündelik yaşamınızda bu askıları kullanmanızı tavsiye edemeyeceğiz. Ama olur bir gün, ilginç ve değişik bir şeyler giymek isterseniz, o takdirde, fantezi bir pantolon askısı neden olmasın?

Aşağıda görüntülediğimiz askıların hepsi ilikli türden. *"Uluslararası Askı Koleksiyoncuları Kulübü"*nün saygıdeğer bir askısever azasının belirttiğine göre, zaten gerçek askı ilikli olmalıymış. Diyor ki, klipsli olan pantolon askıları sadece kısa pantolonlu çocuklar içindir. Ona göre..!

Soldan sağa pantolon askıları: Cole-Haan marka ilik uçları ker tenkele deriden. Paisley Jacquard baskılı ipek dokuma, fiyatı 36.000 TL; sayılı miktarda üretilmiş. Trafalgar marka, siyah ipek dokuma, ilik uçları da ipek örgü, fiyatı 63.000 TL; Peter Elliot tarafından hazırlanmış, renkli, kız desenli ipek baskı, ilik uçları özel işlemden geçmiş keçi derisi, fiyatı 82.000 TL; Bernardo marka kırmızı ve siyah şeytan baskılı, fiyatı 67.000 TL; bu da domuz süeti deriden ve pirinç aksamlı. Campaign marka, fiyatı 37.000 TL; son olarak da daha çok zevkine düşkün kumarbazlara uygun bir model, Alan Flusser tarafından hazırlanan beyaz üzerine siyah zar baskılı bir askı, fiyatı 37.000 TL.
Not: Verdiğimiz fiyatlar dolar üzerinden yaklaşık olarak hesap edilmiştir.

Porsche deyince ilk akla gelen temiz, yumuşak çizgilerle dört dörtlük bir işçiliğin harikulade güçlü bir motorla birleştiği bir otomobildir; geleceği bugüne getiren bir rüya otomobil... Dr. Ferdinand Alexander Porsche tarafından bizzat yapılıp montaj hattına sürülen ilk Porsche otomobili bir 904GTS idi. Bunu daha sonra birçok başka model takip etti ve Porsche otomobilleri bir an için olsun tasarım ve işçiliklerinde ilke edinilen yüksek standarttan taviz vermeksizin bugüne kadar geldiler. Son birkaç yıldır ise Dr. Porsche yine aynı çizgilerle, âdeta bir zarafet timsali olan aksesuarlar dizayn ediyor. Aşağıda bir kısmını görüntülediğimiz bu aksesuarların hepsi, seçkin bir beğeniye uygun olarak titanyum madeninden yapılmışlar. Deri aksamı, Almanya'da işlenmiş, anilin boya ile muhafaza edilen buzağı derisinden imal edilmiş. Velhasıl, uzun lafa ne hacet... Zamana karşı yarışta Porsche her zamanki gibi en önde!

Soldan sağa, üst sıra: Özel pasaport cepli para cüzdanı, 240.000 TL. Cüzdanın kurşun ucunu otomatik olarak yürüten sensor sistemli mekanik titanyum kurşun kalem, 146.000 TL. Onun hemen yanında Carrera marka katlanabilir güneş gözlüğü, 135.000 TL. Siyah alüminyumdan yapılmış kauçuk koruyucu kenarlı kül tablası, 105.000 TL; ona dayanmış vaziyette zarif bir pilli çakmak, 82.000 TL. Çevresini saran alüminyum soğutucu ızgaralı briarwood pipo, 105.000 TL. Soldan sağa alt sıra: Titanyum bir dolmakalem, 180.000 TL; beş katlı alüminyum kül tablası ve silindir biçiminde sigaralık, 150.000 TL. Bu ürünlerin tümü bizzat Ferdinand Alexander Porsche tarafından dizayn edilmiştir.

DAVE JORDANO

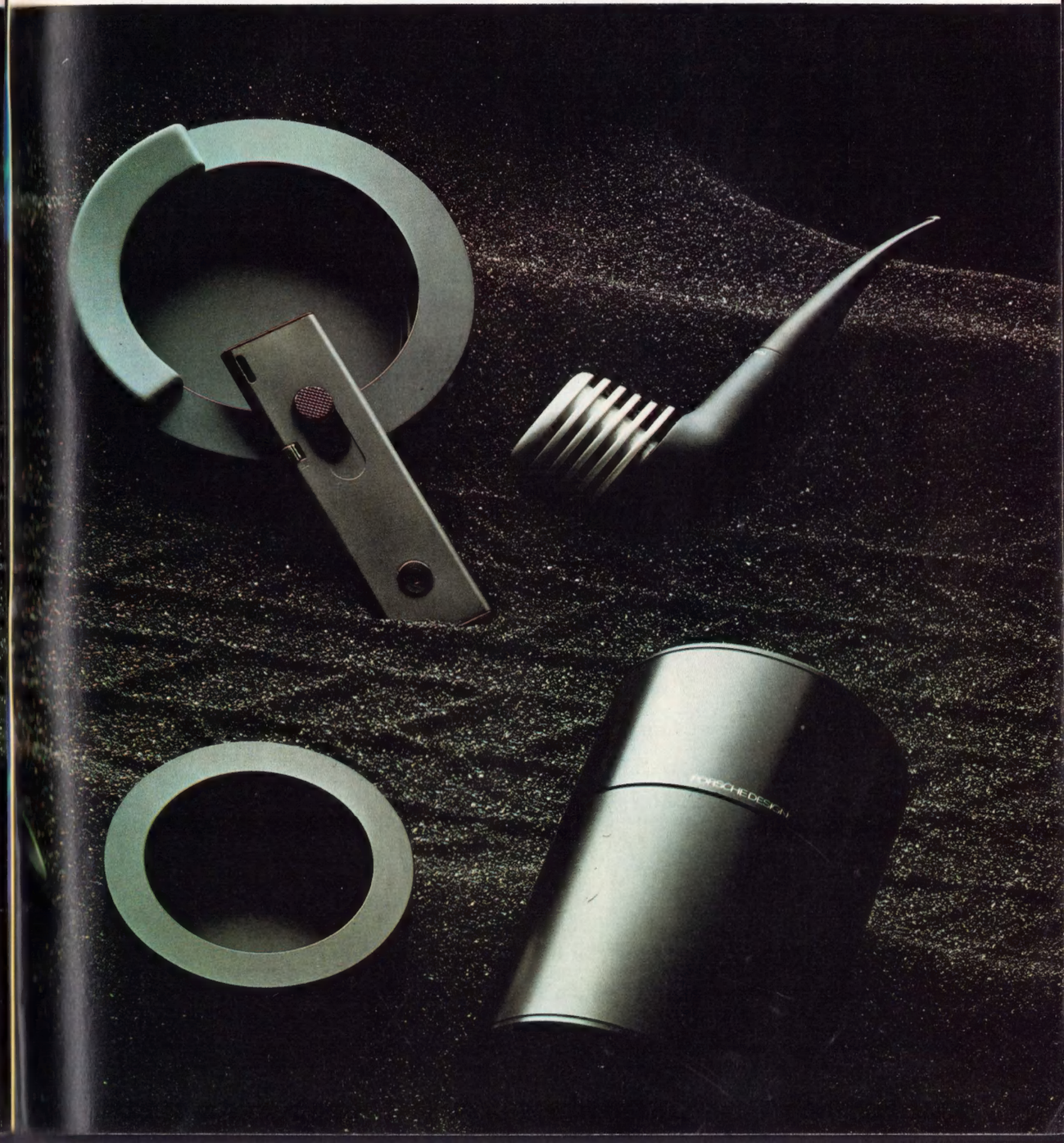

GELECEK AY

JANE SEYMOUR

LUANN LEE

MARILYN MONROE

DÜNYANIN ÜNLÜ GENELEVLERİNE SEYAHATİMİZİ SÜRDÜRÜYORUZ. YENİ YILDA, YENİ GENELEVLER ÇEVRESİNDE YEPYENİ UFUKLARA AÇILMAYA HAZIRLANIN...

ATİLLA AYTEK... ÜLKEMİZİN SÜPER POLİSİ... SERÜVEN DOLU YAŞAMI, İÇİNDE YAŞADIĞI ÇARPICI OLAYLAR **THOMAS L. GOLTZ**'UN USTA KALEMİNDEN...

PLAYBOY'U TABİİ Kİ YALNIZ YAZILARI İÇİN ALMAYIN!

JANE SEYMOUR'I KİM SEVMEZ? YENİ BİR YILA **JANE SEYMOUR** İLE GİRMEK HER ZEVKLİ ERKEĞİN RÜYASI OLABİLİR... ZEVKLİ BEYLER, ÖNDEN BUYRUN...

PEKİ, **MARILYN MONROE**'YA NE BUYRULUR? BÜTÜN DÜNYA ERKEKLERİNİN EZELİ VE EBEDİ GÜZELİ **SARIŞIN BOMBA** GELECEK AY **PLAYBOY** SAYFALARINDA.

İLK KEZ TANIŞACAĞINIZ BİR GÜZELİMİZ DAHA VAR YENİ YILDA: **LUANN LEE**.

MÜTHİŞ BİR SÜRPRİZİMİZ DAHA VAR GELECEK AY... **GERÇEK BİR OLAY**... LÜTFEN BEKLEYİNİZ...

NE YAZILARIN, NE FOTOĞRAFLARIN HEPSİ BU... YENİ YILDA GÖRÜŞMEK ÜZERE...

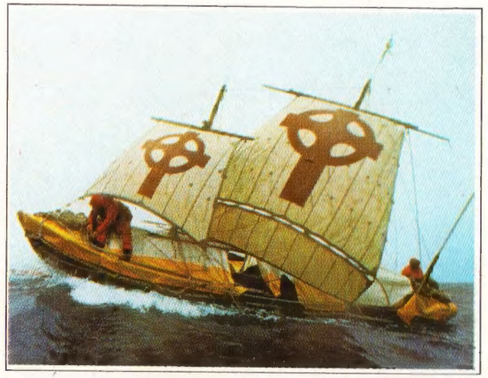

Tim Severin Efsanesi

Yazar Tim Severin, daktilosunun başına geçtiğinde, kendisini açık denizlerde yelken direğinin altında çalışan bir tayfanın yerine koyar. Bu yüzden, son derece ilgisini çeken denizcilik efsanelerini araştırma ve yazıya dökme işinde hiçbir zaman yüzeysel bilgi ve değerlendirmelerle yetinmez; ona göre bu çalışmalar, efsaneleşmiş deniz seyahatlerinin bir bütün olarak yeniden yaratılmasıdır.

Altıncı yüzyılda, başrahip St. Brendan'ın deniz seyahatlerine ait eski belgelere olan büyük ilgisi sonucu, Tim ve mürettebatı küçük bir tekneyle, Atlantik'in azgın dalgalarına karşı koyarak denize açıldı.

St. Brendan, İrlanda'nın batı kıyılarından "Yeni Dünya"ya, böylesine bir başarı ile gerçekten seyahat edebildi mi? Tim Severin, ortaçağa ait bu vesikaların pek azının gerçeği yansıttığını düşünüyordu. Denizciliğin kapsamına giren bu çalışmalarda uzmanlar, efsanelerden çok somut gerçeklere önem verdiklerinden, elde edilen bulgulara kuşku ile bakılıyordu.

BRENDAN'IN AHŞAP GÖVDESİ

Görünüşte inanılmaz derecede büyük ve muhteşem bir yapıya sahip "yüzen kristal sütunlar" denizcilik literatüründe 'buzul' olarak kaydedilir. St. Brendan ve tayfalarının, "devlerin fırlattığı yanan kayalar" şeklinde yorumladığı, gerçekte, İzlanda'da meydana gelen volkanik bir patlama olabilir.

Tim, daha sonraları tüm bu yorumların gerçeği yansıtabileceğini düşündü. Fakat bu, büyük bir özen ve çaba harcayarak tasarladığı, kendisini ve yol arkadaşlarını fırtınaların, azgın dalgaların ve buz kütlelerinin arasından geçirecek *Brendan*'ın inşasından önce değildi.

Brendan ile denize açılmak, 8 ft'lik kiriş üzerinde, 36ft. uzunluğundaki bir teknenin içine sıkışıp kalmış bu beş kişi için yıkım demekti. Şiddetli fırtınalar ve azgın dalgalar arasında, acımasız doğaya karşı insanüstü bir çabayla gece gündüz yaşama savaşı vermek demekti. Daha bir hafta önce, çelik bir buzkıranı parçalayıp batmasına neden olan dev buz kütlelerine karşı her an tetikte olmak demekti...

TIM, ÇATIYI BAĞLARKEN

Mucizevi bir şekilde, *Brendan*, tıpkı yüzyıllarca önce prototipinin rahip St. Brendan'ı taşıdığı gibi, Tim ve mürettebatını da bu tehlikeli yolculuktan kurtarmayı başardı.

Sırılsıklam, ve dondurucu soğuk altında ölümle yaşam arasında gidip gelen insanlar her zaman varolmuştur; fakat bu insanları hayatta tutan, buzlu sularda dayanıklılığı daha da artan *Brendan* oldu. Kuzey Atlantik'in acımasız doğa şartlarına cesaretle göğüs geren, soğukkanlılığını ve kararlılığını her zaman, her yerde muhafaza eden bir öge daha vardı: Tim Severin'in ROLEX Sualtı saati. Kusursuz dizaynı ve dayanıklılığı ile üstünlüğünü tüm şartlarda ispatlamış, sugeçirmez ROLEX Submariner..

Tim severin'e göre saat seçimi, bir kültür ve duyarlılık sorunudur.

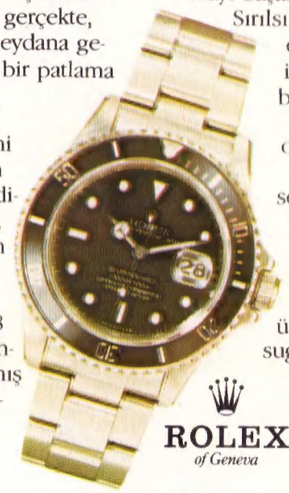

ROLEX
of Geneva

Türkiye Genel Mümessili ve Yetki Servisi **OTAP** Saatçilik Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Halaskârgazi Cad. 34/2 Harbiye-İstanbul Tel: 133 04 18 - 133 04 19 - 146 88 51

Moran